

PRIMORSKI DNEVNIK
je začel izhajati v Trstu
13. maja 1945, njegov
predhodnik PARTIZANSKI
DNEVNIK pa 26. novem-
bra 1943 v vasi Zakriž nad
Cerknim, razmnožen na
ciklostil. Od 5. do 17. se-
ptembra 1944 se je tiskal
v tiskarni »Doberdob«
v Govcu pri Gorenji Trebu-
ši, od 18. septembra 1944
do 1. maja 1945 v tiskarni
»Slovenija« pod Vojskim
pri Idriji, do 8. maja 1945
pa v osvobojenem Trstu,
kjer je izšla zadnja števil-
ka. Bil je edini tiskani par-
tizanski DNEVNIK v za-
sužnji Evrope.

primorski

dnevnik

TRST
Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600
Tlx 46084 PD
Fax 040/772418

GORICA
Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 85723

ČEDAD
Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 1.000 lir - Leto XLV. št. 175 (13.406)

Trst, petek, 28. julija 1989

Do nedelje se bo o vladi izrekla tudi poslanska zbornica

Senat izglasoval zaupnico Andreottiju Stroge kritike levičarske opozicije

Za zaupnico je glasovalo 187 senatorjev, proti pa 117 - V repliki je predsednik vlade potrdil osnovne točke svojega programa

SKGZ in SSk ocenjujeta Andreottijev program

Ob programskih izjavah ministrskega predsednika Andreottija je predsednik SKGZ Klavdij Palčič dal sledečo izjavo:

»Nova vlada bo Slovincem v Furlaniji-Juljski krajini, kot je v svojem programskem govoru napovedal njen predsednik Andreotti, posvetila "pozorno skrb". Prav tako tudi zaščiti dejavnosti italijanskih manjšin v Jugoslaviji.

Vključitev našega vprašanja v vladni program jemljemo Slovenci z zadovoljstvom na znanje, čeprav nam to ne daje nikakršnih jasnejših zagotovil, da bo vprašanje naše zakonske zaščite kmalu in pravično tudi razrešeno. Zaenkrat torej samo obveza, da bomo predmet skrbi nove vlade. V tem smislu je sedanja napoved na nižji ravni od De Mitove obljube, da bo problem zaščite slovenske manjšine rešen. Zaradi negativnega izida DeMitove tako jasno napovedane obveze, kot tudi vseh drugih dosedanjih podobnih obljub, bomo Slovenci v Italiji ocenjevali delo vlade in parlamenta po dejanskih rezultatih in ne samo po besedah, ki so imele (kadar niso bile sovražne) vse doslej, žal, v politiki do nas tako malo vrednosti.

Bolj kot znižana raven Andreottijeve programske napovedi
NADALJEVANJE NA 2. STRANI

DUŠAN KALC

RIM — Andreotti in njegova vlada sta sinoči prejela zaupnico senata. Svojo podporo je izreklo 187 senatorjev, proti vladi pa jih je glasovalo 117. Novi ministrski predsednik je tako prebrodil še eno oviro in sedaj ga pred polnomočnim prevzemom oblasti čaka še zaupnica poslanske zbornice, ki se bo izrekla v nedeljo.

O novi vladni sestavi in njenih programih krožijo različne ocene. Stranke petbarvne večine so tako v dolgi programski razpravi kot v glasovalnih izjavah izrekle vso podporo Andreottiju ter ugodno ocenile njegove načrte, ki so jih tu pa tam dopolnile z nekaterimi dodatnimi predlogi. Iz opozicijskih vrst pa se je usul plaz kritik in pomislekov. Andreottijev programski govor je bil za opozicijo skrajno meglen, polovičen, generičen in v splošnem votel. Zelo oster in brezkompromisen je bil zlasti poseg predsednika komunističnih senatorjev Pecchiolija, ki je napovedal Andreottiju odločen a ne prejudicialen boj v parlamentu.

Stališče KPI kot največje opozicijske sile je nekoliko sintetizirano v včerajšnji izjavi njenega tajnika Occhetto. Med včerajšnjo tiskovno konferenco, ki je sledila zasedanju vlade v senci v Riminiju, je komunistični tajnik dejal, da Andreottijeva vlada ni resen vladni sestav, temveč sad nekega sporazuma za golo ohranitev in porazde-

litev oblasti med peterico. Occhetto je še dodal, da je ministrski sestav naravnost vznemirljiv, kar zadeva eno najbolj nujnih nalog, s katero bi se morala nova vlada najprej in najbolj odločno spoprijeti, to je z bojem proti mafiji. Prav ta argument je bil namreč glavna tema zasedanja Occhettove vlade v senci, ki je sklenila, da bo njeno predstavništvo odšlo v Palermo, da bi zbralo čimveč koristnih informacij.

Andreottija seveda vse izrečene kritike niso razveselile. »Pripadam tisti politični šoli, ki je verjela v koalicije, tudi kadar niso bile številčno potrebne,« je dejal na koncu svoje enourne replike in pristavil, da se bo njegova vlada zavzemala dan za dnem za reševanje raznih problemov v tesnem stiku s parlamentom. Še prej pa je zavrnil vse očitke o meglenosti, generičnosti, votlosti njegovih programov ter pri tem še enkrat razčlenil šest elementov, na katerih sloni njegova šesta vlada. Ti elementi so Evropa, okolje, mafija, mamilna, davčna utaja in problematika Juga. Tem elementom je med včerajšnjo repliko posvetil največ pozornosti ter skušal dokazati, da mu je njihovo reševanje pri srcu. Toda, čeprav je zlezel s svojo razlago razpršiti očitke o generičnosti in meglenosti, je vedno znova zapadal prav v te pomankljivosti, kajti pri vsakem od navedenih argumentov se je njegova razlaga zaključila s

NADALJEVANJE NA 2. STRANI

V Bejrutu več desetih mrtvih med kristjani in muslimani

BEJRUT — Po daljšem premoru so se v Libanonu ponovno razvneli spopadi med kristjani in muslimani. V Bejrutu je noč na petek spominjala na ostre spopade, ki so bili v preteklih letih že dramatičen običaj. Prvič od začetka libanonske vojske pa je topovsko streljanje prizadelo zgodovinsko mesto Baalbek. Bombe in križno streljanje, ki je trajalo dobrih sedem ur, pa ni prizaneslo prebivalcem Bejruta, ki jim ni uspelo priti pravočasno v sicer že močno nevarna zaklonišča. Očividci so povedali, da so se ljudje, ki jih je spopad presenetil na ulici, zatekli kar v kletne prostore stanovanjskih hiš.

Obračun spopada med kristjani in muslimani je krvav: v samem Bejrutu je umrlo najmanj 26 civilistov, ranjenih pa je kakih devetdeset. Topovsko streljanje je povzročilo številne požare, zaradi okvare na mestnem vodovodu pa gasilcem ni uspelo pogasiti vseh požarov. Obstaja nevarnost, da je pod ruševinami več trupel. V bejrutski muslimanski četrti so še včeraj gorela številna poslopja, več ranjencev pa je umrlo kar na ulicah zaradi izkrvavitve. Včeraj je streljanje odmevalo na področju Šufa in doline Bekaa v severnem delu države. Po mnenju krščanskega radia Glas Libanona je za spopad kriva Sirija, ki je najprej napadla pristanišči Džunieh in Jbeil. Pristanišči predstavljata za kristjane edini stik z zunanjim svetom.

Šef policije o aferi Falcone

Parisi: Vso zadevo je zrežirala mafija

CALTANISSETTA — Državni pravnik Celesti je včeraj zaslusal šefa italijanske policije Vincenza Parisija in tako dodal nov delček zapleteni sestavljenki, ki jo pozorno in presenetljivo hitro sestavlja v svojem uradu v Caltanissetti.

Po pričevanju sodnika Falconeja in ostalih članov protimafijskega poola, je Celesti zabeležil še dopolnila in izkušnje prefekta Parisija, ki je po poldrugih uri razgovora s preiskovalcem, objasnili svoja stališča tudi novinarjem. Prefekt Parisi je trdno prepričan, da so anonimna pisma, ki so sprožila afero Falcone, le spretno režiran odgovor mafijskih organizacij, na trud, ki ga je država vložila v boj proti mafiji.

Parisi je dejal, da pravzaprav ne obstaja niti afero Contorno. Sodnika Falconeja je anonimnik obtožil, da je izkoriščal skesanca Contorna, z namenom, da bi se ta vrnil v Italijo in umoril najvidnejšega prestavnika Korleonečev, Contorno pa naj ne bi imel v celotni aferi niti najmanjše vloge, saj je ključna preiskava, zaradi katere je

prišlo do Contornove aretacije, pravzaprav tista o Gaetanu Gradu. Sodnik Di Pisa, ki je osumljen, da je napisal anonimna pisma, je podpisal zaporni nalog za Contorna, ker ga je policija našla na domu priznanega mafijca Gaetana Grada. Veriga naj bi bila torej zaključena, le mafija se je menda odločila, da polovi nič koliko muh na en mah. Z anonimnimi pismi je zlila nov vrč strupa po hodnikih palermške sodne palače. V slabo luč je spravila preiskovalca Falconeja in njegove sodelavce, obenem pa tudi njegove nasprotnike, med katerimi je tudi Di Pisa, ki ni nikoli zanikal dejstva, da ne odobrava Falconejeve preiskovalne metode.

Medtem se je razširila vest, da so v Abrucih menda pripravljali nov atentat na sodnika Falconeja. V neposredni bližini zopora, v katerem je pred dnevi zališal Gaetana Grada, ki je med drugim Contornov bratranec, so namreč našli pravi arzenal. Falconeju naj bi celo javili, da bodo na dan zasliševanja servirali kavo z eksplozivom.

V letalski nesreči je izgubilo življenje 80 in morda celo več oseb Zaradi megle je južnokorejski DC-10 zgrešil pristajalno stezo v Tripolisu

TRIPOLIS — Zaradi goste megle, ki je včeraj zjutraj legla nad libijsko glavno mesto, je prišlo ob 7.30 do letalske nesreče, v kateri je umrlo 80, morda pa tudi več oseb. Južnokorejsko letalo DC-10, ki je namreč zgrešilo pristajalno stezo za pet kilometrov in se s povozjem dotaknilo najprej nekaterih hiš, jih podrla, nato pa z vso silo treščilo ob tla. Pod ruševinami ene od hiš so našli štiri trupla, ni pa znano, če so tudi drugi stanovalci bili doma v trenutku nesreče.

Na krovu letala DC-10 je bilo 200 oseb, 182 potnikov in 18 članov posadke, vendar ni povsem gotovo, da so bili vsi rezervirani sedeži zasedeni. Prav zaradi tega je težko ugotoviti, koliko oseb, je izgubilo življenje v nesreči. Do sinoči so našli 78 trupel, v bolnišnicah pa je 47 ranjencev, med katerimi je tudi kapitan letala, 54-letni Kim Ho Jung. Prav kapitan letala naj bi se odločil, da skuša pristati, čeprav so mu iz kontrolega stolpa sporočili, da je megla pregosta. Le uro pred nesrečo je moralo zaradi slabe vidljivosti nad letališčem v Tripolisu tudi sovjetsko letalo Aeroflota pristati na Malti.

Približno 15 minut potem, ko so pilotu sporočili, da je pristanek nemogoč, so se prekinile zveze med letalom in kontrolnim stolpom. Menda je prav zaradi tega kapitan izgubil vso tehnično podporo kontrolnega stolpa in tako pristal nekje sredi hiš.

Na sliki (Telefoto AP): reševalna akcija v Tripolisu

Prandini za večjo hitrost na cestah

RIM — Novi minister za javna dela Prandini ne zapravlja časa. Voznikom je obljubil, da bo že septembra spreminil zakon o omejeni hitrosti na avtocestah, in sicer za vozila, ki presegajo 1100 kubikov. Če bo v svojem namenu uspel, bo mogoče še pred koncem poletja pognati avtomobile s hitrostjo 130 kilometrov na uro tudi ob nedeljah in praznikih in ne samo ob delavnikih, omejena hitrost 110 kilometrov na uro pa bo veljala za vsa manjša vozila.

Prandini bo vzel v pretres tudi predloge o spremembi zakona, ki zapoveduje varnostne pasove tudi v samem mestnem središču. Vozniki naj bi se po novem privežali z varnostnimi pasovi po lastni presoji, kar pa velja za mestna jedra, kjer je promet najgostejši in upočasnjen. Prandini zaenkrat ni napovedal sprememb na področju varnostnih sedežev za otroke.

Uveljavitev prijateljstva in sodelovanja ob meji

Dogovor za ustanovitev centra BIC v Kopru

KOPER — Korak naprej v sodelovanju med Furlanijo-Juljsko krajino in SR Slovenijo, temeljni kamen za gospodarski razvoj italijanske narodnosti v Jugoslaviji, ki prevzema tako vlogo osebkka tudi na ekonomskem področju, obenem pa tudi eden prvih konkretnih sadov sporazuma Gorla-Mikulič: vse to je dogovor o ustanovitvi centra BIC (Business Innovation Center) v Kopru, ki sta ga včeraj podpisala upravitelj tržaškega centra BIC Zachigna in predsednik podjetja Aegida Silvano Sau.

Pomen dogodka, kateremu je bila skromno prizorišče sejna dvorana Gospodarske zbornice Koper, sta s svojo prisotnostjo hotela podčrtati predsednik deželne odbora F-JK Adriano Biasutti in predsednik izvršnega sveta SRS Dušan Sinigoj, ki sta si veliko prizadevala tako za nastanek Aegide kot za učvrstitev sodelovanja ob meji z izmenjavo znanja in izkušenj zlasti na področju podjetništva. Skupno z njima pa bili prisotni vidni predstavniki gospodarskega in političnega življenja obeh dežel ter zastopniki italijanske narodnosti v Jugoslaviji in slovenske v Italiji.

Ustanovitev podjetja Aegida in dogovor s tržaškim centrom BIC v Trstu za ustanovitev sorodnega centra v Kopru je, kot so poudarili vsi govorniki,

pomemben korak na poti kakovostne rasti v sodelovanju med obmejnimi območji in bolj na splošno med Furlanijo-Juljsko krajino in SR Slovenijo. Temeljni namen središč BIC (tudi tisto v Kopru bo delovalo po vzoru severnoitalijanskih in zahodnonemških) ni samo spodbujanje nastanka novih majhnih in tehnološko sodobnih podjetij, pač pa je predvsem spodbujanje gospodarske rasti s spodbujanjem inovacij in tehnološke krepitve malih in srednjih podjetij ter s krepitvijo kulture podjetništva ter produktivne miselnosti. Dejstvo, da se po uveljavitvi tržaškega centra BIC oblikuje nekaj sorodnega tudi v Kopru pa pomeni tudi drugačen izizv: meja in mejna področja lahko postanejo tudi v dejstvih in ne samo v besedah važen dejavnik gospodarskega razvoja in izkoriščanja obstoječih potencialov.

To sta v svojih govorih poudarila tako Biasutti kot Sinigoj, ki sta naglasila pomen znanja in oblikovanja primernih kadrov za pravilni odgovor izzivu, ki ga predstavlja Evropa. Biasutti je dodal, da bo treba smejeje pristopiti k uresničevanju vseh postavk iz sporazuma Gorla-Mikulič in pri tem poudaril stališče F-JK, naj bi pobude iz tega dogovora ne šle predaleč od meje. Sinigoj je priznal, da vse možnosti

iz sporazuma niso bile izkoriščene in dodal, da bi bilo izvajanje bolj učinkovito, ko bi imeli za uresničevanje načrtov prave ljudi. Zato je treba iskati povezovanje v znanju, predvsem pa se je treba še bolj odpreti na obeh straneh in še pogumneje stopiti na pot gospodarskega sodelovanja.

Ustanovitev Aegide in včerajšnji dogovor pa sta pomembno poglavje v življenju italijanske narodnosti v Jugoslaviji. To je namreč prvi korak za uveljavitev manjšine kot gospodarskega osebkka, kajti - to so poudarili vsi govorniki - delovanje na jezikovnem in kulturnem področju ni zadostno jamstvo za obstoj in razvoj narodnostne skupnosti, če ju ne spremlja tudi gospodarska rast. Včerajšnji dogovor je bil le začetek te poti, »toda z zavestjo, da smo rodili otroka, kateremu smo izročili sicer skromno vendar pomembno budočo«, kot je ugotovil Sau.

Po svojem simboličnem in vsebinskem pomenu je bil včerajšnji dogodek v Kopru vzrok tega, kar lahko pomenita meja in obmejno sodelovanje. In s tem po duhu in vsebini popolno nasprotje drugega dogodka - knitve TV Koper-Capodistria, ki je zadnjih tednih vzbudil duhove in izval veliko zaskrbljenost ob mej.

VOJMRIR TAVČAR

Izredni komisar tudi za ukrepe proti algam v Jadranu?

RIM — Poslanske zbornice, kot kaže, ne skrbi že dramatični položaj jadranske riviere. Tudi včeraj je namreč prenesla obravnavo tega problema na drugi datum, verjetno bo to prihodnji teden. Medtem pa se je ponovno sestala konferenca država - dežele, ki je med drugim sklenila, da bo imenovala tehnično komisijo, katere naloga bo preveriti škodo, ki so jo alge povzročili turizmu, ribištvo in drugim dejavnostim. Konferenca je proučila tudi predlog, da bi za probleme Jadrana poskrbel izredni komisar. Ta predlog je naletel na deljena mnenja, prvo oviro pa je predstavljalo že vprašanje, katero strokovno vejo naj bi ta komisar zastopal. Odprlo pa se je tudi vprašanje, kam so se iztekla sredstva, ki so jih že prejšnje vlade nakazale za sanacijo morja in obale. Minister za zdravstvo De Lorenzo je prebral tudi zadnje podatke o stanju morskih voda. Analize so pokazale, da morje ni tako onesnaženo, da bi ogrozilo človekovo zdravje, saj ne vsebuje toksičnih organizmov. Dejstvo pa je, da zloglasne alge še naprej odvrtačo turiste.

Kučan o živahni razpravi za prenovo ZKS S temeljitimi družbenimi reformami omogočiti ločitev partije od države

LJUBLJANA — Poročilo o delu ZKS med 10. in 11. kongresom ZK Slovenije je včeraj, nad vsemi pričakovanji, vzpodbudilo ne le živahno temveč in predvsem tehtno razpravo, ki je bila nato logično nadaljevana tudi ob naslednji točki dnevnega reda namenjenim prenovi ZKS. O vsebini najpomembnejšega dokumenta - programa o prenovi - pa je spregovoril prvi mož slovenske partije Milan Kučan v pogovoru z novinarji Ljubljanskega dnevnika.

KUČAN: »Razmislek o prenovi ZK ni mogoč izven zahteve, ki smo jo postavili na 10. kongresu in kasneje razvili vse do danes: za izhod iz krize in za zagotavljanje uspešnejšega demokratičnega socialističnega razvoja v naši družbi je nujno potrebno ločiti partijo od države. Od tega smo prišli do ugotovitve, da je razpoka nemogoča brez temeljitih družbenih reform, oziroma, da zgolj popraviljanje napak, tudi sistemskih, ne bo dalo željenega rezultata. Prostor za reforme pa odpira samo temeljita prenova ZK - ta se namreč začne gibati v spremenjenem družbenem prostoru in se zato ne more več zatekati v varno naročje države. Nenazadnje mora tudi država svojo legitimnost in avtoriteto iskati izven avtoritete in legitimnosti ZK. Gre torej za kompleksen proces, v katerem je prenova ZK zgolj prvi, začetni korak; ZK se sooča z mnogimi neznankami in izzivi, naše mora začeti gledati skozi programska očala. Pri tem mora nenehno preverjati svoje ustvarjalne potencialne, da bo cilj realizirala v praksi. Po svoji naravi je to organizacija, ki se zavzema za revolucionarne spremembe in sicer za tiste, ki vodijo do cilja, ki se mu reče: osvobodjanje človeka iz osvobojanjem dela. Vprašanje pa je, ali se to zastavlja kot cilj ali kot stanje. Konkretneje: ali bomo še naprej pisali o sebi,

da smo avantgarda ali bomo toliko ambiciozni, da postanemo tista organizirana politična sila, ki je sposobna formulirati vodilno družbeno idejo, s katero se bo lahko identificiralo če že ne veliko, pa vsaj večina naših ljudi. Tista opcija, ki bo uspela zbrati za seboj največ ljudi, bo upravičeno v danem trenutku zase lahko trdila, da je avantgarda. Glede vprašanja, ali smo revolucionarna ali reformistična organizacija, pa je to neka zelo teoretična akademska dilema. Mi smo za korenite spremembe, lahko bi celo rekli, da so to glede na stanje revolucionarne spremembe, ki pa morajo imeti neko kontinuiteto z našo temeljno idejo. Pot do njih pa vodi skozi družbene reforme, ki smo jih proglasili. To najprej pelje do razmisleka, kaj je socialna baza organizacije. Rekel bi, da to ni nobeno odstopanje od tega, kar je veljalo do zdaj, temveč gre za širjenje baze na nove socialne skupine, tako pač, kot so se dogajale tudi same spremembe v nekdanjem klasičnem delavskem razredu. Danes je to odprta organizacija in ne organizacija "izbranih", ki so imeli posebne kvalitete, ki jih je pač terjalo recimo ilegalno delo. Podobno je tudi z razumevanjem demokratičnega centralizma in z drugimi stvarmi. Na ta vprašanja ne opozarja samo dokument o prenovi, temveč tudi izhodišča za statut, kajti zadeve se prepletajo in bomo o njih razpravljali ne le do kongresa, temveč tudi po njem. Delovanja namreč ne bomo vezali zgolj na dokument, kot nekoč, in se ga potem držali tudi v primeru, če nas bo življenje demantiralo.«

Koliko je ambicija po avantgardnosti povezana z ambicijo po oblasti?

KUČAN: »Vsaka politična organizacija ali skupina ljudi, ki ima svoj pogled o tem, kako naj bo

družba urejena, seveda potrebuje vzvode oblasti, zato da bi s pomočjo tega uveljavljala program. S tega vidika imamo tudi mi ambicijo, da bi uspeli to obvladati - ampak na demokratičen način - se pravi priti do vzvodov oblasti na demokratičen način. Predvsem mislim na skupščinske klopi in skupščinsko odločanje. Največ nerazumevanja je namreč povzročila naša formula sestopanja z oblasti, toda takšne, kot je bila in ki je pomenila monopol ideologije ene politične organizacije, ki pa se v danem trenutku ne more več sklicevati na svojo zgodovinsko vlogo, ki jo je opravljal pri spreminjanju družbenih odnosov, ki so veljali pred vojno.«

Mar se vam ne zdi, glede na podobne ambicije drugih političnih zvez po oblasti, da je boj ZK nekonkurenčen?

KUČAN: »Vsak boj za oblast je konkurenčen, vprašanje je samo, ali je institucionalno urejen in ali veljajo v njem določena pravila, ki jih je vsak dolžan spoštovati in sicer v imenu demokracije in v interesu zavarovanja svojih pravic, kajti če nisi pripravljen pristajati na ta pravila, ni nobene garancije, da boš lahko zavaroval tudi lastne pravice. Rekel pa bi, da ta boj ni konkurenčen samo med ZK in drugimi, ampak je konkurenčen tudi med drugimi in to se čedalje bolj kaže zlasti zato, ker se ti programi v osnovnih postavkah ne razlikujejo dovolj. To pa kaže, da izvirajo iz tistega socialnega in nacionalnega okolja, ki glede svojih temeljnih opredelitev in pogledov na svoje bodoče življenje ni tako raznoliko, kot se to s sedanjim nakazovano politično strukturo želijo dopovedati.« (dd)

Andreotti odgovoril sen. Spetiču o zaščiti manjšine

Parlament naj poišče uravnovešeno rešitev

RIM — Kaj je mislil ministrski predsednik Andreotti z znamenito programsko trditvijo, da bo njegova vlada »posvetila posebno skrb vprašanju Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini? Vprašanje je seveda odprto neštetim različnim odgovorom. Najboljše lahko odgovori Andreotti sam. In prav to vprašanje mu je po včerajšnji repliki v senatu v prostem pogovoru zastavil slovenski senator Stojan Spetič.

Ministrski predsednik odgovarja, da ima vlada dobre namene. Potrdil je željo, da bi vladni zakonski osnutek o zaščiti slovenske narodnostne skupnosti v Furlaniji-Juljski krajini, ki ga je že pripravilo Maccanico ministristvo, čimprej predstavili v senatu, zato da bi v parlamentarni razpravi poiskali in našli neko uravnovešeno rešitev. Spetič ga je pri tem opozoril na vsebino njegovih beograjskih pogovorov

ter obvez, ki jih je sprejel kot zunanji minister, predvsem pa je podčrtal nujnost, da bi za Slovence v Italiji veljal enoten zakonski okvir. Andreotti je ponovil željo, da bi postopek stekel čimprej, vsekakor že v tej mandatni dobi. In ko je ob tem slovenski senator izrazil skrb, da bi ta doba trajala premalo, je Andreotti odgovoril, da bo trajala več, kot si mislimo. Pristavil je, da je politični trenutek tudi na krajevni ravni ugoden za reševanje teh problemov.

Med včerajšnjo programsko razpravo, pa tudi med glasovalnimi izjavami, se ni nihče specifično dotaknil vprašanja slovenske manjšine. Na ta problem pa je med predsinotnim delom razprave opozoril senator valdostanskega gibanja Dujany, ki ima dokaj redne stike s stranko Slovenske skup-

nosti. Dujany je med drugim poudaril, da je priznanje pravic etničnim in jezikovnim manjšinam bistveni pogoj za uveljavljanje neke evropske kulture, ki bi slonela na večjezičnosti. Pri tem pa je omenil tudi slovensko manjšino v Furlaniji-Juljski krajini, ki še vedno čaka na uzakonitev svojih pravic.

Po socialističnem vladnem podatniku Castiglioneju smo v zvezi z Andreottijevo programsko izjavo vprašali za mnenje tudi čedajškega senatorja KD Micolinija. Izjavo ministrskega predsednika je označil za zelo zanimivo. Pomenljiv je zlasti tisti del, pravi Micolinij, ki zadeva zakonski osnutek o obmejnih območjih. Pomenljiv zato, ker poudarja mednarodno vlogo Furlanije-Juljske krajine. Zanimiv je tudi tisti del, ki zadeva problematiko manjših jezikov in kultur. Nekoliko šibkejši pa je Andreotti v tistem delu, ki

obravnavava zakonsko zaščito slovenske manjšine. To bo vsekakor problem in upati je, da bo Andreottijeva vlada postavila pogoje, da bi iz parlamenta vendarle izšel diskrетен zakon. Ne pričakujemo seveda nič čarodejnega in nemogočega, pričakujemo pa nekaj takšnega, kar bo v skladu s potrebami današnjih časov.

Na vprašanje, ali se mu zdi to izvedljivo v krajšem času, je Micolinij odgovoril, da so osnovni pogoji dani in da je torej izvedljivo. Zdi se mu vsekakor pomembno, da je Andreotti smatral za potrebno, da se vlada loti tega problema. Vsekakor bo odvisno tudi od nas vseh, je še dodal, da v tem pogledu prispevamo svoj delež, z ustreznim predvidnostjo, toda z vso odločnostjo.

D. K.

Morilec premiera Palmeja obsojen na dosmrtno ječo

STOCKHOLM — Švedski sodniki so včeraj obsodili na dosmrtno ječo 42-letnega Christera Pettersona, ki je bil obtožen umora premiera Olofa Palmeja.

Olof Palme je bil umorjen s strelom v hrbet 28. februarja 1986, medtem ko je skupaj z ženo zapušal neko kinodvorano. Pettersona je policija aretirala decembra lani na podlagi pričevanj Palmove vdove Lisbeth, ki je trdila, da je morilca jasno videla v obraz. Njeno trditev je podprlo še nekaj očividcev. Pred procesom je morala vdova prepoznati morilca med skupino navadnih kriminalcev. Na Pettersona je pokazala takoj in brez oklevanja. Osumljenec je vedno zagovarjal svojo nedolžnost, sodnikom je zatrjeval tudi, da je Palmeja občudoval. Preiskovalci, ki so večkrat zašli v slepo ulico, pa kljub skrbnim preiskavam, niso nikoli našli morilčeve pištole.

nadaljevanji s 1. strani

● SKGZ in SSK

vedi, nas zaskrbljuje njegova, že večkrat izrečena, ocena o slovenski stvarnosti v naši deželi, češ da so razlike med Slovenci treh pokrajin tako velike (tudi v "patriotičnih čustvih"), da je treba to različnost temeljito upoštevati tudi v zaščitnem zakonu. Takšno gledanje se je v osnutku ministra Maccanica, (ki bo v sedanjih vladni imel iste zadolžitve kot v prejšnji) izoblikovalo v nesprijemljivo delitev Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini na Slovence, ki prebivajo v tržaški in goriški pokrajini ter "prebivalce slovanskega izvora" videmske pokrajine s celo vrsto nesprijemljivih predvidenih posledic. Čudno nam zveni in nas zaskrbljuje tudi Andreottijeva oznaka "dejavnosti italijanskih manjšin" v Jugoslaviji. Predvsem pa ne bi želeli, da bi tudi po nekakšni simetriji, skozi takšne vsiljene definicije, opravičevali razkosavanje naše narodnostne skupnosti na več manjšin, kajti slovenska manjšina v Italiji je kljub različnosti zgodovinskih izkušenj - predvsem v zadnjih 122 letih - ena narodnostna manjšina.

Kot izkušen politik se predsednik Andreotti nedvomno zaveda velikanske zamude, ki jo je italijanska država nakopičila z neizpolnjevanjem ustavnih in drugih obvez do naše skupnosti. Pozivamo ga torej, naj na osnovi stvarnih potreb in pričakovanj celotne naše skupnosti, od Milj do Trbiža, revidira svoja dosedanja neobjektivna stališča in zastavi ves svoj ugled, tudi v imenu evropskih vrednot, na katere se v svojem vladnem programu sklicuje, da se italijanska republika razbremenjena lokalnih nacionalističnih hipotez, ter končno stopi z vso resnostjo in odločnostjo na pot priznavanja naših pravic in s tem spodbujanja politike miru in sožitja ob meji.«

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti v svoji izjavi o programskem govoru ministrskega predsednika Andreottija ugotavlja pomembnost dejstva, da je predsednik vlade zajamčil "skrbno pozornost" do vprašanj Slovencev v Furlaniji-Juljski krajini. Obenem pa poudarja, da gre za izjavo, ki je manj obvezujoča od programskih izjav prejšnjega ministrske-

ga predsednika De Mite. Andreotti ni nič povedal o zaščitnem zakonu, ki ga je prejšnja vlada začela pripravljati. Dejstvo je, da ostaja na svojem mestu minister za deželna vprašanja Maccanico, ki je pripravil osnutek, ki za Slovensko skupnost nikakor ni bil zadovoljiv, a je vsaj predstavljal znamenje dobre volje rimskih oblasti. Že pred dnevi je Slovenska skupnost v brzojavki posl. Andreottiju poudarila, da mora biti zaščitni zakon v skladu z italijanskimi ustavnimi določili in mednarodnimi obvezami Italije. To zahtevo postavlja tudi zdaj, po Andreottijevem programskem govoru, saj je mogoče vlado ocenjevati ne le po programih, temveč predvsem po dejanjih.

Kar je ministrski predsednik Andreotti govoril proti oživljanju razizma in nestrpnosti, velja v mnogih primerih tudi za odnos do Slovencev.

Slovenska skupnost je še pozitivno ocenila obljubo, da bo vlada pospešila odobritev zakona za obmejna področja, ki pa mora vsebovati tudi prvotna določila v korist manjšin na obeh straneh italijansko-jugoslovanske meje.

● Senat

sicer občutenim in morda iskrenim, a že spet meglenim stavkom: »Na tem področju moramo res narediti nekaj novega.«

Nekakšen ključni trenutek Andreottijeve replike je bil, ko je spregovoril o tistem pojavu, ki je najbolj značilen za štiridesetletno demokristjansko upravljanje države. To je o davčni utaji, ki ima v Italiji, kot znano, dokaj lahko življenje. Andreotti je postavil tudi to vprašanje v ospredje svojih načrtov. In ko so se ob tem argumentu razširili po senatni dvorani pikri medklčki iz opozicijskih vrst, je Andreotti VI. nekoliko dvignil svoj sicer umirjeni in hladno sarkastični glas in pribil, da misli njegova vlada resno, ker smatra davčne utajevalce za zločince. Ob teh besedah se je iz vrst petstrankarske večine dvignil mogočen aplavz v "očiten dokaz", kako je tistim, ki že desetletja krojijo našo usodo, pri srcu eden od takih pomembnih problemov, za katerega niso doslej naredili ničesar.

„KANDIDATOM OBEH SPOLOV PONUJAMO VISOKO KVALIFICIRANO DIPLOMO PO TRILET NEM ŠOLANJU. MOŽNOST TA KOJSNJE ZAPOSLOTITVE V JAVNI ALI ZASEBNI USTANOV. VZDR ŽIJO NAJ SE DELOMRZNEŽI IN BREZSRČNEŽI!“

Katerakoli diploma je danes tako oddaljena od prve zaposlitve, kolikor je medicinska znanost daleč od igre «mali kirurg» (se je spominjaš?). S to ugotovitvijo, ki se zdi sama po sebi umevna, pustimo ob strani diplome nasploh in se posvetimo liku, ki stopa v ospredje: poklicnemu bolničarju. Predvsem: od kod prihaja? S triletnega tečaja, na katerega se je mogoče vpisati od šestnajstih let naprej, v celoti štipendiranega in temeljitega na teoretičnem

pouku in na veliko prakse v bolniških sobah. In kam gre? Takoj pristane - čudežna izjema - na delu, za katerega se je izšolal. V zaposlitvi, ki je zelo humana, cenjena in tudi dobro plačana, tako v bolniških oddelkih in službah kot v centrih za specialistično zdravniško pomoč. Skratka: poklicni bolničar ima vedno obilico dela. Verjetno prav zato ni najin niti enega samega brezposelnega bolničarja.

Šole za poklicne bolničarje Furlaniji-Juljski krajini:
CEDAD
Via Cavalieri di V. Veneto, 6
tel. (0432) 73.07.91
GORICA
«Suore della Provvidenza»
Via V. Veneto, 185
tel. (0431) 53.16.59
LATISANA
Via Sabbionera, 45
tel. (0431) 51.03.81
TRŽIČ
Via Galvani, 1
tel. (0481) 79.00.23
PALMANOVA
Piazza Grande, 11/a
tel. (0432) 92.12.76
PORDENON
«Don Luigi Marano»
Via Grado, 7
tel. (0434) 3.11.17

SAN DANIELE DEL FRIULI
Via Trento e Trieste
tel. (0432) 95.79.47
SAN VITO AL TAGLIAMENTO
Piazzale Linters, 4
tel. (0434) 84.11
TOLMEC
Via Morgagni, 18
tel. (0433) 21.36
TRST
«G. Ascoli»
Via Stuparich, 1
tel. (040) 7.76.24.42
VIDEM
Via Colugna, 50
tel. (0432) 49.96.92

Rok za vpis zapade
31. avgusta 1989

A cura della
Direzione Regionale
dell'Igiene e Sanità del
Friuli-Venezia Giulia

Na deželi se odpira zapletena politična kriza

Danes odstop Biasuttijeve vlade KPI za enotnost levičarskih sil

TRST — Danes dopoldne se bo sestala deželna vlada Furlanije-Juljske krajine. Gotovo je že, da bo na seji v Carduccijski ulici v Trstu predsednik Adriano Biasutti napovedal svoj odstop in s tem, avtomatično, celotnega deželnega odbora. Odprla se bo torej zapletena politična kriza, ki bo gotovo terjala veliko časa za njeno rešitev zaradi povsem nasprotujočih si stališč med najmočnejšima partnerjema večine, krščansko demokracijo in socialistično stranko. Prva predlaga podritev sedanje šeststrankarske koalicije, PSI pa zagovarja oblikovanje nove dvostrankarske večine KD-PSI z odprto možnostjo sodelovanja še kakke druge manjše stranke, na pr. republikancev.

Gotovo je vsekakor, da bo reševanje te krize zelo zapleteno, saj se v tem kontekstu prepletajo številni problemi znotraj in med strankami dosedanje večine.

Kot je Biasutti že zagotovil na sredini seji skupščine bo o sklepu deželne vlade takoj seznanjen predsednik skupščine Solimbergo, ki bo moral nato sklicati deželni zakonodajni organ, da bi le-ta sprejel na znanje odstop Biasuttijeve vlade in začel postopek za izvolitev nove. Po vsej verjetnosti se bo deželni svet sestel že v torek, ali pa v četrtek, da bi izpolnil te obveznosti.

Politični položaj so včeraj na tiskovni konferenci ocenili komunisti. V prisotnosti deželnega tajnika Viezzija, načelnika svetovalske skupine P. Padovana in drugih strankinih predstavnikov so predvsem ugotovili, da je predsednik Biasutti pravilno napovedal svoj odstop, potem ko je videl, da se je sedanja večina razblinila. Po mnenju komunistov je do krize prišlo, ker deželna vlada ni bila zmožna rešiti najbolj akutnih problemov v deželi, ki grede od varstva in zaščite okolja do razvojne politike, politike teritorija, obrambe in okrepitev deželne posebnosti ter do mednarodne vloge Furlanije-Juljske krajine.

Predstavniki KPI so na tiskovni konferenci podčrtali, da so prav izhajajoč iz teh nerešenih problemov vodili odločno in odgovorno opozicijo in med drugim že meseca maja predložili nezaupnico Biasuttijevi vladi. Bila je sicer zavrnjena, preprečili pa so, da bi se kriza zavladevala v nedogled in dejansko pripomogli za sedanji zaključek.

Dodali so tudi, da je KPI, ki gleda predvsem na splošne interese dežele, zainteresirana za pozitivno rešitev krize. Ta rešitev bi morala sloneti na povsem novem programu delovanja, na zgoraj omenjenih prioritetah in na novi politični koaliciji.

Komunisti, je poudaril deželni tajnik Viezzi, so na razpolago za poglabljeno programsko soočanje z vsemi demokratičnimi silami v deželnem svetu (že v ponedeljek se bodo sestali s socialisti, v naslednjih dneh pa s predstavniki ekoloških gibanj in drugimi strankami) in so tudi pripravljeni za sesti vladne položaje, v kolikor bi prišlo do zadovoljivega dogovora. Z vsemi močmi pa se bodo zoperstavili le »zunanjim« rešitvam in poskusom, da bi v novi vladi samo zamenjali enega, ali pa več odbornikov. Tudi spremenjenega ravnovesja sil znotraj šeststrankarske večine, dodaja KPI, ni mogoče tolmačiti kot važno politično novost. KPI bo torej kot protagonist sledila razpletu krize, da bi na lastno roko preverila, če v resnici obstaja volja za odprtje novega političnega obdobja v deželi, ali pa se namerava nadaljevati s staro in zgrešeno politiko.

Zato so na tiskovni konferenci pozvali PSI, da bi v tej fazi napela svoje sile, da bi na deželni ravni prišlo do resničnega preokreta in take rešitve, ki naj bi slonela na enotnosti vseh levičarskih in naprednih sil. Socialistom so vsekakor dali vedeti, da KPI že sedaj negativno ocenjuje morebitno oblikovanje dvostrankarske koalicije med Zanfagninijevo in Longovo stranko.

A. S.

Renzulli poziva ministra Formico za preureditev carinske uprave

RIM — Socialistični poslanec iz naše dežele Gabriele Renzulli je pred nekaj dnevi odposlal pismo novemu zakladnemu ministru Formici. V njem se dotika perečega vprašanja carinske službe, ki je v Furlaniji-Juljski krajini še posebno pereče. Poslanec Renzulli ugotavlja, da se vsako leto v naši deželi pojavlja isti problem: okrog polovice meseca junija se namreč zgodi, da se na mejnih prehodih v popoldanskih urah prekine carinska služba in to zaradi tega, ker je osebe do tega roka že izkoristilo število vseh nadur, ki jih ima na razpolago v vsakem šestmesečju. Tako stanje povzroča velike nevšečnosti na mejnih prehodih s posebno škodo za gospodarski sektor naše države.

Poslanec Renzulli zato naproša ministra Formico, da bi med prioritete obveze svojega ministrstva vključil tudi preureditev carinske uprave in skušal rešiti vse tiste nevšečnosti, ki v tem obdobju zavirajo pretok blagovnega prometa na mejnih prehodih med Italijo in njenimi sosedi.

Nakupi se turistom še vedno splačajo

KOPER — »Značilen sezonski porast prodaje živil smo pred leti občutili takoj po 20. juniju, letos pa smo prvi pravi "udar" doživeli šele okrog 10. julija. Prodaja živil se v naših trgovinah na Obali poveča od 15 pa tudi do 20 odstotkov, odvisno od lokacije trgovine. Letos kakšnih večjih težav v oskrbi nimamo, le zaradi izjemno velikega povpraševanja in pomanjkanja embalaže se zgodi, da občasno težje "pokrijemo" povpraševanje po Coca-coli, pa tudi s pivom včasih težko shajamo. Na našem območju postaja vse večji problem transport. Zaradi prometne gneče včasih naši tovornjaki od Pirana do Kopra potrebujejo tudi po dve uri in to vpliva tudi na založenost trgovin«, pravi Božo Ostanek, direktor Emone - Jestvine, največjega prodajalca živil na Obali.

Ne samo pri Emoni - Jestvini, pa tudi v drugih trgovskih organizacijah pravijo, da se jim je promet v teh dneh povečal, za vse pa je moč zapisati, da bržčas ne tako kot lani. Primerjave je res težko delati, podatki o številu gostov pa pričajo, da je potrošnikov manj. Po najnovejših podatkih statistične službe pri Turistični poslovni skupnosti v Portorožu, je na Obali in Krasu trenutno v hotelih, avtokampih in pri zasebnikih okrog 16.500 gostov, dvanajst odstotkov manj kot lani, zasedenost vseh zmožljivosti pa je 79-odstotna. Povprečje "zbijajo" zlasti individualni gostje, ki bivajo pri zasebnikih in v avtokampih, kjer je zasedenost od 73- do 77-odstotna v primerjavi s minulim letom pa je gostov ponekod za 10 in celo 37 odstotkov manj. Občuten padec je zlasti v avtokampih. V hotelih je gostov le za 3 odstotke manj kot lani.

Sicer pa nam "turistično-statistični" sprehod po naši Obali razkrije še marsikaj. Najprej seveda to, da je treba gostom v hotelih, avtokampih in zasebnih sobah prišteti še tiste v počitniških domovih (skupno je okrog 6000 gostov), pa še pri prijateljih in sorodnikih, kar pomeni, da v teh vročih juljskih dneh ob našem morju preživlja počitnice vsaj 25 do 30 tisoč gostov. To je moč sklepati tudi po tem, da se je za 30 odstotkov povečala poraba kruha. V teh dneh ga na Obali prodajo okrog 24 ton. Zanimivo pri tem je, da je v trgovinah, ki so ob nedeljah odprte, moč dobiti svež kruh iz bertoške pekarnice, kjer vsako nedeljo (že četrto sezono zapored) spečejo okrog 3 tone svežega kruha.

Ob vsej draginji, ki jo občutijo domačini, pa se tujcem še vedno splača kupovati pri nas. Običajni naval v trgovinah s športno opremo ni ponehal, saj v koprskem Slovenijašportu v teh dneh prodajo tudi po 60 odstotkov več blaga kot ponavadi. Podobno pa je tudi v drugih trgovinah s športno opremo. Tujci, zlasti Nizozemci, Danci, Švedi, manj pa sosede Italijani na veliko kupujejo Adidas opremo, ki je pri nas 20 do 30 odstotkov cenejša kot pri njih doma. V promet gre vse od hlačk in majic do najboljših tenis superg, ki stanejo okrog 1,4 milijona dinarjev. Tujci pa radi kupujejo tudi v duty free shophih. Alojz Boštjančič, vodja prodaje pri Emoni Commerceu Koper: »V teh dneh se je prodaja povečala za okrog 50 odstotkov. Največ prodamo tobačnih izdelkov in kozmetike. Po Jugoslaviji imamo 80 prodajal, na vsakem območju je struktura prodaje različna, vsekakor pa v turistični sezoni boljša kot sicer.«

DUŠAN GRČA

Koroški politiki glede Obirja: Odgovornost naj prevzame Dunaj

CELOVEC — »Obirju bomo poslali odlok, da ne sme več spuščati svojih odpadkov v Belo. Prošnjo podjetja, da bi smeli porabiti vsaj še surovino, ki jo imajo na skladišču, pa smo pravtako soglasno zavrnili« - Tako je povedal po torkovi seji vlade koroški deželni glavar Haider, ki je s tem izrekel v imenu deželne vlade "smrtno obsodbo" za tovarno, predvsem pa za 220 zaposlenih in nešteto kmetov, torej dobaviteljev lesa. Proti odloku lahko Obir vložil priziv na zvezno ministrstvo za kmetijstvo, do odločitve tega pa lahko nadaljuje s proizvodnjo.

S tem sklepom vlade so prenesli koroški politiki torej vso odgovornost na ministrstvo na Dunaju, pa čeprav tovarna deluje na Koroškem, čeprav so prizadeta delovna mesta Korošcev, in čeprav gre za gospodarsko strukturo na južnem Koroškem. Da je temu tako, je dokazala v torkovni nenačudne tudi gospodarska anketa v Železni Kapli, ki je postala za organizatorje (to so isti politiki, ki so sklepali o zaprtju Obirja) pravi "Waterloo": niti ene konkretne možnosti za naselitev kakega drugega podjetja ni bilo slišati, in tudi tako na veliki zvon obsešno priselitelj "General Electrica" so morali predstavnik Družbe za podporo koroškemu gospodarstvu označiti kot "kvečjemu 10-odstotno uresničljivo".

Kaj torej čuda, da je skrb delavstva že prešla v jezo na politično odgovorne v deželi. Že uro po sklepu deželne vlade so pričakali Haiderja, Ambrozija in Ramsbacherja pred kapelskim Schlossparkom s transparenti »Tudi dolina Bele ima pravico do preživetja« in hudimi očitki: »Igrate se z našo existencol« Haider je v pogovoru z delavci potem seveda valil krivdo na Slovenija papir, ki da se je izkazal kot nezanesljiv in neresen partner, odgovora na najbolj pereče vprašanje - namreč preživetje cele regije, ki bi bilo zagotovljeno le z dobrohotnim obravnavanjem predloženega projekta in s pravitakimi podporami - pa ni dal. Ali pa ga tudi ni hotel...?

Tako ostaja zdaj tovarni Obir torej le možnost, da vložil priziv proti odloku na zvezno ministrstvo za kmetijstvo. To bo Obir tudi napravil, in upa, da se bodo na Dunaju v večji meri zavedali potrebe po ohranitvi delovnih mest na Rebrci. V prizivu bo Obir namreč še enkrat obrazložil svoj predložen projekt za ekološko sanacijo in izgradnjo, hkrati pa izpostavil tudi socialne, delovnopravne in ekonomske aspekte celotnega problema. Ministrstvo mora po zakonih sprejeti svojo odločitev najkasneje v šestih mesecih. Do takrat pa tovarna Obir vsekakor lahko naprej proizva. ANDREJ MOHAR

Morje bodo še čistili

KOPER — Čeprav včeraj delavci kopskega Hidra niso šli na morje pobirati rumeno-rjave sluzi od odmrlih alg, to namreč ni bilo potrebno, je bila ta problematika spet na tapeti mnogih, ki jim alge motijo poletno-počitniški mir. Med drugim so predsedniki občinskih in obalnega izvršnega sveta sklenili naj DO Hidro »Ocenili so, da delo za zdaj dobro opravljamo,« pravi direktor Hidra Alojz Zorko) pošlje račune za doslej opravljeno delo (cca 200 milijonov din) občinskim IS, tako naj bo tudi v bodoče, kajti ekipe za čiščenje mora morajo biti pripravljene in morje tudi čistiti. Ob tem, ko je Zveza vodnih skupnosti Slovenije v sredo zavrnila vlogo obalnega IS, da bi prispevali sredstva za čiščenje morja, so včeraj podobno storili tudi na odboru udeležencev družbenega dogovora za delitev združenih sredstev ob elementarnih nesrečah. Utemeljitve je bila, da ne gre za elementarno nesrečo, kljub temu pa so sklenili, da do 15. septembra Hidru odobrijo posojilo v višini 500 milijonov din, da ne bi prišlo do prekinitve pri čiščenju morja. V tem času pa se bodo na Obali seveda morali znajti in najti vire, s katerimi bodo pokrili stroške čiščenja slovenskega morja.

D. G.

Poželi šele polovico žitnih polj

KOPER — V Slovenski Istri, kjer je letos z žitom posejanih približno 350 hektarov njiv, od katerih je 130 hektarov pogodbene setve, se je žetev prevesila v drugo polovico. Štirindvajset kombajnov, ki so jih letos odpeljali na polja 6. julija, je svoje delo skoraj v celoti opravilo v obalnem delu, medtem ko je v notranjosti Istre padlo šele prvo klasje.

Kot nam je povedal Radovan Rajčič iz kopske Agrarie, je pridelek povprečen, in sicer od 3 do 3,5 tone zrnja na hektar. Seveda so posamezniki pridelali tudi precej več, celo okrog 5 ton na hektar, če so dosledno upoštevali navodila pospeševalcev v zvezi s setvijo, uporabo gnojil in zaščitnih sredstev.

Po predvidevanjih naj bi letos na Obali odkupili 400 ton pšenice. Vendar se bojijo, da tolikšnega odkupa ne bodo dosegli, saj se je v zadnjem času zaradi zapletov pri odkupnih cenah in nenehnih podražitev živil, odkup precej zmanjšal, ker kmetje čakajo na boljše prodajne pogoje.

Zatika pa se tudi pri žetvi, ki bi morala biti po programu opravljena do 10. avgusta. Delo namreč ovira spremenljivo vreme, precej zastojev pa povzročajo tudi številne okvare na starih, povsem iztrošenih strojih, ki jih le z največjimi napori kolikotoliko proti oskrbujejo z rezervnimi deli. Na srečo so se pravočasno dogovorili vsaj o vrednosti strojne ure, tako da je treba za uro žetve plačati od 400 do 450 tisoč dinarjev.

JANEZ ODAR

Očarljivi občutki ob ogledu presihajočega Cerkniskega jezera

V soparnem, vročem poletju si človek po napornem delovnem tednu v mestnem pločevinastem hrupu želi v čisto in neokrnjeno naravo. Cerknško jezero s svojimi znamenitostmi in lepoto ter bližnjo okolico Rakovega Škocjana ponuja prijeten celodnevni izlet. Komaj 4 km od železniške postaje Rakek se začne Cerknška kotlina s Cerknškim jezerom, ki slovi po vsem svetu, a ga Slovenci premalo poznamo, upoštevamo in izkoriščamo za turizem.

Cerknško jezero se spreminja v vseh letnih časih in nudi veliko očarljivih in različnih užitkov in vtisov. Tu človek najde samoto, uživa v njegovi lepoti in posebnostih. Prenekaterega tujca zanese radovednost k Cerknškemu jezeru. Le malo je krajev, ki bi že od nekaj tako zanimali znanstvenike in druge kot je Cerknško jezero.

Zahodni svet je to edinstveno presihajoče jezero spoznal že ob koncu 17. stoletja. Tudi Janez Vajkard Valvazor ga je že pred 300 leti opeval v Slavi vojvodine Kranjske, kjer mu je namenil 77 strani, in z razpravo o njem postal član kraljevske družine v Londonu. Že 1687 leta je v reviji Philosophical Transactions objavil obširen opis Cerknškega jezera v angleškem, 1692 v Acta Ervitorum v Leipzingu pa v latinskem jeziku. S tem je prispeval, da je Cerknško jezero kot kraški pojav dobilo svetovni sloves.

Cerknško jezero je presihajoče jezero, ki naraste ob času jesenskega dežja in se osuši šele pozno pomladi, ko vode skozi velike požiralnike zopet odtečejo v podzemlje. Napolnjeno z vodo zajema prostor, ki je petkrat večji od Bohinjskega jezera. Jezero se tudi izredno hitro polni in možno je, da v enem dnevu doseže svoj največji obseg. Glavni vodni vir predstavlja reka Stržen, ki ponikne v jami

Karlovic in potem se znova pojavi v Rakovem Škocjanu, v zaščiteni naradni dolini ob severnem vznožju Javornika.

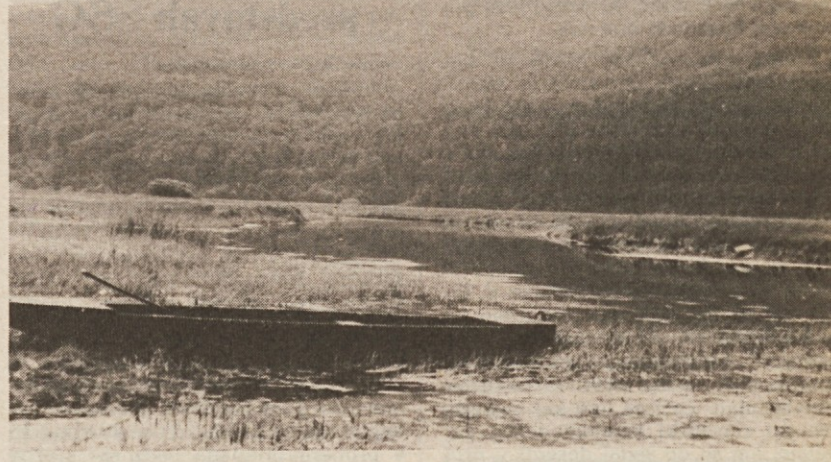
Cerknško polje in jezero zapira s severne strani 1114 metrov visoka Slivnica, ki jo prištevamo k veliki notranjski planoti. Izlet nanjo je v juliju še posebno mikaven zaradi bujne srednjeevropske flore. Da so na Slivnici jездilne čarovnice na metli, pripoveduje že Valvazor v Slavi, ko govori o Breznu čarovnic.

Lov ob jezeru in na njem je za nekatere Jezerce in tudi lovce od drugod zelo pomemben. Na jezeru so stalno divje race, liske in ponirki. Živalstvo na jezeru in ob njegovih okolici je še vedno pestro. Jezero je tako zanimivo zaradi ribolova in ostalega živalstva. Največ ptičev je na jezeru pozno jeseni, ko se selijo s severa na jug, pozimi in spomlad, ko se vračajo. V sušnem času se jezero spremeni v rodovitno polje, ki daje kmetom krmo za živino. Kmetje hite pospravljati seno v kope, ki so značilne zaradi svoje oblike.

Vsakemu ljubitelju naravnih lepot Slovenije se je stisnilo srce ob vesteh, da so mislili zajeziti požiralnike. Za svoje načrte bi žrtvovali s tem tudi najlepše koščke svoje domovine. Saj je Cerknško polje s svojo okolico, pod zemljo in na površju biser, ki ga ne smemo izgubiti. Škoda bi bila prevelika! S tem bi izgubili dragocene, svetovno znane naravne posebnosti.

Ob raznih poizkusih zajezitve požiralnikov so se odpirali vedno novi in s tem se je pokazalo, da kraškega polja ni mogoče spremeniti v trajno jezero. Prav to je tista edinstvena privlačnost, po kateri slovi Cerknško jezero in zaradi česar ni dovolj, da ga obiščemo samo enkrat.

-OKS-

Mir na Cerknškem jezeru (v ozadju je Slivnica) motijo le ptice (Foto -oks-)

Katere knjige gredo poleti najboljše v prodajo? Letos na dopustu več esejistike kot lahkega, poletnega branja

Kadar pripravljamo kovčke za dopust, skoraj nikoli ne pozabimo spraviti vanje vsaj eno knjigo, ne glede na to, ali bomo svoje počitnice preživeli na plaži ali bomo obiskali kako zanimivo turistično mesto. Knjiga je vedno neobhodni pripomoček za počitnice, pa čeprav jo bomo včasih kar "pozabili" v kovčku in jo potegnili iz njega šele ko se bomo vrnili domov. Zlasti letos, ko nas bo kopanje v morju zaradi zaudarjajočih in lepljivih alg bolj malo privlačevalo, bomo verjetno pogosteje segli po knjigi in si z njo olajšali poletno vročino. Prav zaradi tega gredo knjige v tej sezoni kar dobro v promet, tako da ni opaziti katastrofalnih padcev v prodaji.

Katere knjige pa so v tem času najboljše prodajane? S čim se naši someščani najraje kratkočasijo, ko se potrpežljivo predajajo sončnim žarkom? Kot po navadi, so na julijskih lestvicah najbolj prodanih knjig predvsem kriminalke in srhljivke, za njimi pa esejistika ali "resnejša" literatura. Vendar z eno izjemo: v Tržaški knjigarni so v juliju prodali največ takih knjig, o katerih bi na prvi pogled težko rekli, da sodijo na plažo.

Najbolj prodajana knjiga v Tržaški knjigarni je bilo namreč zgodovinsko-pripovedno delo Janeza Jezerskega Arhipelag Goli, ki je izšlo pri Cankarjevi založbi in v katerem avtor pripoveduje o kominformu ter o svojem jetništvu na Golem otoku konec 40. let. Na drugem mestu je sociološko delo pokojnega Karla Šiškovca Znanstveno razmerje do vprašanja narodnosti, ki je izšlo pri Založništvu tržaškega tiska, šele na tretjem mestu pa bomo našli izrecno "poletno" oziroma lažje branje, in sicer zbirko romanov Victorie Holt, ki je izšla pri Pomurski založbi in v katerih avtorica pripoveduje priljubljene zgodbe o velikih angleških dinastijah iz preteklega stoletja. Takoj po Victoriji Holt bomo našli knjigo Aceta Mermolja Premišljevanja na meji, ki je izšla pri ZTT in ki obravnava nekatere od najbolj žgocih tem našega zamejskega vsakdana. Na petem mestu lestvice Tržaške knjigarne pa nas čaka še večje presenečenje, in sicer Atlas svetovne zgodovine, ki ga je v Sloveniji izdala Cankarjeva založba. Sledijo Slovenski intelektualci Dimitrija Rupla, štirijezični vodnik po Istri (v slovensščini, italijanščini, angleščini in nemščini), Pisma slovenskemu prijatelju Tarasa Kermaunerja in Matjaža Kmecla, Slovenska državnost Tineta Hribarja in monografija o Hrastovljah Marjana Zadnikarja.

Da je Tržaška knjigarna pravzaprav izjema, potrjujejo podatki iz drugih mestnih knjigarn. V knjigarnah Borsatti in Cappelli so v zadnjih tednih najbolj prodajali špijonska romana Il negoziatore Forsythja in L'ultima verità Ludluma ter srhljivko Stephena Kinga Le creature del buio. Šele nato sledijo Giorgio Voghera s svojo spominsko knjigo Anni di Trieste, Giorgio Pressburgher s knjigo La legge degli spazi bianchi, zadnji roman Marguerite Yourcenar Quoi, l'éternité, Calassou roman Le nozze di Cadmo e Armonia in Ecovo Foucaultovo nihalo.

Peter Sterni, inženir, ki prebira Pascala in Freuda »Miselni procesi pri matematiki in filozofiji so si precej podobni«

Tudi Peter Sterni je - kot vsi ostali njegovi sošolci, ki smo jih intervjuvali doslej - zelo iskren in pošten do samega sebe. O rezultatu na maturi namreč pravi: »Med šolskim letom sem res imel zaupanje, da bom dobil 60 - moja srednja ocena je bila 8,2 - med izpitom pa sem v to možnost podvomil, ker se mi je komisija zdela pikolovska in prestroga. Prav zaradi tega pa je bila tudi pravičnejša, ker je upoštevala tudi rezultate iz prejšnjih let. Najboljše ocene sem imel v matematiki in fiziki, a tudi v drugih predmetih nisem imel težav. Moja najljubša predmeta pa sta bila matematika in filozofija. Prva mi je bila vedno všeč, drugo pa sem vžljubil v šoli, in sicer po zaslugi profesorice Šeje Lavrenčič, ki ima res izredno metodo poučevanja. Mogoče se čudno sliši, da sta mi v šoli dva tako različna predmeta, vendar so si miselni procesi pri enem in drugem predmetu nekako podobni.«

Kaj pa drugi predmeti, smo ga vprašali, in kaj meni o šoli kot taki? »Razen latinščine,« pravi Peter, »so mi bili všeč skoraj vsi predmeti, zato se ne kesam, da sem se vpisal na realno, ker mi je dala širšo kulturno podlago. Pogrešam pa pomanjkanje neke specifične priprave, po drugi strani pa mislim, da bi morali dati več poudarka znanstvenim predmetom, ki jih sedaj v primerjavi s humanističnimi preveč zanemarjamo. V petem razredu imamo na primer pet ur latinščine, fizike pa

samo tri. Prav tako pa smo se kemije in astronomije učili eno samo leto, tako da od tega nismo veliko odnesli. Kar pa zadeva maturo, menim, da bi morali imeti vse predmete. Samo tako bi lahko bili bolj objektivni, pa čeprav bi se le površno posvetili posameznim predmetom. Trenutno je odvisno od komisije, ali zna upoštevati tudi uspeh iz prejšnjih let. Če uspeh ocenjuje samo po dvajsetminutnem izpraševanju, pa ocena ne more biti "realna".«

Jeseni se bo Peter vpisal na fakulteto za inženirstvo, saj je, kot sam pravi, bolj znanstvenik kot filozof. »A še ne vem, katero usmeritev bom izbral,« dodaja, »civilno ali elektronsko. Odločil se bom po drugem letniku.« Kljub temu da se počuti prej znanstvenika kot filozofa, pa v prostem času bere tudi filozofska in moralna dela velikih mislecev. »Romanzettov«, to so pustolovske zgodbe, ki so sedaj veliko v modi,« pravi Peter, »ne berem, ker so dolgočasni. Trenutno prebiram Freudovo »Psihopatologijo vsakdanjega življenja«, pred kratkim pa sem užival ob branju Pascalovih »Misli«. Všeč mi je namreč njegovo gledanje na življenje.«

Kljub zanimanju za filozofijo pa se Peter zanima tudi za aktualna vprašanja. »Zanima me predvsem odnos med svetovnim Jugom in Severom,« pravi, »o čemer sem pisal tudi v maturitetni nalogi. Mislim, da bi Jugu morali po-

Zahodnokraški rajonski svet zavrnil lokacijo večnamenskega centra v Križu

Zahodnokraški rajonski svet se je na zadnji seji pred poletnim premorom ukvarjal z načrtovano konvencijo o gradnji večnamenskega kulturnega centra za bogoslužje in rekreacijo, ki ga namerava v Križu zgraditi krajevna župnija. Rajonski svet je bil soglasno mnenja, da je načrtovana lokacija večnamenskega središča v nasprotju s podrobnim urbanističnim načrtom Križa, in torej tudi z občinskim regulacijskim planom, katerega polnopravni sestavni del je tudi podrobni načrt za vasi Križ, Prosek in Kontovel. Zahodnokraška skupščina je tako v celoti osvojila mnenje rajonske urbanistične komisije, ki je ugotovila, da je izbrano zemljišče na podlagi urbanističnih planov namenjeno ureditvi parkirišč. Župnija je svoj večnamenski kulturni center načrtovala na velikem zemljišču sredi Križa, ki je zasebna last in ki mu domaćini pravijo Kocjanova njiva. O tem projektu se bo vsekakor še govorilo: izbrati bo treba drugo lokacijo ali pa revidirati podrobni urbanistični načrt.

Rajonski svet se je ukvarjal tudi s problematiko vse gostejšega prometa po zahodnem Krasu, posebno skozi Prosek, kjer pride večkrat do hudih zastojev in tudi do nesreč. Položaj pa se zna v bližnji prihodnosti še zaostriti, tudi zato, ker se širijo glasovi, da namerava cestno podjetje ANAS zaradi nujnih del za nekaj časa popolnoma zapreti avtocestni odsek pri Proseku. Od tod tudi poziv predsedniku rajonskega sveta, naj čimprej preveri namere cestnega podjetja in naj zahteva od vseh pristojnih teles, posebno od Občine in od Pokrajine, namestitvev primernih smerokazov v vseh treh zahodnokraških vaseh.

Organizatorji napovedujejo bogat program

Kmalu festival komunističnega tiska v Zgoniku

Na prikupnem prireditvenem prostoru v Zgoniku so v teku priprave na festival komunističnega tiska, ki ga tudi letos prireja sekcija KPI Just Pegan iz zgoniške občine. Ta tradicionalni poletni praznik je v teh letih prerastel strankarski okvir in dobil širši družbeni pomen, saj je to priložnost za družabnost in obenem za poglobljanje aktualnih tem našega vsakdana.

Kljub dopustniškemu času so si organizatorji uspešno zagotovili sodelovanje priznane plesne in folklorne skupine, ki bosta dali še poseben kulturni pečat celotni prireditvi. Praznik se bo začel v soboto ob 18. uri, uro kasneje pa bo nastopila plesna skupina Urška iz Ljubljane, ki bo izvajala akrobatski rok in druge moderne plesne. Za večerno plesno zabavo bo poskrbel ansambel Ljuzeta Furlana. Nedeljski spored se bo pričel ob 18. uri: najprej bo znani čarodej Mario Pogačnik s svojimi vragolijami prav gotovo osrečil najmlajše, ob 18.30 pa se bo občinstvu predstavila priznana folklorna skupina kulturno-umetniškega društva Karol Pahor iz Pirana. Potem bo Pogačnik čaral tudi za odraslo publiko, večer pa se bo zaključil z zabavo ob zvokih ansambla Happy day, ki bo vabil na plesišče tudi v ponedeljek. (bs)

Tudi slovenski skavti na živahnem taboru v Valcellini

Topli pasatni vetrovi še vedno pihajo nad italijanskim polotokom. Več kot 30 tisoč skavtov še vedno tabori in živi po skavtskih naseljih, razdeljenih na sto podobnih taborov. V Valcellini pri Pordenonu tabori nekaj tujih delegacij, in sicer skavti iz Spitala pri Dravi iz Avstrije, skavti iz Nikaragve ter člani Slovenske zamejske skavtske organizacije iz Trsta, Gorice in Ljubljane. Naši skavti taborijo v Barcisu skupno s skupinama iz Ronk in Cagliarija. Počutje na taboru je res enkratno, rekli bi, da je res skavtsko. Mladi so z dejavnostmi zelo zadovoljni. Poleg vsakodnevnega kuhanja zajtrka, kosila in večerje po vodih, ki je za naše majhne prijete ter zabavna novost, se v teh dneh soočajo z različnimi skavtskimi veščinami in spretnostmi, kot so alpinizem, veslanje, speleologija, ročne spretnosti ter mimika. Tudi ti trenutki pripomorejo, da se med skavti iz različnih pokrajin in držav tvorijo prijateljski stiki.

Še nekaj informacij o nadaljnjem poteku tabora: jutri popoldne bo ob 16. uri na športnem igrišču v Andreisu Ali Jamborees Day. Na predstavitev tabora in skavtskega življenja nasploh so vabljene tudi gostje. V nedeljo, 30. t. m., pa bo ob 10. uri zaključni zbor vseh udeležencev s sveto mašo, prav tako na športnem igrišču v Andreisu.

Peter Sterni

magati s primerno tehnologijo, ki bi bila usklajena s potrebami nerazvitih držav in ki ne bi koristila samo razvitim državam. Za reševanje manjšinskih problemov pa mislim, da bi Slovenci morali biti enotnejši, da ne bi bilo stalnega prekanja med strankami. Po drugi strani pa bi morali biti odprtejši do italijanskega sveta in konstruktivno sodelovati s Slovenijo.»

pismi uredništvu - pismi uredništvu - pismi uredništvu

»Kaj so in kaj delajo slovenski socialisti?«

Torej še enkrat provokacija s strani Slovencev, zato ker je slovenski član konzulte za Čarbole-Skedenj spregovoril v slovensščini. Zmerjanja, napadi s strani mladih strukturaliziranih dnevničarjev, zmerjanja s "ščavi" po telefonu, vse to je za PSI nekoristen aspekt manjšinske propagande KPI, strukturalizacija in izkoriščanje tega vprašanja s strani KPI, torej provokacija, da bi se ohranila slovensčina tam, kjer je od vedno doma. Ali res mislimo, da imamo to pravico? Ne čudi me zadržanje župana in raznih predstavnikov strank ob teh dogodkih, ali pa Perellijska, Zanfagninija in drugih, saj jih dobro poznamo tudi po raznih intervjujih in člankih, ki nam jih je posredoval Primorski dnevnik.

Nekaj drugega me moti, in kot mene tudi druge Slovence in bralce PD: da nam bi že enkrat tovariši, ki so člani slovenske komisije PSI, razločno povedali tako, da bomo vsi razumeli, brez fraz, kot so, »da je bila manjšina že do sedaj artikulirana in se ni nikoli zgedovala po monizmu« (koliko bralcev pa je sploh razumelo, kaj to pomeni?), ali pa, da BS obravnava stopnjevanje nacionalističnega ozračja v Trstu (saj to mi vsak dan občutimo na lastni koži), ali pa da LB negativno ocenjuje kandidaturu Camberja, saj smo to tudi mi vsi razumeli in se nismo strinjali. Zanima nas, kaj so tovariši pri slovenski komisiji delali, kaj delajo, kaj so do sedaj dosegli v prid manjšine, kako so konkretno reagirali

na kandidaturu Camberja, ali je tudi za slovenske socialiste to, kar se je zgodilo v Škedenju le provokacija, kako oziroma kaj so odgovorili tov. Smoletu, ko je kritiziral nenačelnost PSI do problemov manjšine?

Odgovori na ta vprašanja nas zanimajo, saj so se vendar tovariši člani slovenske komisije enkrat borili za naše pravice. Ali se tudi danes?

ROZA POČKAR

»Črni« gledalci na poletnih predstavah SSG

Spoštovano uredništvo!

Ob lepi in hvalevredni pobudi našega gledališča, občinskih uprav, društva, oglaševalcev in občinstva ne morem mimo tega, da naši ljudje vztrajajo in se čutijo "brihtni" s tem, da se namesto mimo blagajne "priklatijo" na prireditveni prostor "na črno". In to ne "mularija" in tudi ne upokojenci, nasprotno, nekateri izmed teh držijo stebre naših večerov s štetimi lirami.

Govorim tako, ampak mislim, da gre predvsem za moralno spodbudo in podporo, gotovo ne za vrednost vstopnine. So kdaj pomislili, kakšen zgled dajejo, ko se priklati cela družina? In v primeru pregleda nadzorne službe raznih državnih ustanov?

Mimogrede: če bi tudi osebje deset minut "potrpelo", preden začne ugašati luči, bi, mislim, tudi to pomagalo, da bi se take pobude krepile in nadaljevale.

D. VEKJET

V ponedeljek občinska seja v Nabrežini

V ponedeljek ob 19.30 se bo sestala devinsko-nabrežinski občinski svet, ki ima na dnevnem redu sporočila župana in občinskega odbora, odobritev zapisnikov prejšnjih sej, vprašanja, interpelacije in resolucije, odobritev sklepov občinskega odbora, seznanitev s sklepi, ki jih je odbor sprejel s pooblastilom občinskega sveta, in na koncu še razne sklepe.

Eden najpomembnejših sklepov, o katerih bo devinsko-nabrežinska skupščina odločala z javnim glasovanjem, je gotovo tisti, ki zadeva odobritev načrta za lotizacijo za potrebe papirnice Cartiere del Timavo e del Sole v Štivanu. Kot znano, ima tovarna, ki jo je prevzela podjetniška skupina Burgo, v načrtu precejšen proizvodni razmah, ki zahteva tudi razširitev obstoječih struktur.

Borštani proslavili uspeh svojega 19. Praznika vina

Čeprav z malo zamude, so v Borštu tudi letos imeli zelo dobro obiskan in odlično uspel Praznik vina, tokrat že devetnajsti. Od petka do ponedeljka je imelo na Hribenci več kot petdeset Borštanov polne roke dela. Od otrok do starejših vaščanov, vsi so požrtvovalno, a z veseljem delali pri stojnicah. Eni so se potili, ko so pripravljali razne jedi na žaru, drugi so nenehno točili pristno domače vino, pivo in razne brezalkoholne pijače, tretji, in to so bili predvsem najmlajši, pa so pobirali steklenice, kozarce in čistili mize.

Po štiridnevem napornem delu so si v torek zvečer privoščili malo oddiha in pripravili na Hribenci "likof" za vse tiste, ki so z delom prispevali k velikemu uspehu Praznika vina. Med srečanjem so se seveda tudi zabavali, zaplesali in prepevali do poznega. (mm)

Na sliki (foto Magajna) velika skupina Borštanov na "likofu" po uspelem Prazniku vina.

Slovenski predstavniki pri Carboneju

»Dežela ima konkretne možnosti za reševanje naših problemov«

Do sestanka med slovenskimi predstavniki in Gianfranco Carbonejem, o katerem smo včeraj objavili vest, je prišlo na pobudo podpredsednika deželne vlade. Uvodoma je Carbone obrazložil namen deželnega odbora, da se konkretno in v čim krajšem roku loti odprtih vprašanj tržaškega teritorija, za katerega je značilna obremenjenost z najrazličnejšimi posegi, ki ogrožajo njegov bodoči uravnotežen razvoj.

V tem okviru je Carbone naglasil potrebo, da se vsakršna izbira usklajuje z interesi krajevnega prebivalstva, predvsem slovenske narodnostne skupnosti, ki nosi glede posegov na Krasu breme najtežjih posledic. Carbone je posebno pozornost namenil napovedanemu osnutku deželnega zakona za Kras, ki naj bi postal osnovni instrument za bodočo ureditev prostora in njegovih namembnosti.

Podpredsednik deželnega odbora je tudi omenil potrebo po uresničitvi Kraškega parka, o katerem je govora že dalj časa, čeprav obstajajo glede njegove uresničitve zelo različni koncepti. Kot pomembno priložnost za javno in poglobljeno razpravo o vprašanih tržaškega teritorija je Carbone napovedal konferenco o teritoriju, za katero je predviden pripravljani seminar v mesecu septembru. Glede nekaterih že storjenih izbir je Carbone izjavil, da jih ni mogoče vzeti ponovno v pretres in se je pri tem očitno nanašal na lokacijo sinhrotrona T8 pri Bazovici.

Slovenski predstavniki so vzeli v vednost pobudo podpredsednika dežele, da se odprta vprašanja začno obravnavati konkretno in pospešeno, saj so težke posledice zgrešenih izbir in zavlačevanja z rešitvami vsem pred očmi. Teritorij tržaške pokrajine potrebuje odločen in resen pristop, kajti vsaka nadaljnja izbira bi ob neupoštevanju mnenja in potreb prebivalstva, imela čedalje usodnejše posledice. Vse dosedanje odločitve javnih uprav, zlasti Občine Trst, pa tudi Dežele, so šle mimo mnenja krajevnega prebivalstva, očitno pa so tudi obšle splošne interese Slovencev.

Pri tem so predstavniki podčrtali vsebino pisma, s katerim so se pravkar obrnili do predsednika Dežele Biasuttija,

z zahtevo, naj deželni organi izpolnijo že zdavnaj sprejete obveze, kar bo tudi konkreten dokaz, da deželna uprava resnično namerava spremeniti odnos do Slovencev. S tem v zvezi je bila izrečena ostra kritika deželnemu vodstvu, da doslej ni ukrenilo ničesar, da bi se razčistil spor v zvezi z zavrnjenimi slovenskimi prošnjami.

Slovenski predstavniki so vztrajali na stališču, da ima Dežela Furlanija-Juljska krajina konkretne možnosti reševati mnoge probleme Slovencev in da lahko to stori, ne da bi se nenehno sklicevala na kompetence države in čakala na zaščitni zakon, ki ga še vedno ni od nikoder.

Glede vprašanih teritorija so predstavniki slovenskih organizacij zahtevali, da se manjšini omogoči vloga subjekta pri pomembnih odločitvah v zvezi z načrtovanjem in gospodarskim razvojem. Bistvene važnosti je pri tem vloga Kraške gorske skupnosti, ki bi morala biti nosilec načrtovanja in neposredni uresničevalec sprejetih sklepov.

Pri kriterijih glede zaščite teritorija so slovenski predstavniki omenili potrebo, da se izhaja iz aktivne zaščite in da ne prevladajo pri vzpostavljanju zakonskih instrumentov vinkulativni posegi. O konferenci o teritoriju je bilo izrečno soglasje s Carbonejevimi predlogom, s poudarkom na nujnosti, da se konferenca izvede v najkrajšem času z neposrednim sodelovanjem Slovencev. Konferenca bi morala biti priložnost, ob kateri bi se zakoličile načelne izbire glede uporabe kraškega teritorija, in sicer takšne, ki v bodočnosti ne bi dovoljevale nikakršnih nadaljnjih špekulacij. Glede lokacije sinhrotrona pri Bazovici so predstavniki ponovili znano odklonilno stališče rekoč, da ni nobene odločitve, ki bi bila tako dokončna, da se je ne bi dalo spremeniti, če bi se izkazala za racionalno in pravilno.

Srečanje se je zaključilo s skupno ugotovitvijo, da je treba brez zastojev nadaljevati s prizadevanji, da se izvršene postavke uresničijo, pri čemer mora biti problematika Slovencev v središču konstantne pozornosti s strani deželne uprave in njenih organov.

Srečanje med delegacijama PSI in KZ

Ustaviti propadanje tržaškega kmetijstva

Preteklo sredo sta se sestali predstavniki tržaške federacije PSI in Kmečke zveze. Za PSI sta se sestanka udeležila pokrajinski tajnik Alessandro Perelli in podpredsednik deželne odbora Gianfranco Carbone, KZ pa sta zastopala predsednik Alfonz Guštin in tajnik Edi Bukavec. Govor je bil o problemih kmetijstva v pokrajini.

Guštin je na srečanju poudaril, da propadanje kmetijstva na Tržaškem ne predstavlja samo velike škode za tiste, ki se z njim ukvarjajo, ampak tudi za slovensko narodnostno skupnost in za celotno družbo, saj je na tak način osiromašeno celotno tržaško gospodarstvo, poleg tega pa ne smemo pozabiti, da je kmetijstvo nezamenljiv

dejavnik uravnotežene rasti in razvoja vsake družbe.

Bukavec se je v svojem posegu posebno dotaknil vprašanja razlašanja obdelanih in obdelovalnih površin. Kot aktualen primer je navedel zemljišča, ki jih zdaj razlašajo v imenu javne koristi na Kolonkovcu, kar bo prizadelo ponoven udarec tamkajšnjemu vrtnarstvu, spomnil pa je tudi na druge večje posege na škodo kmetijstva, kot je npr. gradnja sinhrotrona pri Bazovici. Bukavec se je zavzel, da bi deželna uprava takoj sklicala konferenco o tržaškem teritoriju, ki jo je že zdavnaj obljubil.

Predstavnika KZ sta nato prikazala potrebo po izdelavi načrta posegov za preporod kmetijstva na Tržaškem. Leta bi moral med drugim obsegati izdelavo področnih načrtov, predvidevati ureditev primernih infrastruktur, kakor seveda tudi zagotoviti ustrezna finančna sredstva. Poleg tega bi bilo treba kmetijam zagotoviti učinkovito strokovno službo, kmetovalcem pa večjo besedo v centrih odločanja.

Perelli je v svojem odgovoru podčrtal, da kakovostno in specializirano kmetijstvo predstavlja za PSI enega pomembnih dejavnikov gospodarske rasti tržaške pokrajine. Zato morajo po njegovem krajevne uprave posvetiti večjo pozornost temu sektorju, Občina Trst pa bi morala razpolagati s posebno službo za kmetijstvo.

Na srečanju je naposled govoril Carbone, ki je poudaril potrebo po izdelavi inventarja kmetijskih površin na osnovi občinskih regulacijskih načrtov, kar zadeva konferenco o tržaškem teritoriju, pa se je obvezal, da bi že letošnjega septembra priredili pripravljani seminar za. Poleg tega je dejal, da bi bilo vredno preučiti sistem, da bi se deželni prispevki lahko okoristili tudi tržaški polkmetovalci, podobno kot se to že dogaja na goratih območjih Furlanije. Carbone je nadalje napovedal, da bo v bližnji prihodnosti prišlo do predstavitve deželnega normativa za ovrednotenje Krasa, skupno s Perellijem pa se je naposled zavzel za izdelavo zakona za ustanovitev Kraškega parka, ki bi po eni strani zaščitil kraško okolje, po drugi pa tudi zagotovil kmetijstvu kontinuiteto in razvoj.

Tudi CGIL nasprotuje razlašanju na Kolonkovcu

Oddelek za okolje in teritorij tržaškega sindikata CGIL je včeraj zavzel ostro kritično stališče do razlašanja obdelanih kmetijskih površin na Kolonkovcu za gradnjo poštnega distribucijskega centra. V tiskovnem sporočilu, ki ga je podpisal njegov načelnik Giuliano Mauri, je rečeno, da se primer uokvirja v negativen proces gradbene ekspanzije na območjih, ki bi jih bilo treba zaščititi zaradi njihovih naravnih in krajinskih značilnosti, poleg tega pa na primer ponovno prizadeva Kolonkovec in njegovo okolico, se pravi kraje, v katerih je bilo že veliko zemlje odvzete kmetijstvu.

Po oceni CGIL je tržaška občinska uprava s tem primerom spet dokazala, da noče ali ne zna poiskati lokacije za večje strukture na uravnotežen način in s pristanikom ljudi. Tudi v tem primeru namreč ni poskrbela za to, da bi poiskala možne alternativne lokacije in rešitve. CGIL zato negativno ocenjuje metode, s katerimi se na Tržaškem obravnava probleme teritorija, in izraža bojazen, da bi zlasti na predmetnih območjih prišlo do divje gradbene dejavnosti tudi spričo neustreznosti sedanjega splošnega tržaškega občinskega urbanističnega načrta in spričo neučinkovitosti omejitev, ki jih je predvidevala že zapadla varianta regulacijskega načrta.

Zaradi vsega tega CGIL ponovno predlaga krajevnim in deželni upravi ter političnim, družbenim, gospodarskim in naravovarstvenim organizacijam, da bi se skupno lotili široke razprave o problemih tržaškega okolja in teritorija. V ta namen bi bilo potrebno čim prej prirediti že večkrat napovedano, a nikoli izvedeno konferenco o teritoriju tržaške pokrajine.

Zapustila nas je naša ljubljena

Marčela Peric por. Šuc

Pogreb bo jutri, 29. t. m., ob 11. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice v cerkev v Mavhinje.

Žalostno vest sporočajo: mož Stan-ko, hči Sonja z možem Markom, mama, sestre, brata ter ostalo sorodstvo.

Vižovlje, 28. julija 1989

(Pogrebno podjetje Zimolo)

† Naše

Dese Kraševc

ni več.

Žaro bomo položili v družinski grob jutri, 29. t. m., ob 12. uri v Dolenjem Logatcu.

Užaloščeni Slavica in Juta

Trst, Ljubljana 1989

Ob težki izgubi bivše kolegice Dese Kraševc izrekajo uslužbenci Radia Trst A najgloblje sočustvovanje sestri Juti in mami, gospe Slavi Mezgec.

Deželni sedež RAI - Italijanske Radiotelevizije izreka ob smrti bivše uslužbenke Dese Kraševc svojcem iskreno sožalje.

Petintrideset let političnega dela Kiljana Ferluge

Dosledno v imenu miljskih Slovencev

Na ponedeljkovi seji miljskega občinskega se je dolgoletni svetovalec Liste Frausin Kiljan Ferluga poslovil od občinskega sveta in napovedal, da ne namerava več kandidirati. Septembra bo ta kleni javni delavec praznoval okroglo obletnico, sedemdeset jih bo, pri delu občinskega sveta pa je aktivno sodeloval dolgih 35 let, med katerimi je bil za dve mandatni dobi tudi odbornik za proračun. **Krajši pogovor z njim smo takole začeli: Politika je zelo širok pojem. Za nekatere je pozitivna, za druge pa sredstvo za oblast in privilegije. Kaj je za vas?**

Za politično udejstvovanje sem se odločil le iz potrebe, da bi miljski Slovenci bili zastopani v Listi Frausin in pri upravljanju prosvetnih in kulturnih dobrin. Pri tem sem imel tudi podporo ljudi.

Koliko se je v tem obdobju po vaših opažanjih spremenila politična praksa?

V prvih 10-15 letih smo se ukvarjali v glavnem s konkretnimi problemi, politični aspekti so ostali v ozadju. Odnos med občani in upravitelji je bil zelo neposreden, svetovalci pa so bili med seboj obzirni in v konkretnih zadevah razumljivejši. Lista je imela trdno večino, upravljala pa je skupaj s socialisti. Veliki spori z opozicijo so nastali ob zapiranju ladjedelnice Sv. Roka, ko je bil Giovanni Leone predsednik vlade. Mi smo seveda bili odločno proti, vladne stranke pa so sprejemale politiko zapiranja malih ladjedelnic. KD in PSDI sta nam očitali, da ustvarjamo utvare, da smo nerealni. Sledili so časi, ko je opozicija postala bolj groba, letele so ostre, trde besede, češ da smo nespособni, nelokalni in podobno. Najbolj so se bali, da bi se Slovenci okrepili. V zadnjem obdobju, ko je nastopila Lista za Milje in so se značilnosti nekaterih strank spremenile, pa se je ozračje zaostri, nastali so žolčni spori. Kritični očitki in natočevanja so bili na dnevnem redu, tudi do Slovencev.

Kaj pa župani, kaj bi rekel o njih?

Zvrstili so se Giordano Pacco, Gastone Millo, Willer Bordon in zadnje mesece Claudio Mutton. Millo je deloval zelo pomirjujoče, ker so vsi

Kiljan Ferluga

spoštovali njegovo osebnost, bil je prijeten, vpliven. Bordon pa je bil kot mlad človek bolj agilen, dinamičen, morda tudi bolj odločen. Močno se je zavzel tudi za slovensko šolstvo, saj je prav on odločilno vplival, da smo po-

novno dobili otroški vrtec. To je opozicijske stranke seveda razdražilo, tako da so začele še ostreje napadati. Za nas Slovence v Miljah je najbolj hud udarec bila razmejitev leta 1954, ko smo izgubili kar polovico Slovencev. Takrat je meja presekala hiše, dvorišča in ljudi. Ti, ki so ostali v Italiji, so izgubili zaupanje v pravičnost velesil, veliko se jih je takrat nacionalno porazgubilo. Še prej pa bi moral omeniti posledice kominforma, ki so tudi bile zelo hude. Z ustanovitvijo društva leta 1975 in pozneje slovenskega vrta pa smo se nekoliko okrepili, s prosvetnim in političnim delom so poprijele tudi mlajše generacije.

Kam pa plove sedaj barka miljskih Slovencev?

Slabo kaže: biti bi nas moralo vedno več, pa nas je vedno manj! Pri sedemdesetih se je Kiljan Ferluga poslovil od občinskega sveta, da bi dal prostor mladim. Dolgočasil pa se seveda ne bo, saj je njegovo življenje tesno povezano s skrbjo za utrditev in razvoj miljske slovenske skupnosti. Na tihem pa upa, da bo sedaj vendarle imel nekaj več časa zase, saj sam pravi, da so bile doslej njegove počitnice zelo skromno odmerjene. »Pa še te so bile pretkane s skrbjo in odgovornostjo...«.

N. F.

Morske pregrade začasni ukrep proti algam

Turistični delavci si prizadevajo vsaj začasno rešiti probleme, ki jih povzročata bohotenje alg. Na sestanku s pristojno komisijo deželnega sveta je delegacija tržaške turistične ustanove tako predlagala, da bi pred obalo postavili neke vrste pregrado, ki bi preprečila algam, da priplavajo do plaž. Primerno rešitev bi lahko predstavljali posebni čolni, ki bi vsrkavali alge. Po mnenju turističnih delavcev je to edina možnost, da se trenutno znebimo alge: morska voda bi bila vsaj pred obalami na videz čista, kar ne bi več odvračalo turistov, ki se vračajo domov, namesto da bi puščali devize pri nas. Vendar je nevarno, da bi začasna rešitev postala trajna in da bi pozabili na bistveno vprašanje, na katerega opozarjajo alge: na zdravje Jadrana.

Peripetije dveh prestopnikov

Iz zapora... ponovno v zapor

Sodnik ju je predvčerajšnjim izpustil na začasno svobodo, a 22-letna Elena Berlingerio in 31-letni Mauro Volli sta uživala svež zrak le nekaj ur. Ko sta prišla iz zapora, sta namreč ugotovila, da nimata ključa svojega stanovanja v Stari istrski ulici 17 in se zato odločila, da se odpravita k njeni 41-letni materi Giovanni Pagliario, ki stanuje v Ul. Di Vittorio 20 v Naselju sv. Sergija. Ker pa nje ni bilo doma, sta kar vdrla v stanovanje in nato zaspala. Toda ko se je mati vrnila domov in ugotovila, kaj se je zgodilo, je poklicala karabinjerje, ki so ju pri pričeti aretirali zaradi vdora v tuje stanovanje.

Berlingeriovo in Vollija je sodišče obsodilo na 2 leti in 4 mesece oz. 1 leto in 4 mesece zapora. Ona je bila obtožena, da je pretekli četrtek na skoraj praznem mestnem avtobusu skupaj s prijateljico Barbaro Iozzo okroftalata mladi potnici. Eno od dveh sta tudi ranili po obrazu (zdravitvi se bo morala 15 dni) in ji nato odtrgali zlato verižico, ki je končala... v Vollijevemu žepu.

Devet novih kirurgov za večjo storilnost kirurških oddelkov

Deželni odbor je končno dal Tržaški krajevni zdravstveni enoti dovoljenje, da v katinarski bolnišnici zaposli devet novih asistentov kirurgov. To je prvi konkreten korak na poti proti rešitvi perečih problemov, ki tarejo skoraj vse kirurške oddelke javnih bolnišnic. Kot smo že poročali, sta se KZE in Univerza Trst že sporazumela za delno reorganizacijo kirurške službe in za izboljšanje storilnosti teh oddelkov. Vendar je bilo za to je potrebno sprejeti v službo nove zdravnike, katerih je v nekaterih oddelkih znatno premalo (čeprav je še hujši problem pomanjkanje bolničarjev). Kljub temu da izvršilni načrt Dežele ni predvideval zaposlovanja novega osebja, pa je deželni odbor le sprejel predlog deželnega

odbornika za zdravstvo in higieno Maria Brancatija, ki je vztrajno postavljal zahtevo.

Predsednik KZE Rossini in rektor Univerze Trst Fusaroli sta z veseljem sprejela vest, da bo reorganiziranje kirurških oddelkov lahko brez nadaljnega steklo, vendar sta še enkrat podčrtala vse ostale pomanjkljivosti zdravstvene službe, ki bila res potrebna temeljite in splošne reorganizacije. S tem se strinja tudi odbornik Brancati, kaže pa, da tudi najnujnejši problemi gredo na počitnice, tako da jih bo odborništvo za zdravstvo preučilo šele po poletnem odmoru.

Med te spada gotovo problem pomanjkanja anestezirov, zaradi česar je storilnost kirurških oddelkov pod vprečjem in so čakalne dobe na poseg zelo dolge. Finančne stiske pa so, še zlasti potem ko so krajevne zdravstvene enote prejele manj denarja iz vsedržavnega zdravstvenega sklada, zelo velike, tako da bo že devet novih delovnih mest (za zdravnike, ki jih nameravajo zaposliti) terjalo krčenje drugih storitev.

Najhujši problem pa je gotovo pomanjkanje bolničarjev, ki ni značilen samo za tržaško pokrajino, pač pa za vso deželo Furlanijo-Juljsko krajino in celo za vso Italijo. Tega problema pa ni mogoče rešiti na deželni oziroma krajevni ravni, zato so deželni odborniki za zdravstvo iz skoraj vseh italijanskih dežel že apelirali na ministrski svet, da bi rešil to vprašanje.

Pogovor s prostovoljno negovalko živali Marino Beruzzi V zavetišču za pse in mačke na Opčinah je osnovno pravilo ljubezen do živali

»Kam si me pripeljala? Bom odnesel cele noge? Mi bodo pojedli še moj fotografski aparat?«

Tako je jezno spraševal in robantil naš fotograf Mario Magajna, ko sva stala pred velikimi železnimi vrati zatočišča za pse in mačke na Opčinah (na poti, ki pelje proti Repnu).

In res ni bil sprejem, ki so nama ga namenili štirinožci, nič kaj prisrčen. Kakih 180 psov raznih pasem, ki so trenutno v tem zavetišču, je namreč z lajanjem pozdravilo najin prihod.

Nisva vedela, če smeva vstopiti, ali je bolje, da koga počakava. Srečo sva imela. Neka gospa, lastnica bližnjega poslopja, je prišla po svoja dva purana, ki sta preskočila ograjo in prišla na zemljišče, kjer se psi svobodno sprehajajo. Enega je še našla živega, drugega so baje psi raztrgali.

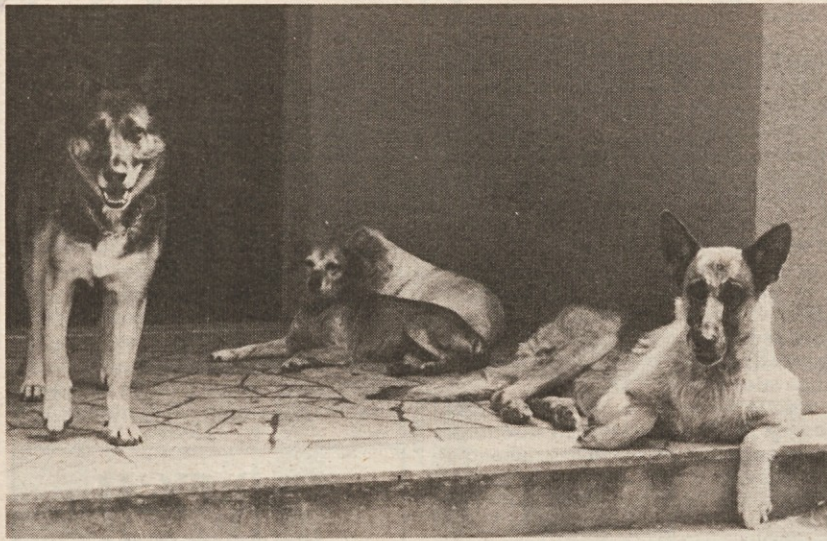
No, v njenem spremstvu in v spremstvu cele kopice psov, sva prišla končno do pisarne, kjer nas je sprejela Marina Beruzzi, ena glavnih sodelavk v tem zavetišču, ki opravlja svoje delo prostovoljno. »Poiščita si sedež, kjer hočeta,« nama je prijazno rekla. Lažje je bilo reči kot narediti. Psi najrazličnejših pasem in barv so naju obstopili. »Nič se ne bojta, saj niso nevarni. Samo lajajo, da vas opozorijo na svojo prisotnost in ker hočejo, da ju pobožata, da jim rečeta kakšno lepo besedo.« Saj sva imela vse dobre namene. A kaj, ko sva se teh človekovih prijateljev bala. Bilo jih je toliko, vsi glasni, vsi kar živahni, da je kaj malo pomagalo njeno prigovarjanje in zagotavljanje, da se nama ni treba bati.

»Poglejta tega volčjaka. To je sedaj moj pes. Imenuje se Vega. Pred časom sem izgubila psa Arianna, na katerega sem bila močno navezana. Njegovo sliko je pred časom objavil tudi vaš dnevnik in ta slika mi je najlepši spomin. Sedaj sem se navezala na tega volčjaka, ki se po mojem delu v zavetišču vrača tudi z menoj domov, potem pa zjutraj spet prihaja sem.«

Pređen bi nadaljevali z opisovanjem njenega zanimivega pripovedovanja, je dolžnost, da zapišemo, kakaj sva pravzaprav prišla na obisk v zavetišče psov in mačk na Opčinah. V poletnem času je namreč toliko govora o osamljenosti številnih oseb; pa nas je zanimalo, kako je z živalmi, zlasti s psi in mačkami. Jim je bolje, kot nam?

»Ne bi mogla reči, da imamo tu pri nas v poletnem času več gostov kot sicer. Mi nismo namreč navaden pesjak, kot je na primer občinski pesjak v Ul. Orsera, kjer so zbrani psi brez lastnika. Nismo niti eden tistih penzionov, kjer držijo pse za določen čas in za plačilo. Mi smo zasebna družba, ki nudi zavetišče psom in mačkam, ki jih njihovi lastniki ne morejo ali pa nočejo več držati.« Živali, ki pridejo v to zavetišče, morajo biti cepljene, nato jih pregleda še uradni veterinar, ki tudi sicer skrbi za njihovo zdravje.

»Mi sprejemamo živali, ki nam jih lastniki sami prinesejo. In ko jih na primer oddamo, moramo vedeti, kdo bo njihov novi gospodar in v kakšnih razmerah bodo živali živele. Če imamo dvome, živali raje ne oddamo, kot da bi šle v napačne roke. Še to morate vedeti, da mi živali ne podarjamo, ampak jih dajemo ljudem samo v varstvo. Če jih ne morejo ali nočejo več držati, nam jih morajo vrniti.«

Po vsej tej razlagi je prišlo končno na vrsto vprašanje, kako je pravzaprav družba za varstvo psov in mačk nastala in kdo finansira njeno dejavnost.

»Celotno zemljišče, ki meri okrog 10 tisoč kvadratnih metrov s poslopjem vred, je postalo last baronice Marie Nore Economo leta 1960. Od tedaj ima tu svoje prostore zavetišče živali AS-TAD, ki je pred petimi leti postalo "moralna ustanova", to je ustanova brez pridobitniških namenov. Leta 1966 je baronica umrla in sedaj je vse, kar vidite, last zasebne družbe, ki skrbi za pse in mačke kot tudi za vzdrževanje poslopja in vsega zemljišča.«

»Odkar je postalo zavetišče "moralna ustanova", ima možnost, da lahko prejema razne denarne prispevke. Ljubitelji živali se na primer ob raznih priložnostih odločijo, da bodo določeno vsoto nekazali prav temu zavetišču. Zgodi pa se tudi, da kdo zapusti svoje premoženje za nego in vzdrževanje živali. Seveda so postopki, da lahko uprava zavetišča prejme takšne zapuščanine, dolgotrajni, vendar dokazujejo, da je med nami tudi nekaj takih, ki tako zelo ljubijo živali, da jim želijo pomagati tudi po smrti.«

»Naša družba šteje okrog tisoč rednih članov. Upokojenci plačujejo letno 12 tisoč lir članarine, ostali pa po 24 tisoč. Vsota ni visoka. Toda če pomislite, da od nje nimajo člani nobene ugodnosti zase, potem lahko verjame, da so postali naši člani samo zato, ker živali resnično ljubijo.«

Pa kako ste se vi odločili za to delo, za katero niste niti plačani?

»To je pa dolga zgodba. Po poklicu sem bolničarka. Čisto po naključju sem prišla leta 1970 na obisk v to zavetišče. Tu sem srečala ovčjaka, ki je imel močno poškodovano nogo. Zasmilil se mi je in sem začela prihajati sem vsak dan, da sem mu rano prevezovala. Tako sem mu za poludro leto podaljšala življenje. In med obiski sem spoznala še druge pse, se nanje navezala in tako sem danes skoraj vsak dan tu, dopoldne in popoldne, čeprav imam tudi skrbi s svojo družino.«

Medtem ko smo se pogovarjali, mi je velik črn pes lizal nogo, drugi psi so se nemoteno sprehajali po pisarni, praskali po oknih in vratih, ali lenobno posedali po kotih ali stolah.

»Prepričana sem, da so tisti, ki nam prinašajo svoje živali, ker jih ne more-

jo več držati, veliko bolj civilizirani od tistih, ki jih zapustijo in se zanje ne zmenijo več. Ljudje po mojem mnenju živali še vedno premalo poznajo. Odločijo se za psa, pa ne vedo, da ga morajo vsak dan voziti na sprehod, da pes raste, da potrebuje družbo itd. Pred časom so nam prinesli lepega volčjaka. Bila je to družina, ki je živele v majhnem stanovanju. Ko je prišel otrok, niso imeli več prostora za psa. Za žival se morajo ljudje po mojem odločiti le, če imajo za to tudi pogoje. Starejše osebe, ki bi morda najbolj potrebovale njihovo družbo, pa največkrat niso sposobne, da bi jih potem vzdrževale. Žal nam je, če jim moramo njihovo prošnjo odkloniti. Potem je treba pomisliti tudi na sterilizacijo. Živali bi se množile še in še. Človek mora biti tisti, ki mora to uravnovesiti. Ljudje pa na to ne pomislijo, in ko so mladiči tu, ne vedo, kam z njimi. Vse prevečkrat mladiče pobijejo, namesto da bi jih prinesli sem k nam.«

In medtem ko nam je to govorila, sta prišla v zavetišče oče in hčerka. Prinesla sta dve lepi mucki. »Sin je pred meseci prinesel domov lepo mačko. Vsi smo je bili veseli, a nismo vedeli, da je žena na mačjo dlako močno alergična. Sedaj je nastal doma problem: ali zdoma žena in mama, ali mačke. In čeprav nam je zelo žal, smo se morali odreči tem lepim muckam.«

Tako kot so naju z lajanjem sprejeli, tako so naju psi tudi ob odhodu pozdravili: nekateri z veseljem, drugi z otožnim, pa tudi z jeznim lajanjem. Najini občutki so bili po obisku zelo mešani. Štirje uslužbenci pa še veliko več prostovoljcev dnevno skrbi za približno 180 psov in okrog 300 mačk. Ni jim žal ne časa, ne dela in ne počutijo se slabo, čeprav živijo v smradu, ki živali pač spremlja, in v skrbeh, če bo zanje dovolj hrane. Polni so ljubezni do vsake živali, ki jim je bila zaupana.

Najino poznavanje živali pa tudi ljudi se je prav gotovo obogatilo. Prišla sva namreč do spoznanja, da so med nami še takšni ljudje, ki postavljajo na prvo mesto skrb za nemočne - tudi za pse in mačke.

NEVA LUKEŠ

Na sliki (foto Magajna) nekateri izmed "gostov" zavetišča za pse in mačke na Opčinah.

KD PRIMORSKO priredi
ŠAGRO
V BOROVEM GOZDIČU
V MAČKOLJAH
dne 28., 29., 30. in 31. julija
Danes ples z ansamblom **POMLAD.**
Vabljeni!

kino

ARISTON - 21.30 *Gorilla nella nebbia*, dram., r. Michael Apted, i. Sigourney Weaver.
EXCELSIOR - Zaprto.
EXCELSIOR AZZURRA - Zaprto.
LJUĐSKI VRT - 21.00 *SOS Fantasm!*
NAZIONALE I - 16.30, 22.15 *La notte dello sciamano*, shr., □
NAZIONALE II - 16.30, 22.15 *L'arciere dighiaccio*, fant.
NAZIONALE III - 16.00, 22.15 *Perversioni internazionali*, porn., □□
NAZIONALE IV - 17.30, 22.00 *L'amico americano*, □□
GRATTACIELO - 17.00, 22.15 *L'orso*.
MIGNON - Danes zaprto. Jutri 17.00, 21.00 *Lawrence d'Arabia*, i. Peter O'Toole.
EDEN - 16.00, 22.00 *Tentazioni carnali*.

VITTORIO VENETO - Zaprto do septembra zaradi popravil.
CAPITOL - 17.00, 22.15 *Ho sposato un'aliena*.
LUMIERE FICE - 18.00, 22.00 *Un grido nella notte*, i. M. Strep.
ALCIONE - Zaprto.
RADIO - 15.30, 21.30 *L'animale da letto*, porn., □□

Prepovedano mladini pod 14. letom □ - 18. letom □□

razstave

Na Gradu sv. Justa je na ogled razstava slikarja **WILLIEMA KLEINA**. Razstava je odprta vsak dan od 9. do 20. ure.

Na sedežu Letovišarske ustanove v Sesljanu je na ogled razstava lepakov v organizaciji Amnesty International. Urnik: ob delavnikih od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

V galeriji v Miljah - Ul. Roma 20 - bodo danes ob 18. uri otvorili razstavo 40 grafičnih del slikarja **ALDA BRESSANUTTIJA**.

V občinski galeriji - Trg Unità bo do 7. avgusta na ogled razstava slikarja **SILVANA SPESOTA**. Urnik: 10.00-13.00, 17.00-20.00. Ob praznikih: 10.00-13.00.

V palači Costanzi je na ogled 22. delžna razstava grafik.

izleti

Sekcija KPI Prosek - Kontovel priredi 1., 2. in 3. septembra izlet v Genovo ob vsedravnem festivalu Unità. Cena izleta 210.000 lir, v ceni je vključen prevoz z avtobusom, dve kosili (prvi in zadnji dan) in prenočitev v hotelu. Za informacije in vpisovanje tel. tov. Mariju (tel. 225570) ali tov. Poldu (tel. 225314).

prispevki

V spomin na pok. **Silvijo Gregori-Ferluga** daruje družina Kralj iz Padric 50.000 lir za cerkev v Trebčah in 50.000 lir za popravilo Ljudskega doma v Trebčah.

Namesto cvetja na grob pok. **Silvije Ferluge-Gregori** darujejo **Carmen Belli, Mauro** in **Daniela** 15.000 lir za cerkev v Trebčah in 15.000 lir za popravilo Ljudskega doma v Trebčah.

V počastitev spomina drage **Dane Krošelj** darujeta družini **Pertot-Zorn** 20.000 lir za SKD Barkovlje.

Namesto cvetja na grob dobre gospe **Tomadin** daruje **Elda Doles** 15.000 lir za Sklad M. Čuk.

Namesto cvetja na grob **Silve Ferluge** daruje **Stana Ban** 10.000 lir za MePZ Primorec-Tabor.

Obvestilo naročnikom Primorskega dnevnika

Priporočamo vsem naročnikom Primorskega dnevnika, ki želijo prejemati časopis na kraju letnih počitnic, da obvestijo naš ekspedit (tel. 040/7796610) vsak dan razen ob nedeljah od 8. do 14. ure) o spremembi naslova vsaj pet dni pred odhodom.

Uprava Primorskega dnevnika

menjalnica 26. 7. 1989

TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST	TUJE VALUTE	FIXING MILAN	BANKOVCI TRST
Ameriški dolar	1358,300	1350.—	Japonski jen	9,635	9,30
Nemška marka	720,700	720.—	Švicarski frank	838,450	835.—
Francoski frank	212,600	210.—	Avstrijski šiling	102,320	102.—
Holandski florint	638,730	636.—	Norveška krona	195,790	193.—
Belgijski frank	34,418	34.—	Švedska krona	210,750	208.—
Funt šterling	2229,700	2200.—	Portugalski eskudo	8,607	8,20
Irski šterling	1924,750	1910.—	Španska peseta	11,487	11,20
Danska krona	185,380	182,50	Avstralski dolar	1019,250	980.—
Grška dragma	8,332	8.—	Jugoslov. dinar	—	0,05
Kanadski dolar	1143,000	1130.—	ECU	1494,150	—

BCTKB BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Telef.: Sedež 040/67001
Agencija Domjo 831-131
Agencija Rojan 411-611

včeraj - danes

Danes, **PETEK**, 28. julija 1989
SVETOMIR

Sonce vzide ob 5.44 in zatone ob 20.39 - Dolžina dneva 14.55 - Luna vzide ob 01.00 in zatone ob 17.44.

Jutri, **SOBOTA**, 29. julija 1989
DOBRILA

PLIMOVANJE DANES: ob 1.46 najnižja -40 cm, ob 9.03 najvišja 12 cm, ob 13.04 najnižja 2 cm, ob 19.02 najvišja 35 cm.

VREME VČERAJ: temperatura zraka 26,2 stopinje, zračni tlak 1015,3 mb ustaljen, veter 15 km na uro severovzhodnik, vlaga 48-odstotna, nebo rahlo pooblačno, morje razgibano, temperatura morja 24 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI
RODILI SO SE: Alessandro Luongo, Francesca Schiraldi, Borjana Vrakela, Francesco Monteforte, Giulia Mansi, Lara Vatandoust Gadikolai.

UMRLI SO: 57-letni Romano Carcich, 78-letni Arcangelo Ceschia, 87-letna Pierina Tomasini, 84-letni Kurt Bachrach, 92-letna Caterina Bancovich, 87-letna Giuseppina Stebel, 77-letna Luigia Cusiggi, 80-letni Giovanni Martin, 73-letni Giovanni Busechian, 88-letna Caterina Pucer, 76-letni Edgardo Cervini, 82-letni Giulio Benedetti, 69-letni Aldo Oraziotti, 66-letni Angelo Battel, 78-letna Anna Sinkovich, 80-letna Maria Marigondo, 83-letni Giovanni Kresevic.

DNEVNA IN NOČNA SLUŽBA LEKARNA
Od ponedeljka, 24. julija do sobote, 29. julija 1989

Dnevna služba - od 8.30 do 19.30
Ul. Ginnastica 6, Ul. Cavana 11, Ul. Alpi Giulie 2 (Altura), Trg Gioberti 8 (Sv. Ivan).

MILJE - Mazzinijev drevored 3 (tel. 271124), **OPČINE** - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Dnevna služba - od 19.30 do 20.30
Ul. Ginnastica 6, Ul. Cavana 11, Ul. Alpi Giulie 2 (Altura), Trg Gioberti 8 (Sv. Ivan), Ul. Dante 7, Istrska ulica 18.

MILJE - Mazzinijev drevored 3 (tel. 271124), **OPČINE** - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

Nočna služba - od 20.30 do 8.30
Ul. Dante 7, Istrska ulica 18.

MILJE - Mazzinijev drevored 3 (tel. 271124), **OPČINE** - Trg Monte Re 3 (tel. 213718) - samo po telefonu za najnujnejše primere.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure, tel. 7761, predpraznična od 14. do 20. ure in praznična od 8. do 20. ure.

mali oglasi

VODSTVO Društvene gostilne v Dolini obvešča svoje odjemalce, da bo vsak torek v mesecu avgustu gostilna odprta ves dan.

ČISTOKRVNE MLADIČE z rodomnikom šampionskih staršev avtohtone pasme kraški ovčar prodajamo. Za informacije tel. na št. (040) 220110.

V NAJEM iščemo poslovne prostore, približno 300 kv. m. v Gorici. Pisemne ponudbe na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro "Poslovni prostori".

PREŽIVITE dopust v Senožečah - VILA MARIJA v čudovitem okolju nekdanjega gradu z gozdom za hišo. Marija Jelačin, Senožeče, tel. (003867) 76247, Koper tel. (003866)24641.

IŠČEM knjige za 5. razred DTTZ Žiga Zois. Tel. 52038.

IŠČEMO part-time 20/25-letno uradnico s prakso uvoz/izvoz, z znanjem srbohrvaščine ali slovenščine, angleščine, nemščine, strojepisja, stenografije, rabe telexa in telefaksa. Ponudbe poslati na upravo Primorskega dnevnika, Ul. Montecchi 6, 34137 Trst, pod šifro "Part-time".

ZNANA italijanska firma išče sodelavce iz Jugoslavije za komercialno dejavnost, zagotovljen dober zaslužek. Tel. 299012.

PRODAM po ugodni ceni in v dobrem stanju čebelje panje A. Žnidarski. Tel. (0481) 20002.

PRODAM garsonjero v Novi Gorici (Jugoslavija), 4. nadstropje, ogled zvečer. Birsca - Novak, Cankarjeva 84, Nova Gorica.

OSMICO je odprl Romano Purič, Repen 13, tel. 327452.

OSMICO je odprl Miro Žigon v Zgoniku.

50-LETNA gospa z višješolsko izobrazbo sprejme polredno zaposlitev v uradu in skladišču kot telefonistka ali v zdravniški ambulanti za sprejem bolnikov. Tel. 51853.

»Novi Matajur«

gledališča

VERDI
Poletni festival operete 1989 - Nocoj ob 20.30 (red R) tretja predstava Straussove opere **CIGAN BARON**. Dirigent H. Gietzen, režiser Franco Giraldi.

Ponovitve: 1. 8., 2. 8. in 4. 8. ob 20.30, v nedeljo, 30. t. m., ob 18.00.

Jutri ob 18.30 bo v mali dvorani gledališča Verdi srečanje z Mileno Rudifiera v zvezi s festivalom operete.

Danes ob 18.30 bodo v mali dvorani gledališča Verdi predvajali film na temo operete »DAS LAND DES LACHELNS«. Vstop prost.

Pri blagajni gledališča Verdi je od danes v teku razdeljevanje vabil za zaključni koncert Festivala operete z naslovom **NOTTURNO CON JOHANN STRAUSS**, pod vodstvom Herberta Gietzena, s sopranistko Mileno Rudifiera in z orkestrom Gledališča Verdi, ki bo 5. avgusta ob 21. uri v Miramarskem parku.

MIRAMARSKI PARK - LUČI IN ZVOKI

Jutri ob 21.30 in ob 22.45 predstavi v italijanščini.

GRAD SV. JUSTA
V ponedeljek, 30. t. m., in v torek, 1. 8., ob 21.15 bo na Gradu sv. Justa na prostem opereta **PRI BELEM KONJČKU** s Sandrom Massimijem.

MILJE - TRG MARCONI

Jutri ob 21.00 se bo gledališka skupina Ex Allievi del Toti predstavila z narečno komedijo **TINA SANZIN VEDOVA DE GUERA**.

V nedeljo ob 21.00 pa bo nastopala gledališka skupina Il Gabbiano s komedijo **MAX, L'ARCIDUCA FUTIZA**.

koncerti

Scuola di musica 55 - Ul. Carli 10
Nocoj ob 20.30 bo na sporedu koncert flavtistke Marie Ginaldi in kitaristke Emme Gani.

razne prireditve

KD Primorsko vabi na **ŠAGRO V BOROVEM GOZDIČU** v Mačkoljah 28., 29., 30. in 31. julija. Danes in v ponedeljek ples od 20. ure dalje z ansamblom Pomlad, jutri in nedeljo pa z ansamblom Štajerskih 7. V nedeljo ob 19. uri nastop plesne šole KD F. Prešeren iz Boljunca. Sodelovali bosta Vanka in Tonka. Kioski bodo delovali od 17. ure dalje, v nedeljo pa od 14. ure dalje.

ŠZ Sloga priredi jutri, 29. in nedeljo, 30. t. m. **ŠPORTNI PRAZNIK V BAZOVIČI** na vrtu Gospodarske zadruge. Delovali bodo dobro založeni kioski, za zabavo bo poskrbel ansambel Zvezde.

razna obvestila

Ob letošnji Kraški ohceti prirejamo **RAZSTAVO**. Zato zbiramo fotografsko gradivo o porokah pred drugo svetovno vojno. Prosimo lastnike, da se telefonsko (štev. 733086) ali osebno javijo na Odseku za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Ul. Petroni 4 v Trstu.

šolske vesti

Sindikata slovenske šole javlja, da so obrazci za prošnje začasne suplence na razpolago na sedežu sindikata.

Sindikata slovenske šole obvešča študente, ki so dosegli ali bodo dosegli do 30. julija ustrezen študijski naslov za počevanje na slovenskih nižjih in višjih srednjih šolah, da lahko do 5. avgusta vložijo prošnjo na skrbništvo za vključitev v dodatno lestvico za suplence v šolskem letu 1989/90/91.

Učitelji in profesorji, ki dosežejo do 31. julija specializacijo za delo s prizadetimi otroki, morajo v tem roku predložiti na skrbništvo prošnjo s študijskim naslovom za vključitev v dodatno lestvico suplentov za delo s prizadetimi.

čestitke

Draga MAJAL Danes praznuješ prvo pomlad. Vse najboljše ti želijo nona Olga, nono Darjo, nona Dora, teta in stric.

Prismuknil je na svet
MATIJA
Srečni skupno z Nadjo in Aleksijem smo tudi mi,
kolektiv TKB

29., 30. in 31. julija v ZGONIKU
FESTIVAL KOMUNISTIČNEGA TISKA

Salzburški festival se klanja Karajanu

Salzburški festival se je sinoči ob svojem začetku poklonil svojemu ustanovitelju Herbertu von Karajanu z enominutnim molkom. Ples v maskah je namesto umrlega mojstra dirigiral Georg Solti, ki bo skupaj s kolegom Jamesom Levinom in Sejiom Ozawo dirigiral tudi nedeljski koncert v spomin na velikega Karajana. Glavna interpreta Verdijeve opere sta Placido Domingo (na sliki med svojimi oboževalci po uspehu junija v londonskem Covent Gardnu) in Josephine Barstow. Bogat festivalski spored predvideva še Mozarta z Riccardom Mutijem, Rossinija z Johnom Pritchardom in Straussa. Med uglednimi solisti bodo tudi José Carreras in Kathleen Battle.

filmske premiere

eva fornazarič

Finska kinematografija v Laguni

Naj dvigne roko, kdor pozna finsko kinematografijo. Prav gotovo ni hče, čeprav je morda kdo imel kdaj priložnost, da je zasledil kakšen finski film v tem ali onem filmskem festivalu. To pa je za naše razmere tudi vse, saj nam je Finska daleč predvsem jezikovno in vsi dobro vemo, da je zelo težko slediti filmu, ki ga ne »razumemo«.

Finska kinematografija pa je vsekakor zanimiva in prav tako živahna kot druge njene evropske kolegice, zato je še posebno hvalevredna skupna pobuda AIACE - Italijanskega združenja kinodvoran d'essai, finskega filmskega sklada, finskega veleposlaništva v Rimu ter zadruga Massenzio. Vsa ta združenja in državna predstavništva so pripravila Teden finskega filma, ki si ga bodo lahko najprej ogledali Rimljani v kinodvorani Arena Esedra (od 28. julija do 2. avgusta), nato pa bo pregled finskega filma na ogled tudi v drugih italijanskih mestih, v katerih imajo kako kinodvorano, ki je članica AIACE. Takih je seveda nekaj tudi v naši deželi, vendar si nikar ne delajmo utvar, saj bomo morali na požirek finskega filma najbrž v Benetke, ki so že vključile tedenski program v svojo letno filmsko ponudbo.

Benetke so nam geografsko tako blizu, da bi si res lahko organizirali minipotovanje v znamenju finske kinematografije. Program bi lahko bil še kar pester: prihod v Benetke v poznih jutranjih urah, ogled krajevnih zanimivosti (plastičnih spominkov, turistov z dežnikom in golobov, ki so preživeli koncert Pink Floydov in občinsko krizo), skok v bolj ali manj privlačen razstaveni prostor, promenade do nabrežja »le Žattere« in pokušnja tamkajšnjih sladoledov v pričakovanju večera ter, dulcis in fundo, ogled finskega filma.

Težava bo izključno v izbiri filmov, ki bi jih radi gledali. Naj po-

vem, da je na seznamu nekaj del, ki bi spadala v antologijo finske filmske zgodovine, večina filmov pa je sodobna. Lahko bi seveda navedla nič koliko naslovov filmov, avtorjev in igralcev, vendar ni to najboljša reklama za pobudo, ki bi morala pritegniti v kinodvorane vse, ki se kakorkoli zanimajo za film in se jim

zdi za malo, da se morajo zadovoljiti izključno z ameriški filmi. Lahko pa vsekakor povem, da je med predstavljenimi avtorji tudi nekaj obetavnih novih talentov, med njimi predvsem Mika Kaurismäki (na sliki desno), ki je 1987. leta režiral tudi film *Helsinki-Napoli, All Night Long*.

današnji televizijski in radijski sporedi

RAI 1	RAI 2	RAI 3	RTV Ljubljana 1	TV Koper	RADIO TRST A
11.55 Vreme in dnevnik	12.00 Nanizanka: A passo di fuga - Cacciatori di prede	14.00 Deželne vesti	16.20 Video strani	13.30 TVD Novice	7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, koledarček; 8.00 Deželna kronika; 8.10 V Evropi manjšin; 9.15 Otroški kotiček: Dvojčici (2. del); 10.00 Pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Pisani listi, 12.00 Film in njegova vloga v naši družbi, 12.40 Folklorna glasba, vmes Glasbeni listi; 13.20 Poletni mozaik: 14.00 Deželna kronika, 14.45 Beleška, 15.30 O tolmačenju otroške risbe, 16.00 Koncert za srce in orkester, vmes Glasbeni listi; 17.00 Kulturna kronika; 17.10 Klasični album; 18.00 Kulturni dogodki; 18.30 Glasbeni listi; 19.20 Zaključek sporedov.
12.05 Nadaljevanki: Santa Barbara, 12.30 Il sogno dei Novak	13.00 Dnevnik - ob trinajstih	14.10 Videobox	16.30 Poletna noč (pon.), nadaljevanka Teško breme (2. del) in nanizanka Leteči cirkus Montyja Pythona (8. del)	13.40 Dokumentarec: Campo base	
13.30 Dnevnik	13.45 Nadaljevanka: Capitol	14.30 Dokumentarec: Lo spettacolo in confidenza - Katia Ricciarelli	18.00 Dnevnik	14.10 Rugby: Turnir petih narodnosti, Francija-Škotska (pon.)	
14.00 Variete: Srečno poletje!	14.30 Dnevnik - gospodarstvo	15.10 Film: Appassionatamente (dram., ZDA 1945, r. Curtin Bernhardt, i. Ida Lupino)	18.05 Poslovne informacije	16.00 Šport spektakel: hokej na ledu NHL Montreal-Calgary, bezbol Mayor League in American show - 1960	
14.10 Film: Io sono un evaso (dram., ZDA 1932, r. Mervin Le Roy, i. Paul Muni, Glenda Farrell)	14.45 Poletna oddaja: Tutti frutti, vmes rubrika Mente fresca	16.55 Dok. oddaja: Drobc	18.10 Nanizanka: Nevarni zaliv (10. del)	19.00 Odprta meja	
15.40 Dokumentarec: Viaggio in Italia	15.25 Nanizanka: Lassie	17.25 Film: Incatenata (dram., ZDA 1934, r. Clarence Brown, i. Joan Crawford, Clark Gable)	18.40 S poletnega festivala: Folklorni ansambel La Capouliero	19.30 TVD Stičiče	
16.35 Mladinska oddaja: Big Danes v parlamentu	15.50 Risanka: Il cucciolo	18.45 Športna rubrika: Derby	19.10 Risanka	20.00 Športna oddaja: Juke box - Zgodovina športa po želji	
17.35 Danes v parlamentu	16.15 Iz parlamenta	19.00 Deželne vesti	19.20 Informativna oddaja za goste iz tujine	20.30 Nogomet: prva finalna tekma pokala Uefa Napoli-Stuttgart (pon.)	
17.40 Film: Miss Italia (kom., It. 1950, r. Duilio Coletti, i. Gina Lollobrigida)	16.20 Film: I battalieri del Volga (pust., It.-Fr. 1958, r. Victor Tourjansky-Arnaldo Genoino, i. John Derek, Dawn Addams)	19.45 Dok.: Pred 20 leti	19.25 TV Okno	22.15 TVD Novice	
19.10 Nadaljevanka: Santa Barbara	18.00 Videocomic	20.00 Dok. oddaja: Geo Estate	19.30 Dnevnik	22.25 Šport spektakel - Najzanimivejši športni dogodki (pon.)	
19.40 Almanah in dnevnik	18.30 Dnevnik - športne vesti	20.30 Film: La leggenda di Robin Hood (pust., ZDA 1938, r. Curtiz-Keighley, i. Errol Flynn, Olivia de Havilland), vmes dnevnik	19.55 Vremenska napoved		
20.30 Film: Il braccio violento della legge n. 2 (krim., ZDA 1975, r. John Frankenheimer, i. Gene Hackman, Fernando Ray)	18.45 Nanizanka: Perry Mason	22.20 Aktualno: Volta pagina	20.05 Naše akcije		
22.20 Dnevnik	19.30 Horoskop, vreme, dnevnik, šport	23.00 Petkov boks	20.15 Dok.: Svet nenavadnih sil Arthurja Clarkea		
22.30 Pregled nagrajenih sportov: Spot alle stelle	20.30 Poletni variete: Cocco	24.00 Nočni dnevnik	21.00 Nanizanka: Kriminalna zgodba (7. del)		
23.15 Nočni rock	22.45 Dnevnik - nocjo	0.15 Nočna glasba: Bachov Brandemburški koncert št. 2 z dirigentom Nicolausom Harnoncourtom	21.45 Dnevnik in vreme		
23.45 Rubrika: Effetto notte	22.55 Nanizanka: Hill Street giorno e notte - Un giorno nero come gli altri	0.30 Dokumentarna oddaja: Pred 20 leti	22.05 Informativna oddaja za goste iz tujine		
24.00 Nočni dnevnik	23.45 Nočni dnevnik		22.10 Poletna noč, vmes nad. Teško breme (3. del)		
0.15 Rubrika: Mezzanotte e dintorni	23.55 Film: La gatta (dram., Fr. 1958, r. Henry Decoin, i. Francoise Arnould, Berbard Wicki)		24.00 Film: Jasnovidnost (dram., ZDA 1979, r. Ivan Nagy, i. Deborah Raffin, C. Carey)		
CANALE 5	RETE 4	ITALIA 1	ODEON	TELEFRIULI	RADIO KOPER (slovenski program)
8.30 Nanizanke: Fantasilandia, 9.15 Peyton Place, 10.15 Una famiglia americana	8.10 Nanizanka: In casa Lawrence	8.15 Nanizanke: Skippy, 8.45 I gemelli Edison, 9.15 La gang degli orsi, 9.45 Superman, 10.15 La terra dei giganti, 11.10 Kronos, 12.05 Mork & Mindy, 12.35 Strega per amore, 13.00 Simon & Simon	13.00 Otroški variete: Sugar	11.30 Nanizanka: La guerra di Tom Grattan	13.30, 14.30, 16.30, 19.00 Poročila; 6.00 Za dobro jutro; 6.05 Na današnji dan; 6.10 Vreme in prometni servis; 6.30 Jutranjik; 6.45 Cestne informacije; 7.00 Kronika; 7.30 Pregled tiska; 8.00 Prenos Radia Lj; 13.00 Mladi val; 14.35 Pesem tedna; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasba po želji; 17.30 Primorski dnevnik; 18.00 O glasbi... ob glasbi; 18.30 Glasbene želje; 19.00 Prenos Radia Ljubljana.
11.15 Rubrika: Forum - American Caffè Express	9.00 Film: Robin Hood e i pirati (pust., It. 1960, r. Giorgio Simonelli, i. Les Barker)	14.00 Variete: Megasalvishow	15.30 Nadaljevanki: Maria, 16.30 Colorina	12.00 Rubrika: Il salotto di Franca	
12.00 Mladinska oddaja: Doppio slalom	10.45 Nanizanki: Bonanza - le due suore, 11.45 Harry O - Il gruppo del terrore	14.15 DeeJay Beach	17.30 Nanizanke: Rituals, 18.00 La mamma è sempre la mamma, 18.30 Il supermercato più pazzo del mondo	13.00 Dnevnik	
12.30 Kviz: OK il prezzo è giusto	12.45 Otroška oddaja: Ciao ciao, vmes risanke	15.00 Nanizanka: Ralph supermaxieroe - L'asso del baseball	19.30 Risanke	13.30 Dokumentarec: Možje in narodi 20. stoletja	
13.30 Variete: Rivediamoli	13.45 Nadaljevanka: Sentieri, 14.45 La valle dei pini, 15.40 Così gira il mondo, 16.40 Aspettando il domani	16.00 Otroška oddaja: Bim bum bam, vmes nanizanka Teneramente Licia in risanke	20.30 Variete: Telemeno	15.30 Glas. odd.: Music box	
14.30 Nanizanka: Love Boat - La fontana della giovinezza	17.00 Nanizanka: California - La fuga di Olivia	18.00 Nadaljevanka: Alla conquista del West	20.45 Film: I figli so' pezzi 'e core (dram., It. 1982, r. A. Brescia, i. Mario Merola, Michele Esposito)	18.30 Nadaljevanka: Eredità della priora	
15.30 Film: Non dirmi addio (dram., ZDA 1946, r. Walter Lang, i. Maureen O'Hara)	18.00 Nad.: Febbre d'amore	19.00 Nanizanka: Riptide - una stella in disgrazia	22.45 Variete: Telemeno	19.00 Dnevnik	
17.30 Nanizanka: Hotel - Scherzi del destino	19.00 Nanizanki: General Hospital, 19.30 Baretta	20.00 Risanka: Siamo fatti così	23.00 Rubrika: Forza Italia	19.30 Rubrika: Dan za dnem	
18.30 Rubrika: Agenzia matrimoniale	20.30 Film: Operazione Cross Bow (krim., ZDA-It. 1965, r. Michael Anderson, i. George Peppard, Sofia Loren)	20.30 Film: Dio perdona... io no (western, It. 1967, r. Giuseppe Colizzi, i. Bud Spencer, Terence Hill)	24.00 Nanizanka: Foxfire	20.30 Nanizanka: I naufraghi	
19.00 Kviza: Gioco delle coppie, 19.45 Cari genitori	22.40 Film: Un bersaglio particolare (dram., VB 1983, r. Tony Garnett, i. Karen Young, Clayton Day)	22.40 Nanizanka: Starsky & Hutch - Salvo per miracolo		22.30 Tednik: Tigi 7	
20.30 Variete: Una rotonda sul mare	0.35 Nanizanki: Agente speciale - Requiem, 1.35 Ironside	23.30 Šport: Grand Prix		23.30 Dnevnik, nato dražba	
22.30 Kviz: Il gioco dei nove		0.20 Nanizanki: Taxi - Il ritorno di Simka, 0.50 Kung-fu - I fratelli Caine		24.00 Rubrika: Il salotto di Franca	
23.15 Variete: Maurizio Costanzo Show Estate				1.00 Inf. oddaja: News	
0.45 Film: Il cadavere era già morto (kom., Fr. 1975, r. Patrice Leconte, i. Coluche, Jean Rochefort)					
TELE 4	TELE 4	TELE 4	TELE 4	TELE 4	RADIO OPČINE
(Se povezuje s sporedi Italia 1)	(Se povezuje s sporedi Italia 1)	(Se povezuje s sporedi Italia 1)	(Se povezuje s sporedi Italia 1)	(Se povezuje s sporedi Italia 1)	7.30, 13.30, 17.30 Poročila; 10.00 Matineja; 12.00 Glasba; 17.45 Okno na Benečijo; 20.00 Glasbena oddaja: Mix Time; 21.00 Nočni val.

Neugodna demografska gibanja tudi v Trziču

Število prebivalcev v občini se je letos znižalo za 185 enot

Upadanje števila prebivalcev, o čemer smo pisali pred dnevi, ne zadeva samo Gorice. V enakem, v nekem smislu še bolj neugodnem položaju je tudi drugi največji kraj v pokrajini. V občini Trzič so v prvih šestih mesecih letos "izgubili" nič manj kakor 185 prebivalcev. Ob začetku leta so imeli registriranih 27.983 prebivalcev s stalnim bivališčem, 30. junija letos je njihovo število zdrknilo na 27.998. Negativni je tako imenovani naravni saldo (razlika med številom rojenih in številom smrtnih primerov), kakor tudi migracijski saldo.

V prvih šestih mesecih se je rodilo samo 71 otrok, medtem ko je umrlo 166 občanov, v občino se je priselilo 276 oseb, odselilo pa se jih je 366.

Torej tudi Trzič, ki je še pred kakšnim desetletjem veljal za razmeroma mlado mesto z močnim priseljevanjem, zlasti mlajših ljudi, se nezadržno stara. Stanje je po eni strani mogoče deloma pripisati pomanjkanju stanovanj in še bolj najbrž pomanjkanju delovnih mest v zadnjih nekaj letih, deloma pa splošnemu trendu omejevanja števila rojstev, ki je značilnost visoko razvitih družb.

S takim tempom nižanja števila prebivalstva bodo v Trziču že v prihodnjih sedmih, osmih letih zdrknili pod 25 tisoč prebivalcev. Podatki zadnjih desetih let kažejo, da se je prebivalstvo vsako leto znižalo za več kakor en odstotek. Maksimalni demografski razvoj so v Trziču zabeležili leta 1978, ko so našli 31.297 občanov s stalnim bivališčem, oziroma 3.499 več kakor ob koncu junija letos. Ob ljudskem

šetju leta 1981 je v občini živelo 30.259 občanov, ob koncu leta 1987 pa samo še 28.300.

Posebno analizo bi bilo potrebno nameniti migracijskim tokovom. Zdi se, vsaj na podlagi številčnih podatkov, da se je največ trziških občanov preselilo v sosednje občine Štarančan, Škocjan, Šempeter, ki so v zadnjih desetih letih precej pridobile na številu prebivalstva. Preseljevanje se nadaljuje, čeprav s počasnejšim ritmom.

Deželni prispevek 300 milijonov za redno poslovanje družbe SDAG

Dežela bo namenila letos družbi SDAG, ki upravlja blagovni terminal, dodatno financiranje 300 milijonov lir. Prispevek so odobrili te dni, ob sprejemanju sprememb k letošnjemu proračunu dežele. S tem denarjem bo družba SDAG pokrila režijske in druge stroške v zvezi z upravljanjem objekta, ki je pravzaprav še v gradnji in zato še ne daje predvidenega prihodka. Družba SDAG je že lani in predlanskim bila deležna deželne pri-

spevka v znesku 600 milijonov lir za stroške v zvezi z uvajanjem poslovanja.

Dežela je torej doslej zagotovila za režijske stroške 900 milijonov lir.

Prispevek 300 milijonov lir je bilo mogoče zagotoviti zaradi večje razpoložljivosti finančnih sredstev Dežele, saj so se prihodki povišali za okrog 200 milijard lir v odnosu na začetna predvidevanja.

Od danes do ponedeljka na Peči

Poletni praznik KŠD Vipava V nedeljo orientacijski pohod

Na Peči se obeta prijeten konec tedna. Člani KŠD Vipava vabijo namreč na tradicionalni poletni praznik, ob katerem so pripravili vrsto športnih in rekreacijskih prireditev. Včeraj se je zaključil turnir v malem nogometu in odbojki, na katerem se je vsak večer zbiralo ob robu igrišča kar lepo število ljubiteljev športnih prireditev. Drevi ob 21. uri bo na kotalkarski ploščadi živo, saj bo mladina lahko zaplesala ob zvokih glasbe, ki jo bodo pripravili člani zasebne radijske postaje TIR Radio.

Jutri se bo praznik nadaljeval. Ob 21. uri bo ples ob zvokih ansambla Happy days. V nedeljo bo osrednji dan poletnega praznika. Ob 9.30 bo start zanimivega planinsko orientacijskega pohoda, ki so ga prireditelji poimenovali "Zaklad rubijskega gradu". Pohoda se lahko udeležijo tri ali štiričlanske ekipe. Vpisovanje na prireditvenem prostoru, pol ure pred startom. Pohod bo ob vsakem vremenu. Zvečer ob 21. uri bo na sporedu slavnostna kotalkarska revija. Nastopili bodo kotalkarji in kotalkarice KŠD Vipava. Sodeč po preteklih nastopih ne bi smele izostati preste in zabavne točke. Nedeljsko revijo bo obogatil nastop kotalkarjev iz Gradišča. Praz-

nični večer bodo zaključili člani ansambla Misel.

V ponedeljek se bo vaški praznik na Peči zaključil. Podobno kot v uvodnem večeru, bodo tudi tokrat prišli na svoj račun mladi, saj bodo znova poskrbeli za poskočno glasbo člani zasebne radijske postaje TIR Radio. Prireditelji obljublajo tudi, da bodo vsak večer delovali dobro založeni kioski.

Mestna knjižnica bo zaprta od 1. do 14. avgusta

Državna in mestna knjižnica bosta zaprti od 1. do vključno 14. avgusta. V tem času si bodo lahko stranke izposojale le knjige in povpraševale za informacije. Ta služba bo delovala vsak dan od 10.00 do 11.30.

prispevki

Gostilna Devetak je za KŠD prispevala 50 tisoč lir, Venko Černic 200 tisoč lir.

Kmečka banka je za gradnjo vzdrževanje Partizanskega spomenika v Rupi prispevala 500 tisoč lir.

Začenja se vroči mesec na cestah

Ukrepi karabinjerjev in policije za večjo varnost in red v prometu

Začenja se najbolj vroči mesec v letu. Vroči v pravem smislu besede, vroči tudi kar zadeva promet na cestah, mejnih prehodih itd, kjer je treba računati, poleg rednega pretoka oseb in vozil še na tako imenovani turistični val. Kako se na izjemne razmere s ciljem zagotavljanja čimvečje varnosti v prometu in preprečevanja zastojev in raznih drugih vprašanj pripravljajo pri organih, ki so za to statutarno zadolženi?

"Uvedli bomo posebno službo, začeni od ponedeljka 31. t. m., do konca avgusta. Posebno nadzorstvo bomo opravljali ob kritičnih dnevih, petkih, sobotah in nedeljah, kar zadeva nadzorovanje prometa", nas je seznanil poveljnik karabinjerskega zbora na Goriškem, polkovnik Aquilano. Cilj je v zagotavljanju nemotenega poteka prometa in preprečevanju prometnih nesreč. Posebno skrb bodo seveda namenili najbolj vročim odsekom, to je dostopom v Gradež, okolici Trziča, bližini mejnih prehodov. Pogosteje bomo pa lahko srečali karabinjerske obhodnice tudi na drugih krajih, izven pomembnih prometnih zvez.

Sicer so karabinjerji že dober mesec zaposleni z dodatnim delom, povezanim s turistično sezono. Tako so (ob tem velja posebej naglasiti, da letos ni to izjema), že okrepili karabinjersko postajo v Gradežu in tjakajčasno namestili osebje, ki obvlada nemščino, kar je spričo množice tujih gostov pravzaprav edini in najbolj primeren

ukrep. Potrebe zaradi katerih se turisti obračajo do policije so zelo različne, od prometne nesreče do kraje, od prijave izgubljene listine do preproste informacije. Prav jezik, oziroma nepoznavanje jezika večkrat preprečuje hitro in uspešno intervencijo organov javne varnosti.

"Seveda bomo kljub tem obveznostim, ki so vezane na turistično sezono, poskrbeli za stalno prisotnost tudi na drugih področjih in še zlasti kar zadeva zaščito zasebnega premoženja", je zagotovil polkovnik Aquilano.

Dodatne ukrepe, da bi bili kos povečanemu prometu so sprejeli tudi pri prometni policiji. Vroče točke so tudi zanje dohodi v Gradež, križišče in vstopna in izstopna postaja avtoceste pri Moščenicah, dalje pokrajinska cesta Trzič-Gradež, cesta Oglej-Gradež. Kritični dnevi so konec tedna, zlasti nedelja.

"Povečali smo število obhodnic, zlasti tistih na motorjih, naše delo je usmerjeno predvsem v preventivo", nam je potrdil poveljnik prometne policije za Goriško, polkovnik Giorgio Testa. Res je, da velikokrat bolj kakor sankcije, zaleže že sama fizična prisotnost policije. Posebno ob prometni gneči, ko je verjetnost nesreč znatno večja.

Za pripadnike prometne policije je v teh tednih glavni problem kako zagotoviti, na vročih mestih, kolikor mogoče hiter pretok vozil.

Velika množica na šagri pri Sv. Ani

Tombola osrečila le tri zmagovalce

Tombola še vedno privlačuje. To smo lahko opazili v sredo zvečer, ko so ljudje do zadnjega kotička napolnili prireditveni prostor pred župnijsko cerkvijo pri Sv. Ani. Prireditelji poletnega praznika so pripravili bogato tombolo, ki je tokrat nekoliko presemetljivo osrečila le tri osebe. Prav red-

ko se namreč zgodi, da si činkvine ali tombole ne deli večje število zmagovalcev. Ko so izžrebali petnajsto številko se je do odra urno namenil Silvano Gregorcic, ki je dosegel činkvino v znesku 600 tisoč lir. Nato je bila na vrsti obilna prva tombola, (poldrugi milijon lir). Sreča se je tokrat nasmeh-

nila Giselli Vidi, ki je pri žrebu devetintridesete številke od veselja zavriskala in stekla proti odru.

Množica je nato začela po tihem upati, da jih bo osrečila vsaj druga tombola, ki je veljala 400 tisoč lir. Vsi upi pa so se razblinili, ko je malo zatem Benito Parisi zmagoslavno krenil na oder k prirediteljem, ki so preverili in potrdili tudi drugo tombolo.

Prireditelji poletnega praznika so podelili tudi priznanje "Prijetelj rajona". To je letos pripadlo stolnemu župniku Sergiu Ambrosiju, ki je bil polnih dvanajst let župnik v tej četrti. Don Sergio je bil namreč lani premeščen v stolno cerkev. Prebivalci rajona so se mu na ta način želeli zahvaliti za ves trud, ki ga je vložil med službovanjem v tem rajonu. Priznanje sta mu podelila sedanji župnik Diego Bertogna in predsednik rajonskega sveta Armando Obit.

Praznik pri Sv. Ani se bo nadaljeval do nedelje, jutri pa bodo v okviru šagre med drugim nastopili tudi plesalci folklorne skupine S. Anna. (Na sliki množica v sredo zvečer - foto Bumbaca)

izleti

Slovensko planinsko društvo Gorica priredi v nedeljo, 30. julija, izlet na Creta Forata (2462 m) nad Sappado. Vrh je vključen v Pot prijateljstva. Prevoz z lastnimi sredstvi, odhod s Travnika ob 7. uri. Vodja izleta Ivo Berdon.

Društvo slovenskih upokojencev na Goriškem prireja prve dni septembra 10-dnevni izlet v Prago in Budimpešto. Vpisovanje in informacije na sedežu društva v četrtek, 3. avgusta, od 10. do 12. ure. Društvo naproša interesente naj se čimprej javijo, ker je treba upoštevati roke za pridobitev vizumov.

Društvo bo nadalje priredilo 26. in 27. avgusta dvodnevni izlet v Prekmurje z ogledom Murske Sobote in nekaterih znamenitosti tega dela Slovenije. Prijave v četrtek, 3. avgusta, od 10. do 12. ure na sedežu društva.

kino

Gorica

CORSO 18.00-22.00 »Alienation«.

VERDI Zaprto do 19. avgusta.

VITTORIA 17.30-22.00 »Provocazione carnale«. Prepevedan mladini pod 18. letom.

Nova Gorica in okolica

SOČA (Nova Gorica) 18.30 in 20.30 »Flash dance«.

SVOBODA (Šempeter) 20.30 »Zaljubljena sirena«. Ob 22.30 »Rozmari«.

DESKLE 19.30 »Impotencia«.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI

Rita Bassi - Ul. don Bosco 175 - tel. 32515.

DEŽURNA LEKARNA V TRZIČU

S. Antonio - Ul. Romana 147 - tel. 40497.

pogrebi

Danes v Gorici ob 11. uri, Antonija Pirih iz splošne bolnišnice v cerkev v Stržicah in na glavno pokopališče, ob 11. uri Antonietta Luterotti vdova Foresio iz Trsta na glavno pokopališče.

Morje v Gradežu ni onesnaženo Tako zatrjujejo na Graški univerzi

Turistični delavci že mislijo na sezono 1990

Turistični delavci v Gradežu so si nekoliko oddahnili ob podatkih, ki jih je objavil Institut za higieno graške univerze glede onesnaženosti morja in glede prisotnosti alg na tem predelu Severnega Jadrana. Na tiskovni konferenci, ki so jo priredili v sredo v štaterskem glavnem mestu je prof. Josef Moese, ravnatelj instituta dejal, da je morje na območju Gradeža povsem primerno za kopanje. To na podlagi vzorcev vode, ki so jih vzeli 11. julija letos. V Gradežu tudi ni, razen redkih izjem, težav zaradi alg, s katerimi se otepa, kakor poročajo ob obali Romagne, Abrucov in Mark.

Kljub povsem drugačnim pogojem in razmeroma čistemu morju pa so v Gradežu doslej zabeležili znaten osip zlasti tujih gostov. Tako naj bi, po navedbah avtonomne turistične ustanove, doslej število nemških gostov padlo za okrog 22 odstotkov v primerjavi z lanskim letom, avstrijskih turistov pa naj bi bilo kar za 27 odstotkov manj.

Turistični delavci v Gradežu sicer upajo, da se bo stanje, po objavi izidov analiz, ki so jih zaupali graški univerzi, popravilo in da bo mogoče nadoknadi negativno bilanco prvega dela sezone.

V teh prizadevanjih naj bi priskočili na pomoč tudi novinarji, ki so se, kot je slišati, v velikem številu udeležili tiskovne konference v Gradcu.

Turistični delavci v Gradežu ugotavljajo, da je v celotni zadevi začela prevladovati nekakšna kolektivna psihoza in so gostje odpovedali rezerva-

cije, ne da bi se v prvi osebi prepričali o dejanskem stanju.

Za letos bodo pač skušali rešiti, kar se rešiti da, vendar je potek letošnje sezone dobra šola za prihodnjo, na katero se nameravajo posebej in na ustrezen način pripraviti. Poleg zahteve po primernih ukrepih s strani Dežele in drugih ustanov, (na tem področju so že bili sprejeti tudi prvi konkretni ukrepi) bodo veliko pozornost namenili korektnemu informiranju tradicionalnih gostov iz Avstrije in Nemčije. Ne-realno bi bilo pričakovati, da bodo alge, ki jih ob gradeški obali ni, izgubile same od sebe in da bo prihodnje leto vse v najlepšem redu.

Poskrbeli pa bodo tudi za nadaljnje periodične analize morske vode.

Natečaj za 178 mest inšpektorja gasilske službe

Goriška prefektura obvešča, da je bil v Uradnem listu št. 53 z dne 14. julija objavljen razglas javnega natečaja za 178 mest tehničnega inšpektorja v okviru državne gasilske službe. Zahteva se visokošolska izobrazba (smer inženirstvo ali arhitektura), starost med 18. in 30. letom in italijansko državljanstvo.

Prošnje za sodelovanje na natečaju je treba predložiti na posebnem obrazcu, ki je na razpolago na pokrajinskih poveljstvih gasilske službe. Rok za predložitev prošnje potече 14. avgusta letos.

V Gorici prijeli dva državljana Skrivala sta menda 200 gr heroina

Šlo naj bi za Egipčana in Maročana

V teku je preiskava proti dvema tujima državljanoma, ki so ju ob koncu tedna prijeli na goriški železniški postaji in ki sta v priporu zaradi tihotapljenja mamila. Ker je preiskava še v teku, podrobnosti o dogodku niso znane. Ob radiološkem pregledu naj bi v bolnišnici v Gorici ugotovili v črevesju prisotnost tujkov. Kasneje, ko so jima v bolnišnici pomagali pri hitrejši prebavi, so med izločki menda ugotovili tudi kroglice z mamilom. Šlo naj bi za okrog 200 gramov heroina.

Po dokaj nepopolnih vesteh naj bi šlo za egiptovskega in maroškega državljanca. Ni znano, če sta v Italijo prišla redno (s potnim listom) in ali sta se za prehod meje poslužila ilegalnega načina.

Pred dobrim mesecem so na mejnem prehodu pri Štandrežu ustavili tujega državljanca, ki je skušal pretihotapiti 1,8 kilograma heroina, v začetku leta pa so v Carduccijski ulici prijeli skupino treh Egipčanov in nekega Turka, ki so pretihotapili v državo 1,5 kilograma heroina.

Odkrite kurirja z drogo na vlaku med Podkloštom in Trbižem (v kovčku z dvojnim dnom so našli skoraj štiri kilograma heroina) potrjuje, da je naša dežela in tudi Goriška ena od prehodnih točk za tihotapce z mamilom, po vsej verjetnosti namenjenim italijanskemu tržišču, od koder ga potem preusmerjajo, po ustreznih predelavi, tudi na sever.

Včasih peljejo tihotapske poti direktno, kakor je mogoče razumeti iz dogodka, ki se je pripetil pred kratkim

na italijansko švicarski meji, kjer so prijeli skupino jugoslovanskih državljanov, ki je prevažala dokajšnjo količino heroina, po vsej verjetnosti namenjenega švicarskemu tržišču. Menda je skupina nemoteno prešla italijansko-jugoslovansko mejo prav v naši deželi.

Oljnata tekočina onesnažila Pevmico

Večja količina oljnate tekočine je včeraj popoldne onesnažila Pevmico. Ko se je okrog 15. ure izvidnica goriške mejne policije kot običajno mudila na mejnem področju pri Štavrnu in je dospela do mostička, ki pelje preko Pevmice proti mejnemu prehodu sv. Valentina, so policisti opazili, da je bila vodna gladina znatno temnejša kot običajno. Stopili so bliže in razločno opazili, da je po vodi plaval večja količina oljnate tekočine, ki je po vonju sodeč bila nafta.

Policisti so pozvali goriške gasilce, ki so prihiteli s specializirano ekipo do struge Pevmice. Tu so vzeli nekaj primerkov vode. Te bodo danes izročili izvedencem goriške Krajevne zdravstvene ustanove, ki bo opravila vse potrebne analize.

O vzrokih onesnaženja ni še nobene vesti, zdi pa se, da je oljnata tekočina priplavala v jugoslovanske strani. Proti večeru je vodna gladina postala znatno čistejša.

Zanimivo delo Friuli-Venezia Giulia Pietra Sarzana Slovenska literatura v knjigi namenjeni italijanskim dijakom

Italijanski založnik La Scuola, ki izdaja pretežno šolske knjige in učbenike, je pred leti zasnoval zbirko Letteratura delle regioni d'Italia. Storia e testi (Literatura italijanskih dežel. Zgodovina in teksti), da bi italijanskim dijakom približal književnost in specifične literarne posebnosti posameznih dežel. Pred kratkim je v zbirki izšla knjiga o kulturi v Furlaniji-Julijanski krajini s preprostim naslovom Friuli-Venezia Giulia, ki jo je napisal Pietri Sarzana.

Knjiga predstavlja za nas pomembno novost, saj je v njej govor tudi o prisotnosti Slovencev v teh krajih, v antologijskem delu pa so objavljeni tudi teksti štirih slovenskih ustvarjalcev: Kosovela, Mirolava Košute, Pahorja in Rebule.

Avtor Pietro Sarzana se že v predstavitvi knjige zahvaljuje osebnju »Narodne in študijske knjižnice« za pomoč, ki mu jo je nudilo pri pripravi dela. Knjiga je razdeljena v dva dela: družbeno-zgodovinski oris in antologijo. Že v uvodu zgodovinskega razdelka avtor omenja doprinos Primoža Trubarja za uveljavitev protestantizma. Slovenski književnosti je nato namenjen sklepni del tega zgodovinskega pregleda (La letteratura slovena nella Venezia Giulia).

V antologijskem delu sta objavljena dve pesmi Srečka Kosovela (Pesem s Krasa in Oktober), pesem V žito si se skrila Mirolava Košute, odlomek iz kratke povesti Kaki Borisa Pahorja in odlomek Moj oče iz Divjega goloba Alojza Rebule. Vsi teksti so objavljeni v slovenskem originalu z italijanskim prevodom ob strani, poleg tega pa je Sarzana poskrbel tudi za predstavitve izbranih avtorjev in del, ki jih je vključil v svojo za nas pomembno in preprosto knjigo.

Letteratura delle regioni d'Italia Storia e testi FRIULI VENEZIA GIULIA

Pietro Sarzana
Editrice La Scuola

Izšla je pikra knjiga o Garibaldiju in garibaldincih Delo o »najbolj uspelem italijanskem vesternu«

Knjiga, ki jo je napisal Romano Bracalini in jo je te dni izdala založba Rizzoli, ima naslov *Ne bom več videl Calatafimi* (Non rivedrò più Calatafimi). Kajpak obravnava čas italijanskega Risorgimenta sredi prejšnjega stoletja, zlasti pa Garibaldija in njegov prispevek k združenju Italiji. Naslov sicer hkrati pove, da tedanji pohod Garibaldincev po Italiji ni bil tako "kristalno čist", kakor ga še zmeraj prikazuje tako rekoč uradna zgodovina.

Znano je, da je Calatafimi še danes kraj na Siciliji, pri katerem se je Garibaldi prvič pri osvobojanju Italije spopadel z burbonsko vojsko. Uradni zgodovinarji trdijo, da je bil boj sila napet in da je Garibaldi med njim svojim prostovoljcem zabičal, »da je to trenutek, ali pričetka graditve nove Italije, ali pa smrti!« Bitka je bila 10. maja 1860 leta.

Tudi ta knjiga se sicer suče okrog Garibaldija kot glavne in karizmatične osebnosti. Predstavlja nam ga kot predrznega človeka, z izrednim čarom in vplivom na bojevnike. Bil pa je res tudi izjemno preprost, ljudje so ga imeli radi. Srčno se je boril za novo, združeno Italijo. Bil je povsem drugačen na primer od Mazzinija, ki je bil tako rekoč idejni vodja Risorgimenta, ni pa ne s postavo in ne z obnašanjem vzbujal simpatije. Toda prednost knjige je predvsem v tem, da tudi Garibaldija obravnava tako rekoč realno, da podčrtuje njegove človeške (dobre in slabe) strani, da ga je snela z oltarja, kamor ga je bila postavila Preporodna retorika. Vendar spet ne gre v drugo skrajnost: avtor se namreč ni lotil demitizacije tega italijanskega junaka, marveč ga je - tako njega kot njegove bojevnike - preprosto uokviril v dejstva in resnice, kakršne so pač bile, dobre ali slabe, sladke ali grenke.

Knjiga potemtakem priznava, da gre v bistvu za najbolj plemenito obdobje italijanske polpretekle zgodovine, vendar ga smelo in plastično prikazuje z najbolj verodostojnega zgodovinskega zornega kota. Avtor je natanko pregledal številne arhive (tudi zasebne) in gradivo o Garibaldiju obogatil v vrsto resničnih izsekov. Knjiga prejkoslej potrjuje, pravi eden od ocenentov, da je bila garibaldinska epopeja »najbolj uspelem italijanski vestern«.

Med drugim razkriva, da odnosi med posameznimi osebnostmi italijanske Preporoda zanesljivo niso bili vzorni. Garibaldi je, denimo, odkril sovražil Mazzinija, ta pa Garibaldija. Tedanji kralj Piemonta, Viktor Emanuel II. je nasprotno obema, papež pa je bil proti vsem trem. Pomembni možje tistega časa in ustanavljajoče se Italije, kakor so bili minister Fanti, general La Marmora, pravnik Berchet in revolucionar Manin, so si bili domala vsi v laseh. Predsednik vlade takratnega Piemonta, Cavour, ki je najbolj premeteno razpredal niti za novo, združeno Italijo, je odkrito trdil, da »mu dve tretjini dejavnikov za novo Italijo bolj škodita kot koristita«.

Res je namreč - listine, ki jih prinaša ta knjiga, to potrjujejo - da so v naporih za združenje Italije sodelovali pogosto ljudje in skupine, ki so jih navdajali svojevrstni "ideali". Marsikaj v zgodovini italijanskega Preporoda se ni razvijalo tako kakor navaja uradna zgodovina. Tisoč mož, ki se je konec aprila 1860 izkrcalo na Sicilijo, da bi pričelo pohod za osvoboditev polotoka, je sestavljala najbolj protislovná družina, kakor piše v knjigi. Med njimi so bili tatovi, zločinci, sleparji, dobesedno divjaki. V glavnem so to bili izkoriščevalci, ki so do tedaj v Piemontu, Liguriji in drugih pokrajinah živeli na račun drugih.

Najbolj jih je simboliziral Callisto Zambianchi, eden najbolj znanih kriminalcev, ki so ga imele na seznamu vse orožniške postaje. V tako vrsto ljudi pa je v bistvu sodil tudi genovski ladjar Rubattino, ki je poskrbel za ladje, s katerimi so se Garibaldijevi možje odpeljali na Sicilijo. Uradna zgodovina ga je zmeraj poveličevala kot enega ključnih organizatorjev Garibaldijevega pohoda. Vlada nove Italije je nato celo proglasila za kraljevega senatorja. Dokumenti pa zdaj odkrivajo drugo plat: Rubattinu so morali tedaj plačati za ladje kar milijon 200 tisoč lir, kar je bila naravnost bajna vsota!

Vsebinska pričujoče knjige nas spominja na listine, ki so jih italijanski zgodovinarji odkrili na Siciliji pred kakimi 30 leti in so obelodanjale teroristične akcije zoper domače prebivalstvo, ki so jih zganjali "osvoboditelji", se pravi Garibaldinci. Vsebinsko teh listin je kmalu zatem strnil v odmeven film "I fatti di Bronte" (Dogodki v Bronteu) režiser Florestano Vancini. Je že tako, da tudi najbolj junaška dejanja, najbolj slavne epopeje, spremljajo dogodki in osebe, ki so včasih skregane za najbolj preprosto moralo.

Iz knjige pronica v glavnem spoznanje, da je na udeležence pohoda za osvoboditev in združenje Italije deloval bolj osebno Garibaldi s svojim človeškim in poveljniškim čarom, kot pa ideja, ali pa vizija nove Italije. Komentator Silvio Bertoldi navaja v svoji oceni o Bracalinijevi knjigi, da predstavlja »konec koncev pomemben prispevek k resnični zgodovini« in da bo prejkoslej pripeljala še do novih spoznanj. Zlasti zgodovina ne more biti več tabu.

MIRO KOCJAN

V Palači Costanzi razstavlja svoja dela 78 likovnih umetnikov iz FJK V Trstu odprta Deželna razstava grafike

Ko smo konec februarja pisali o tradicionalni Božični razstavi, ki jo že obilna štiri desetletja organizira deželni sindikat slikarjev, kiparjev in grafičkov, smo podčrtali posrečeno zamisel organizatorjev razstave, da so to zares veliko deželno likovno manifestacijo razdelili na dvoje, ker bi sicer v pretesnem prostoru palače Costanzi posamezna dela ne prišla do veljave. To pa ne velja za sedanjo prav tako tradicionalno deželno razstavo grafike, ki jo ista strokovna organizacija že nad dve desetletji vsako leto pripravlja v galeriji Palače Costanzi v tem letnem času.

Sredi prejšnjega tedna so svečano odprli letošnjo že 22. zaporedno razstavo grafike, ki obsega 78 del prav tolkerih tržaških, goriških in furlanskih mojstrov. Ker pa so grafični odtisi, sitotiski, tuširanke in barvne ali črno bele risbe po navadi ali vsaj v večini manjšega formata, je njihova razporeditev po stenah galerije ter po vmesnih panojih tokrat ne le sprejemljiva, pač pa konkretno kar posrečena in nudi lep pregled tovrstne ustvarjalne zmogljivosti v naši deželi.

Seveda, velja tudi tu ponoviti nekaj ugotovitev, ki smo jih zabeležili ob že omenjeni Božični razstavi in sicer dejstvo, da se tega likovnega pregleda ne udeležujejo največkrat mojstri naše dežele, kar gre na škodo kakovostne ravni razstave. Prav tako moramo ponoviti, da odpače pretežna večina razstavljenih del na ožje, tržaško področje in sta torej Goriška in Furlanija slabše zastopani. Končno pa velja podčrtati še dejstvo, da smo Slovenci na tej razstavi zelo slabo zastopani in to zaradi dejstva, da se naši mojstri tega natečaja ne udeležujejo. Eni verjetno zato, ker da je za njih razstava na

prenižki ravni, drugih pa verjetno prireditvev ne zanima, ker so angažirani drugje. Glede tega bi zares ne želeli biti sodniki, vendar se zdi, da nam to ni v korist.

V priložnostnem časopisnem zapisu dati popolno sliko o tolkerih likovnih razstavi je nemogoče. Zato se bomo omejili na kako splošno značilnost ter na kako redko delo odnosno ime, ki iz tega ali onega razloga zasluži pozornost. Predvsem je za letošnjo deželno razstavo grafike značilno, da je na njej razmeroma veliko risb in sicer tuširank, risb z ogljem in pastelem pa tudi kar s svinčnikom. Pravzaprav je že vsako tretje delo na tej razstavi - risba. Sicer pa so tu zastopane vse druge tehnike od jedkanice do sitotiska in tudi mešane tehnike, kar posredno dokazuje, da je na našem zemljepisnem področju zelo veliko likovnikov, ki se ne poglabljajo le v likovno izražanje, v smisel in vsebino svojih del, pač pa iščejo tudi najprimernejšo tehniko, najprimernejši način kako vse to izraziti.

Nadaljnja splošna značilnost te razstave je, da so na njej zastopani prav vsi ali malone vsi slogi, kar si jih sodobna likovna govorica sploh more zamisliti. Tako imamo tu malone stari, klasični odtis Staro mesto, s katerim se odlično predstavlja Stelio Grimalda, pa tudi čisto geometrično abstrakcijo, ki jo predstavljajo Strukture v zelo precizno izvedenem delu Eve Ronay. Ob Evi Ronay bi omenili še drugo tržaško likovnico, Annamario Ducaton in sicer zato, ker kaže dokajšnjo, hkrati pa tudi logično razvojno spremembo. Predložila je sitotisk z naslovom Kraško poletje, kjer vidimo sivo kraško kameenje, močno skoraj oranžno sonce ter razmeroma šib-

ko drevesce ali šele stebelce in vse nekako rekli bi stilizirano. Delo je po zamisli in izvedbi dokaj daleč od njenih dosedanjih olj.

Nadaljujmo kar s tretjo umetnico, z Zoro Koren-Skerkovo, ki ponovno preseneča, ki nastopa še bolj zrela in rekli bi popolna. Na ogled je dala odlično delo z naslovom Sanje, ki jim tudi v tem primeru meri čas stara ura na verižici z odprtim pokrovom.

Z naštevanjem žensk-likovnic, ki sodelujejo na tej razstavi, bi lahko nadaljevali v nedogled, saj jih je malone polovica vseh nastopajočih, nič manj kot 28, a se bomo ustavili tu, da bi vsaj omenili nekatere mojstre, ki jih je izbirna komisija pohvalila ali celo nagradila.

Komisija, ki so jo sestavljali od sindikata imenovani ter od razstavljalcev izvoljeni člani, je poveljala kar 18 sodelujočih mojstrov, med katerimi so tudi že omenjena Zora Koren-Skerkova, Rado, Maura Israel, Antonio Evangelista, Graziella Petracco, Claudia Raza in drugi. Nagradila pa je Luciana De Gioroncolija, Luciana Del Zotta, Lidio Polla in Mirello Schot-Sbisajeva.

Tega skrajno bežnega in zato površnega pregleda ne moremo zaključiti ne da bi omenili lepo gesto organizatorjev razstave. Med tolkerimi deli letošnje deželne razstave grafične ustvarjalnosti je tudi ženski akt v oglju, zelo lepo delo, ki mu je avtor dal naslov Slika dekleta. Avtor tega lepega dela pa je pred meseci umrl švedenski rokaj mojster Mariano Cerne, ki je tudi po smrti s svojim delom in svojim spominom navzoč med tržaškimi umetniki na veliki pregledni razstavi, ki bo trajala do 7. avgusta. (Fre)

Njegovi slovenski verzi so iz Argentine pljusknili do Krasa

Pesniški glas kriškega rojaka Viktorja Sulčiča

Ljubljansko Delo je včeraj v svojih Književnih listih objavilo daljši prispevek svojega dopisnika iz Buenos Airesa Marka Jenšterla o slovenski književnosti v Argentini. V prvem delu avtor podrobno obravnava literarno udejstvovanje Viktorja Sulčiča, našega kriškega rojaka. Zaradi zanimivosti ta del članka ponatiskujemo.

Problem predvojnih slovenskih naseljencev v Argentini je bil v tem, da med njimi ni bilo veliko izobražencev, zato ni čudno, če ob opisu njihovega kulturnega življenja na različnih umetniških področjih ustvarjanja naletimo na iste ljudi. Tak primer je arhitekt Viktor Sulčič, nedvomno ena najpomembnejših kulturnih osebnosti te emigracije. Sulčič je bil najbolj znan kot arhitekt (Slovenija ga je kot takega spoznala tudi na letošnjih razstavah), manj pa kot pesnik in pisatelj. Njegov velik pomen je tudi v tem, da je navezoval in razvijal stike z novo slovensko emigracijo v Argentini. Slovenski javnosti je tudi to premalo znano, saj je bilo dosedanje pisanje o slo-

venski emigraciji v Argentini pogosto v okviru klišej, da predvojna emigracija s povojno ni hotela imeti nobene stika. In obratno. Ravno Sulčič pa je vzdrževal izredno plodne stike z najvidnejšo kulturno osebnostjo povojne emigracije v Argentini, nedavno preminulim slavistom, pesnikom in prevajalcem dr. Tinotom Debeljakom. Sulčič se je nanj pogosto obračal z raznimi prošnjami in nasveti, Debeljak pa je v tukajšnjem tisku ocenjeval njegove literarne stvaritve.

Viktor Sulčič je bil rojen leta 1895 v Svetem Križu pri Trstu. V Argentino je prišel leta 1924, s pesništvom pa se je začel ukvarjati šele na stara leta, in sicer ob svoji 70-letnici. V španščini je

najprej izdal pesniško zbirko *Luces y Sombras* (Luči in sence, 1965) in jo posvetil svojem, v zgodnji mladosti tragično umrlemu sinu Hektorju Igorju. Zbirko je razdelil na tri dele. Različne pesmi, Soneti in Smehljaji, Tine Debeljak pa je o njej zapisal naslednje: »Pesmi ga kažejo kot himničnega pesnika filozofskega značaja, ki ga muči problem življenja in smrti, pa tudi socialnega in moralnega nereda v današnjem svetu. Vsa njegova težnja gre k nekemu človečanskemu prerobju človeka in ima na več mestih naravnost religiozni značaj« (Svobodna Slovenija, 30. 9. 1965).

Sulčič je vse življenje ohranil globoko narodno zavest in to je opazno tudi v omenjeni pesniški zbirki, saj ji je na koncu dodal tri pesmi v slovenščini: Sveti Križ, Ribič in Naš Kras. V njih Tine Debeljak vidi Aškerčeve in Vodnikove vplive. Sulčič je zbirko tudi sam opremil.

Njegova naslednja knjiga nosi naslov *La olla* (Pisker). Izšla je leta 1968,

gre pa za zbirko proze v španščini, ki je nastala iz domačih motivov in motivov izseljencev. Tu se Sulčič med drugim spominja dveh nabrežinskih kamenarjev, od katerih eden v Argentini odkrije "Ameriko", drugi pa še bolj propade in se ne more vrniti domov.

Sulčičev vstop na literarno področje ni ostal nezapažen v širšem argentinskem kulturnem prostoru. Novembra 1968 je namreč pred izidom knjige *La olla* iz argentinskega pisateljskega združenja dobil pismo, v katerem pisatelj in kritik Cordova Iturburu med drugim pravi, kako ni ravno običajno, da imajo med seboj človeka, ki ga že v arhitekturi odlikuje prefinjena tehnika, zdaj pa je, ob ukvarjanju z lepimi umetnostmi, z odločnim korakom vstopil še na področje poezije. Cordova Iturburu v Sulčičevi ustvarjalnosti vidi vzvišeno strast, o njegovem literarnem ustvarjanju pa meni, »da ga mora ta svet obdariti s srečo, kakršno si vsekakor zasluži.«

Zadnja knjiga Viktorja Sulčiča govori o slovenskem "Araukancu" Jane-

zu Benigarju, znanstveniku, ki ga je osebnost poznal. O njem je napisal knjigo *El Sabio que murio sentado* (1970, Modrijan, ki je umrl sede) in v njej orisal svoj obisk pri njem ter podal oris Benigarjevega dela med Indijanci.

Sulčič je ves čas poudarjal svojo slovensko nacionalnost in to prenašal tudi na druge. O tem, da je Slovenec, je pisal že na platnicah knjige. *La olla*, to zavest pa je opaziti tudi iz njegovega pisma, ki ga je dne 11. avgusta 1970 pisal dr. Debeljaku. V njem mu sporoča, da mu je poslal knjigo o Benigarju, na koncu pa pravi: »Ta knjiga zna biti zanimiva za našo slovensko javnost (zlasti pa za našo mladino), da vidi požitvovalnost idealnega, čustvenega in sposobnega človeka, ki je živel (kljub težki borbi za obstanek) v največji bedi, ampak srečen, in ni nikdar zanemaril svojega materinega jezika in je vedno izkazoval veliko ljubezen do svoje domovine.«

MARKO JENŠTERLE

Nov »dvojboj stoletja« Že tretjič Duran - Leonard

NEW YORK — Prireditelj Bob Arum je včeraj na tiskovni konferenci uradno potrdil, da se bosta slovitata boksarska veterana Sugar Ray Leonard in Roberto Duran že tretjič med sabo spopadla za naslova svetovnega prvaka WBC v srednji in supersrednji kategoriji, ki zdaj pripadata Leonardu. Datum dvojboja še ni znan, bo pa med 2. in 30. novembrom letos v Las Vegasu ali Atlantic Cityju. Duran bo prejel 7 milijonov in pol dolarjev (več kot 10 milijard lir), Leonard pa trinajst (18 milijard lir).

Arum je izjavil, da se bo tokrat Duran boril do zadnjega, da bi izbrisl samoto po znanem porazu iz leta 1980 v New Orleansu, ko je med drugim dvojbojem z Leonardom nasprotniku nenadoma obrnil hrbet, rekoč: »No mas, no mas« (dovolj, dovolj op. ur.). Takrat se je Leonard znova polastil naslova velterskega prvaka, ki mu ga je bil panamski as iztrgal le pet mesecev prej. Takrat je Duran prvič (in edinkrat) premagan zapustil ring, ni pa hotel nikoli povedati, zakaj se je takrat predal takorekoč brez boja.

Poletni štart ženskega smučarskega SP V Las Lenasu je dovolj snega

BUENOS AIRES — Organizacijski odbor ženskega svetovnega smučarskega pokala je potrdil, da je v argentinskem kraju Las Lenas dovolj snega za reden začetek sezone. Desetega avgusta bo tako na sporedu smuk, 11. pa superveleslalom. Nastopile bodo tekmovalke iz Švice, ZDA, Avstrije, ZRN, Kanade, Jugoslavije, Italije, Španije, SZ, Brazilije, Čila in Argentine.

Eindhoven se upira

RIM — Roma je že triumfalistično napovedala, da je najela močnega nizozemskega veznega igralca Vanenburga, a kaže, da zaveva ni še najbolj jasna. Njegov klub Eindhoven o prestopu noče niti slišati in zavrača odškodnino sedmih milijard, medtem ko iz Rima sporočajo, da so pripravljeno odšteti še več denarja.

Mei le rezerva

V italijanski reprezentanci, ki bo 5. in 6. avgusta nastopila na atletskem evropskem pokalu, je srednjeprogaš Stefano Mei le rezerva, sprinter Pavoni pa bo nastopil samo v štafeti. Nosilci vrste azzurrov bodo tako Andrei,

Evangelisti, Antibo, Panetta in Lambruschini.

FIDAL proti doping

CESENATICO — Potem ko je afera v zvezi z dopingom močno načela tudi italijanski atletski svet, je atletska zveza FIDAL napovedala, da bo za svoje atlete uvedla protidoping kontrolo brez predhodnega obvestila.

Ken Johnson k Irgeju

DESIO — Naš košarkar Marko Ban bo na svoji prvoliški poti v Desiu pri Irgeju srečal igralca, ki ga prav dobro pozna. Milanski klub je namreč za novega tujca najel 27-letnega centra Kena Johnsona (203 cm), ki je v sezoni 1986/1987 igral za tržaški Stefanel (416 točk v 27 tekmah z odstotkom 51,3 v metih za dve točki). Nekdanja druga izbira NBA moštva Chicago Bulls na draftu leta 1985 je lani igrala v ameriški ligi CBA. Z Johnsonom je Irge sklenil enoletno pogodbo.

Za ekipo Jollycolombanija pa bo igral 27-letni in 212 cm visoki center John Smrek.

Pred začetkom 1. jugoslovanske ZNL V Ljubljani naelektreno

FRANCI BOŽIČ

Nogomet je tudi v Sloveniji napoved postal medijski dogodek. Prvoliški štart v nedeljo, ko bo eden osrednjih dogodkov številka ena tekma prvaka Vojvodine in novinca Olimpije, je športna tema v Ljubljani in celo v Mariboru in Kopru, ki slovita kot najbolj »nogometni« mest v Sloveniji. Vzdušje za Bežigradom je naelektreno, Ljubljana pa živi v pričakovanju prve velike zmage.

Razmere v taboru Vojvodine so samo še dodale temperaturo v Olimpijinem taboru. Tam je namreč trener prvaka Ljubko Petrovič napisal odstopno izjavo in odpotoval v rodni Osijek. Drugi dan pa je za njim odpotovala klubska delegacija s prvim igralcem Milošem Šestićem na čelu in trenerja le prepračila, da je umaknil odločitev. Trener je menil, da je klubska uprava preveč brezbrizna, da ni obdržala vseh igralcev (trije najboljši so odšli) ter da zaveva predvsem finančno ni urejena, saj igralci niso dobili vsega denarja, ki so ga zaslužili s tem, da so osvojili naslov prvaka. Razmere pri Vojvodini so seveda povezane tudi s politiko, med prvenstvom je namreč v tej avtonomni pokrajini prišlo do padca »avtonomaške« politike, njeni zagovorniki pa so seveda sedeli tudi v upravi osrednjega vojvodinskega kluba. Z »avtonomaši« so pomeli Srbi, ki imajo odločilno besedo tudi v nogometu, toda kaže, da pri vodenju in zbiranju denarja niso tako uspešni kot predhodniki.

Po mnenju večine dajejo težave Vojvodine Olimpiji pred nedeljsko tekmo več možnosti za zmago. Toda eden izmed novih igralcev pri Olimpiji Dragan Zečević, ki prihaja iz sosedstva - iz Kikinde - pravi drugače. »Te težave lahko motivirajo tabor Vojvodine. Brez tega »cirkusa« bi bilo za nas lažje, zanesljivo bi zmagali.«

Vzdušje med Olimpijinimi igralci pa je nasploh optimistično, čeprav na štartu ne bo igral kapetan Peter Ameršek, ki je poškodovan in se zdravi v Opatiji. Novinci se sicer še niso povsem prilagodili novemu okolju in predvsem igri, toda vsi zatrjujejo, da potrebujejo le dobro spodbudo ob štartu: zmago. Zanimivo je, da sta se boljše kot najodmevnejši okrepitevi Djukić iz Partizana in Šeparović, ki je bil nekoč veliki up Hajduka, znašla

Trener Olimpije Miloš Šoškić

manj znana vratar Marić in Zečević. Zelo veliko je med pripravami pokazal tudi Koprčan Jermaniš, ki bi zanesljivo potrkal na vrata štartne enajsterice, vendar pa ga brzokone sploh ne bo med prijavljenimi igralci. Olimpija namreč za tega izredno prodornega zveznega igralca ni plačala odškodnine, kar seveda pomeni, da ne sme igrati. V zvezi s tem kaže omeniti, da Koper zahteva kar 30 milijard (starih seveda) odškodnine, ki jih še noben slovenski klub ni dobil za kakega igralca. Preračunano v zahodnonemške marke to pomeni, da bi morala Olimpija plačati 30.000 mark, zanimivo pa je, da je pred leti ljubljanski klub za reprezentanta Srečka Katanca (za katerega je Sampdoria plačala 4,6 milijona mark) dobila - spet preračunano v valuto - borih 6000 mark. Mož številka ena v ljubljanskem moštvu pa je trenutno presenetljivo komaj 20-letni branilec Džoni Novak, za katerega mnogi menijo, da bo že prihodnje leto igral za modre na SP v Italiji.

Tekma Olimpija - Vojvodina bo v nedeljo ob 20. uri pod reflektorji. Klub je vstopnice podražil na 60.000 dinarjev, vendar kljub temu računajo na rekorden obisk v zadnjem desetletju - blizu 15.000 gledalcev. Za Bežigradom so vsaj za silo uredili stadion, ki pa še naprej ostaja najslabše jugoslovansko prvoliško prizorišče. Toda ljubljanski igralci se za to posebej ne menijo, vsi obljublajo silovit juriš vseh 90 minut na vrata državnega prvaka.

Nogometaši Triestine zdaj vadijo v Bazovici

Nogometaši Triestine so se vrnili s priprav v kraju Nova Ponente pri Bellunu in so včeraj zjutraj imeli svoj prvi trening na igrišču ŠD Zarje v Bazovici, kjer bodo trenirali vse do 13. avgusta (nastanjeni pa so v Motelu Val Rosandra).

Jutranji trening od 9. do 11. ure je namenjen tehničnemu delu, popoldanski trening od 16.30 do 18. ure pa nabitiranju kondicije.

Včeraj ni treniral nov nakup Lerda, ki ga je zgrabila mrzlica, manjkajo tudi vojaki Marchesan, Tiberio in Polonia. Trener Lombardo vsako jutro vstaja že ob 6. uri, da bi na osnovi vremenskih razmer pripravil najbolj primeren trening.

Vodstvo je medtem sporočilo nov program prijateljskih tekem, ki je sledeč: jutri ob 18. uri v Bazovici: Triestina A - Triestina B; 2. avgusta ob 18. uri v Tržiču (občinski stadion): Monfalcone - Triestina; 6. avgusta ob 20.30 v Gradežu: Triestina - Palermo; 11. avgusta ob 20.30 v Bibioneju: Triestina - San Donà.

Trener Švab (na desni) skrbi za kondicijo tržaških drugoligašev (Foto Križmančič)

Danes začetek jadranskega SP »europa« A. Bogatčeva na Švedskem

HELSINKI — Na Švedskem se ob Baltskem morju pričena svetovno jadrano prvenstvo v razredu europa, na katerem bo v ženski konkurenci v sedemčlanski italijanski reprezentanci nastopala tudi članica TPK Sirena Arianna Bogatčeva. Danes in jutri bo na vrsti preverjanje opreme in plovil, prva od šestih predvidenih regat pa bo v nedeljo, tako da se bo prvenstvo končalo v petek, 4. avgusta.

Za Bogatčevo je to že 4. nastop na SP. Svojo najboljšo uvrstitev je dosegla predlani, ko je bila tretja, leta 1986 je bila peta, lani pa je zasedla končno 14. mesto. Bogatčeva upa, da se ji bo letos posrečilo vsaj izenačiti ali celo izboljšati uspeh iz 1988. leta. Konkurenca pa je zelo ostra in favoritinja je več. Med temi so zlasti svetovna prvakinja Italijanka Sabine De Martino, Alessandrina Inganjijeva, Norvežanke in Francozinje.

konjske dirke - konjske dirke

V Ceseni (prva dirka) ima Grigio Scuro (1) ugodno štartno številko in je v dobri formi. Gotovo pa bo zanj nevaren Caio di Ceco (X), ki je v zadnjih nastopih vedno dosegel visoko uvrstitev. Od skupine 2 lahko priseneiti Fenomeno Lau.

V Montecatiniju se zdi, da je Estenio (X) logični favorit, če bo dirkal brez napak. Zanimariti ne gre konja Grano di Valle (1), ki se je pred nedavnim uvrstil na državni dirki tris. Omenimo naj še konja Greco Lun (2), čeprav ga štart v drugi vrsti nemalo ovira.

V Rimu je favorit Goril GT (2). Od skupine X naj omenimo konja Educ di Alba, ki se vrača v nekdanjo formo. Odlične možnosti ima tudi Filopur (1). V Trevisu bi lahko zmagal Durbin (2), ki je veliko napredoval. Pozorno je treba slediti samicam Fer Lady (1), ki je res izvrstna. Za prva mesta se bo gotovo boril konj Elleborina (X).

Naš favorit za dirko v Tarantu je Dugan (1). Fort Collins (2) je zmožen nadoknaditi handicap štarta v drugi vrsti. Effetto (2) je več kot le presenečenje.

V Trstu bi lahko Eredone (1) ponovil uspeh, ki ga je pred kratkim dosegel na dirki s podobnimi značilnostmi. Izkazal naj bi se tudi Brunetto (X). Omenimo naj še konja Gashaka (2), ki je po potencialnih zmogljivostih najboljši.

Dirka tris

V Montegiorgiu bo štartalo 20 konj. Naši favoriti: št. 5 Dubspig Mo; št. 2 Everst Vip; št. 14 Duel Gar. Za sisteme: št. 17 Guelfo Sbarra; št. 11 Cabofrio; št. 13 Druzar.

totip

1. — prvi	1
drugi	X 2
2. — prvi	X
drugi	1 2
3. — prvi	2
drugi	1 X
4. — prvi	2
drugi	1 X
5. — prvi	1
drugi	2 X
6. — prvi	1
drugi	X 2

obvestila

PRIMOTOR KLUB poziva člane, ki sodelujejo pri dirki Alpe Adria, da se udeležijo sestanka, ki bo danes, 28. t. m., ob 20. uri v baru Gregoretti na Fernetičih.

ODBOJKARSKO DRUŠTVO BOR sporoča, da se v tajništvu na stadionu 1. maj (tel. 51377) do konca meseca nadaljuje vpisovanje na tečaj za začetnike in začetnice (letniki 1978 in mlajši), ki bo od 4. do 12. septembra v Borovem športnem centru.

KOŠARKARSKI ODSEK ŠD POLET obvešča vse minikošarkarje (letniki 1978 in mlajši), da lahko vsak dan (razen ob sobotah in nedeljah) vadijo na odprtem igrišču Prosvetnega doma na Opčinah, in to od 17.30 do 19.00.

ŠZ SLOGA priredi jutri, 29. t. m., in v nedeljo, 30. t. m., tradicionalni ŠPORTNI PRAZNIK na vrtu Gospodarske zadruge v Bazovici. Delovali bodo založeni kioski, za zabavo pa bo poskrbel ansambel Zvezde. Vabljeni!

ZSSDI obvešča, da bo v torek, 1. avgusta, ob 20.30 na sedežu ŠD Mladina v Domu A. Sirk v Križu seja smučarske komisije.

Davor Zupančič

22.

Meje nemogočega

Kratek pregled svetovnega alpinizma

»Le led je, ki drži iz večnega, grozljivo strmega snežišča, v žlebovih, pečeh in zjedah. Gor, dol, levo, desno, v vse smeri, v vsaki strmini. Vsak plezalec, ki hoče čez Eigerjevo steno, mora čezenj. Ne morete se mu ogniti. Pa tudi najboljši, najbolj izurjeni in hitri plezalci morajo tam prestatati najtršo preskušnjo. Nekdo je primerjal Eigerjevo steno velikanski pajčevinasti mreži, ki lovi žrtve za pajka. Ta primerjava ne drži, pretirana je in povzroča ceneno srhljivost. Tega divjega stena in lepa gora ne zaslužita. Tudi gorniki ne, saj niso muhe ali hrošči, ki slepo tavajo v pogubo, temveč možje z jasnovidnim pogumom.«

Prva, ki sta se poskušala v Eigerjevi severni steni, sta bila Sedlmayer in Mehringer, izkušena in previdna nemška plezalca. Dolgo sta opazovala in študirala steno, preden sta odšla v noči med 20. in 21. avgustom leta 1935 veliki pustolovščini naproti. Prvi dan sta preplezala kar 800 višinskih metrov in tudi dvomilijci so se prepračili, da bo stena le popustila. Naslednjega dne sta se povzpela do prvega velikega snežišča in tam bivakirala. Tretji dan, bilo je na petek, so turisti opazovali Sedlmayerja in Mehringerja, kako sta se počasi vzpenjala preko drugega snežišča. Toda tistega dne je bila

predstava na Eigerju zelo kratkotrajna, kajti meglena zavesa je kmalu ločila goro od ostalega sveta.

Ponoči se je vreme poslabšalo in neurje je trajalo celo soboto. V nedeljo zjutraj, ko so se megle razgrnile, nihče ni upal, da sta nemška plezalca še živa. Vznemirjeno so silili radovedneži z daljnogledom v steno in končno le zagledali dve piki, ki sta se še vedno pomikali navzgor. Živa sta. Toda zakaj se ne vračata? Kljub prestatim naprom plezalca še vedno silita proti vrhu. To bi bilo v vsaki steni nekaj nesmiselnega. V vsaki steni morda, toda ne v Eigerjevi. Iskušena Nemca sta se dobra zavedala, da bi jima bilo v primeru spusta težko izogniti se padajočemu kamenju, zavedala sta se, da je bila njuna edina rešitev nadaljevati vzpon do vrha. Vreme pa se je spet poslabšalo in dokočno izdelalo izmučena plezalca. Zadnjega bivaka, neke med tretjim snežiščem, nista nikoli več zapustila.

Naslednje leto se je v Eigerjevi steni spet odigrala zaloigra. Štirje mladi plezalci so se poskušali vzpeti preko orjaške pregrade: Avstrijca Rainer in Angerer ter Bavarca Anderl Hinterstoisser in Toni Kurz. Med vzponom je enega izmed njih zadel kamen, zato so se vsi štirje odločili, da se spet spustijo v dolino. Kljub slabemu vremenu je

že kazalo, da se bo tokrat vse srečno izteklo. Oskrbniki železnice, ki se vije skozi Eiger, so že pričakovali mlade fante in jim kuhali čaja. Toda štirje plezalci niso nikoli prišli v dolino. Hinterstoisser je padel, Rainer in Angerer sta zmrznila, samo Toni Kurz je še ostal živ in klical na pomoč. Neugodne vremenske razmere niso dopuščale reševalcem, da bi splezali do njega, zato je moral nesrečni plezalec preživeti še eno noč v steni. Ko se je naslednjega dne spuščal po vrvi, da bi dosegel reševalce, se je vponka zataknila v vozle. Izčrpani Toni ni imel moči, da bi jo odprl, in je umrl samo deset metrov oddaljen od nemočnih reševalcev.

Leta 1937 je prišlo do ponovnega poskusa in ponovne tragedije, takrat sta izgubila življenje dva plezalca. Istega leta sta se Rebitch in Vörg srečno rešila iz stene, potem ko ju je precej visoko presenetila nevihta.

Leta 1938 je končno uspel veliki podvig. Andreas Heckmair, Ludwig Vörg, Fritz Kasperek in Heinrich Harrer so v štirih dneh premagali steno in dosegli vrh Eigerja.

Ob tem je zanimivo povedati, da je v naših časih, ko je napredek v alpinizmu dosegel izjemno raven, neki plezalec preplezal severno steno Eigerja po isti smeri, sam, v rekordnem času štirih ur.

Layton Kor na fiksni vrvi na direktni smeri na Eigerju

V poduk tistim, ki zadnje mesece zgrešeno govorijo, izjavljajo in pišejo o najstarejšem društvu v zamejstvu, verjetno zaradi tega ker je najmočnejše in najmasovnejše, nam daje ta stran priložnost napisati, da je najstarejše društvo v zamejstvu z nepretrganim stažem delovanja štandreška Juventusina. Kakšnemu bralcu se bo morda to dejstvo zdelo za malo, če smatra, da je Juventusina premalo reprezentativna, vendar dejstva so taka in ne razumemo, zakaj bi same sebe časovno omejevali, zato da bi določeno okolje lepše zablestelo. Čas bi že bil, da prenehamo s poudarjanjem ob vseh mogočih in nemogočih prilikah, da smo prvi, da pred nami ni bilo ničesar. To so trditve, ki izhajajo iz neinformiranosti, gre za ponovno odkrivanje Amerike. Vsakemu naj gre svoje, celotni skupnosti pa resnica.

Kakor hitro so se razmere po drugi svetovni vojni vsaj nekoliko uredile, se je začela izoblikovati potreba po organiziranem športnem delovanju. Obnavljali so stara društva, ki so prekinila svoje delovanje zaradi raznarodovanja in vojne, ustanavljali pa so precej novih. Taka potreba, pogojena tudi od družbenopolitičnih silnic, se je oblikovala v prostoru med Štandrežem, Ločnikom, Podgoro in Gorico. Odločili so se za nogomet in izbrali Ločnik za sedež novega društva. Morda je botrovalo tej izbiri dejstvo, da so nameravali in so tudi lahko igrali na nogometnem igrišču v Mošu, kamor je očitno bilo bližje kot iz Gorice, iz Štandreža ali iz Podgore.

Društvo se je včlanilo v nogometno zvezo 5. maja 1947, kar smatramo za društveni rojstni dan, čeprav je očitno, da so se že prej pobudniki morali zbirati, razpravljati in odločati o marsičem, predvsem pa so morali sestaviti moštvo. Kasneje se je Juventusina selila v Sovodnje in končno v Štandrež, s katerim jo miselno, vsebinsko in zgodovinsko tudi povezujemo.

Predmestja znajo biti odtujena, nema in kruta. Nekdo je napisal, da izpljujeta v predmestje mesto in vas, kar je najslabšega. Predmestje pa je lahko tudi okolje, kjer niso ljudje človeški odnosi odtujeni. Današnji Štandrež spada v ta drugi okvir.

Na prvi pogled ne spada niti v tisto vrsto okolja, ki smo ga v osrednjih manjšinskih ustanovah imenovali s prijaznim evfemizmom "siva cona". V družbenem življenju se v tem goriškem predmestju marsikaj dogaja bodisi kot proizvod lastnih zmožnosti, bodisi v obliki gostovanj. Dva prosvetnokulturna sedeža, pevski zbori, dramska družina, rajonska konzulta, zveza bor-

cev, osnovna šola, vrtec in še kaj opredeljujejo našo prisotnost.

V telesnokulturni dejavnosti se je krivulja v zadnjih treh, štirih letih učinkovito dvignila. Sicer je bila vedno na višku, toda sredi osemdesetih let se je nevarno zamajala: izumrlo je kotalkanje, otroška telovadba je bila v krizi in vprašljivo je bilo stanje na področ-

DRUŠTVENA IZKAZNICA

Letnica rojstva: 1947.

Športne panoge, ki jih je društvo kdajkoli gojilo: nogomet, moška odbojka, namizni tenis (D liga), priložnostno še lahka atletika, plavanje, košarka, streljanje z zračno puško.

Društveni sedež: Dom Andreja Budala na Pilošču.

Število športnikov leta 1988: 53.

Tekmovalne lige: prestop v 1. amatersko ligo v letu 1989, najmlajši in cicibani.

Dosedanji predsedniki: M. Susič, V. Boštjančič, J. Brajnik, V. Šuligoj, Ožbat, N. Nanut, M. Pelicon, A. Tabaj, G. Vidoz, D. Roner, M. Tabaj, E. Nanut, D. Nanut, F. Brajnik, L. Marchi.

ju nogometa, čeprav je treba povedati, da je bilo društvo Val v vzponu. V enem takratnih člankov smo zabeležili, da je društvo Juventusina primer, kako se lahko neka dejavnost spremeni v lastno nasprotje. Rešitev smo napovedovali v iskanju možnosti, da društvo najde povezavo s svojim okoljem in da okolje podpre nogometno moštvo. V dobršni meri se je to uresničilo.

V zadnjem desetletju je za Štandrež značilno iskanje rešitve z najboljšo obliko usklajevanja dejav-

nosti, pobud in porazdelitve članstva med kulturnim društvom raznimi oblikami specializirane mladinske dejavnosti in športom. Nov ritem, večje zahteve, drugačne silnice so se pojavile in izoblikovale v širšem družbenem tkivu in v krajevnem štandreškem mikrodržbenem sistemu.

Zadnja tri leta so potekala pri Juventusini v znamenju prenove, novega naleta, finančnega in organizacijskega utrjevanja in tudi posluha do ostalih dveh društev, ki gojita nogomet na Goriškem (Mladost in Sovodnje). Pred tremi leti je prišlo do sprememb v vodstvu, vendar so miselne priprave potekale že prej v obliki raznih sestankov in pogovorov, pri katerih so sodelovale športne pa tudi druge ustanove.

Ze leto pred korenitimi spremembami je bil končni uspeh na prvenstvu boljši od prejšnjih. Toda znotraj društva se je povezanost odbornikov precej skrhala, delovni polet je dosegel eno najnižjih točk. Poleg tega je goriška Prefektura v začetku sezone prepovedala uporabo igrišča zaradi strožjih varnostnih predpisov, ki so tedaj stopili v veljavo. Ti predpisi, ki veljajo za vse najrazličnejše pogoje po vsej državi, delajo velike preglavice malim, ljubiteljskim društvom, ki ne premorejo ne organizacijsko, ne gmotno, ne strokovno zadostiti pogojem, ki so predvideni tako za navadna igrišča kot za velike stadione.

Belordeči moštvi sta torej morali igrati po tujih igriščih tudi domače tekme. Ob koncu sezone se je nekaj zganilo v širšem štandreškem okolju, ljubitelji nogometa so pokazali nekaj več zanimanja za društveno usodo, na sestanke so prihajali tudi bivši odborniki. Končno je tudi bližajoča se društvena štiridesetletnica doprinesla svoj delež in na občnem zboru je bilo začetiti nekaj več poleta in odločnosti, predvsem pa volje do uresničevanja načrtov.

Da ni bila izkazana volja samo muha enodnevnica dokazujeta naslednji dve sezoni, ko je člansko moštvo najprej prestopilo iz 3. amaterske lige v 2. in z letošnjim prvenstvom iz 2. lige v 1., kar predstavlja prvovrsten uspeh našega športa na pokrajinski ravni, najbrž pa tudi na deželni. Dokaz temu so vrsta ustnih in pisnih čestitk, ki jih je društvo prejelo od najrazličnejših športnih in upravnih ustanov tja do predsedstva pokrajine in občinske uprave poleg krovnih organizacij naše narodnostne skupnosti.

Seveda ostaja odprto vprašanje sestave moštva in pogovornega jezika v njem. Lahko le rečemo, da je zaenkrat zaustavljeno širjenje pojava, ki je še pred nekaj leti društvo odtujevalo domači publiku in da je vodilni sestav take vrste, da je vsem na Goriškem znano, v katero okolje Juventusina spada. Predvsem je važno, da so v to uverjeni vodilni odborniki, ki vodijo konstruktivno politiko do nogometnega delovanja tudi v Sovodnjah in v Doberdolu.

Vprašanje, ki se postavlja za naslednjo sezono zadeva zapletene obveznosti, ki izvirajo iz nastopanja v višji ligi, kar pomeni - kot je samo po sebi umevno - večjo obremenitev s prevozi, še večjo resnost pri vadbi, predvsem pa večja finančna sredstva. Pri društvu računajo, da se bodo stroški povečali za 35%, kar pomeni, da bodo morali zdajšati seznam mecenov, ki bodo pripomogli k nadaljevanju prisotnosti igralcev Juventusine na deželnih nogometnih igriščih. Verjetno bo cilj naslednjega leta usidranje v ligi, s čimer bi bili vsi zadovoljni. Navijačev bo Juventusina gotovo premogla kaj več in če se bodo vsaj izmieni-

Po dvojnem prestopu iz 3. v 1. amatersko ligo

Juventusina zastavonoša slovenskega nogometa

no vrstili pozitivni in negativni izidi, jih bo uspela tudi obdržati. Ker vsi predvidevamo, da bo člansko moštvo v 1. amaterski ligi uspelo pritegniti na tribune tudi take ljubitelje nogometa, ki niso doslej kaj prida vedeli o slovenskem nogometu, kaj šele o ostalih dejavnostih in pobudah, bi bilo vredno to upoštevati in v primernih oblikah poskrbeti, da razširimo vedenje o naši telesnokulturni stvarnosti tudi med te sloje športnih ljubiteljev.

Prihodnja sezona bo že četrta, ko bo društvo še vedno brez igrišča v domačem kraju. Stvari se sicer premikajo v pozitivno smer, saj je natečaj za izvedbo vseh potrebnih del na štandreškem igrišču zaključen in bi se morala septembra meseca začeti obnova. Upanje na boljše pogoje za sezono 1990/1991 pa vseeno ne bo dosti pomagalo pri vrsti težav, ki jih povzročajo uporaba drugega igrišča za tekme in spet drugega za treninge. Največ pre-

glavic je z najmlajšimi in s cicibani, ki jih je treba prevažati na vse vadbene ure in na tekme. Člansko moštvo bo igralo verjetno na igrišču v Ulici Baiamonti, morda pa tudi na Rojcah na igrišču Pro Gorizie. Seveda bo v tem primeru potrebno poskrbeti za primeren kolektor, da se ne bodo obveznosti obeh društev križale. Za vadbo pa pridejo v poštev še igrišča v Podgori, v Stražicah in morda celo igrišče zraven goriškega Kulturnega doma ki je last pokrajine in primerno za mlajša moštva. V tem primeru bi najmlajši igralci Juventusine uporabljali slačilnice telovadnice v Kulturnem domu, kar bi pomenilo, da bi se prvič v tem središču pojavili tudi nogometaši skupaj z odbojkarji, košarkaši in orodnimi telovadci. Zanimivo in koristno.

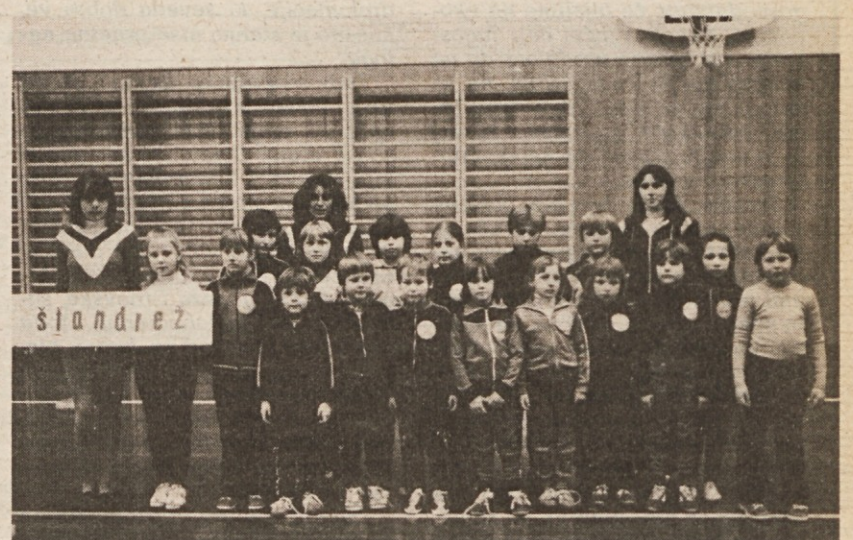
Pripravil ALDO RUPEL
Uredil RUDI PAVŠIČ

Igralce in vodstvo Juventusine je sprejel tudi goriški župan Scarano

Dosedanji predsedniki Juventusine na proslavi ob 40-letnici društva

Svoj čas je bila tudi v Štandrežu otroška splošna telesna vzgoja zelo bogata

Štandrež in njegova stvarnost

Štandrež leži v obliki gručastega naselja na štandreškem polju, južno od Gorice, na nadmorski višini 73 m in zajema površino 459 ha. Večina hiš je enonadstropnih, veliko jih premore vrt, nekaj je dvonadstropnih, nekatere pa so večnadstropnice. Javne stavbe so: osnovna šola, vrtec, cerkev, orožniška postaja, občinska telovadnica, sedež konzulte. Leta 1985 je bilo v Štandrežu zabeleženih 1736 prebivalcev z gostoto 378 na kv. km. Kraj je narodnostno mešan; do prve svetovne vojne je bil povsem slovenska vas.

Posledice novejšega prostorskega načrta ustvarjajo socialne in družbene razcepe, ki silijo krajevno skupnost v socialno in poklicno preusmerjanje z nejasnimi možnostmi gospodarskega razvoja. V kraju je nekaj obrtniških delavnic s sodobno tehnologijo, nekaj import-export podjetij, 6 gostiln, 3 kavarne in okrog 40 trgovin. Prebivalci so zaposleni tudi v Gorici.

Kulturni dom "Andrej Budal" so dokončali in otvorili leta 1965; v njem je tudi kotalkališče oziroma teniško igrišče. Župnijski dom "Anton Gregorčič", kjer imajo sedež nekatera štandreška društva, premore tudi košarkarsko igrišče. V Štandrežu je še občinska telovadnica s tristo sedeži in nogometno igrišče.

Naročnina: mesečna 16.000 lir - celoletna 192.000 lir; v SFRJ številka 3.500 - din, naročnina za zasebnike mesečno 30.000 - din, trimesečno 85.000 - din, letno 320.000 - din, upokojenci mesečno 25.000 - din, trimesečno 65.000 - din, polletno 120.000 - din, letno 240.000 - din. Naročnina plačana vnaprej se med letom ne povisa.

Poštni tekoči račun za Italijo

Založništvo tržaškega tiska, Trst 13512348

Za SFRJ - Ziro račun 51420-603-31593

ADIT 61000 Ljubljana

Kardeljeva 8/II. nad. - telefon 223023

Oglaš - Ob delavnih trgovski 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 72.000 lir. Finančni in legalni oglaš 1 modul (šir. 1 st. viš. 23 mm) 108.000 lir. Mali oglaš 760 lir beseda. Ob praznikih povisek 20%. IVA 19%. Osmrtne, zahvale in sozolja po formatu. Oglaš iz dežele Furlanije-Juljske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku PUBLIEST - Trst, Ul. Montecchi 6 - tel. 7796-688, tix 460270 EST I, iz vseh drugih dežel v Italiji pri podružnicah SPI.

primorski

dnevnik

28. julija 1989

TRST - Ul. Montecchi 6 - PP 559
Tel. (040) 7796-600 - Tix 460894
GORICA - Drevored 24 maggio 1
Tel. (0481) 533382 - 85723
CEDAD - Ul. Ristori 28
Tel. (0432) 731190

Odgovorni urednik Marko Waltritsch

Izdaja
in tiska

ZTT
Trst

Član Italijanske
zveze časopisnih
založnikov FIEG

Deklico so ugrabili predsinočnim, našli pa so jo včeraj opoldan Srečen zaključek ugrabitve 4-letne Moire pri Trevisu

MOTTA DI LIVENZA — Včeraj opoldne se je v Motti di Livenzi pri Trevisu srečno zaključila ugrabitve 4-letne deklice Moire Pasqual. Karabinjerji niso bili posebno zgovorni, kljub temu pa je bilo mogoče zbrati nekaj informacij, po katerih naj bi ugrabitelji pustili deklico sredi neke ceste, kjer naj bi jo nekdo našel in jo pospremil do najbližje vojašnice. Vojski so nato obvestili karabinjerje, ki so prišli po deklico in sporočili, da je Moira čila in zdrava. Ugrabitelji so menda pustili tudi neko sporočilo, ki je bilo naslovljeno na starše male Moire. Skupina zlikovcev naj bi zahtevala 200 milijonov lir v zameno za deklico.

Do ugrabitve je prišlo predsinočnim. Kaže, da so deklico ugrabili kar na domu, ob pol enajstih zvečer. Moira, ki je praznovala četrti rojstni dan v začetku tega tedna, je že spala v svoji sobi. Očeta, 35-letnega Antonia Pasquala, ni bilo v stanovanju, ker je šel na poskusno vožnjo z novim avtomobilom. Z malo Moiro je bila le mama, 33-letna Teresa Del Molin, ki so jo ugrabitelji

brez večjih težav zavezali in ji zamašili usta z neko cunjjo.

Mama naj bi povedala, da so vdrli v hišo štiri osebe, ki niso imele večjih težav v stanovanju, saj so brez oklevanja našle sobo, v kateri je spala mala Moira. Preiskovalci so zato izrazili mnenje, da bi lahko šlo za osebe, ki so bile v kakršnemkoli prijateljskem odnosu z družino Pasqual.

Ugrabitelje so se oddaljili z peugeotjem 205 sive barve, ki so ga zapustili kakih 300 metrov od stanovaja. Avtomobil je imel milansko evidenčno tablico.

Družina Pasqual ni zelo premožna. Oče Antonio je bivši avtoličar, ki je prav pred kratkim razširil svoj poslovni krog s prodajo avtomobilov. Ugrabitve 4-letne hčerke bi lahko navezali na kako podlo obračunavanje med konkurenti, vendar bi težko lahko izključili možnost, da je šlo za svojevrsten način nabirke za nakup mamil, kot se je že kdaj zgodilo predvsem pri Veroni. V Motti di Livenzi in Coneglianu so vsekakor začeli preiskavo.

Odločno premalo sence

Gorile v bostonskem živalskem vrtu živijo v umetni džungli, ki je stala dobrih 26 milijonov dolarjev. Sence pa je odločno premalo, pravi postavni gorila Kubandu (Telefoto AP)

»Poletna kriminalka« tik pred razpletom

Gigliola Guerinoni (v ozadju) in odvetniki po včerajšnji sodni obravnavi (AP)

SAVONA — Danes popoldne bodo sodniki verjetno izrekli sodbo Giglioli Guerinoni, ki je skupaj s priletnim ljubimcem Ettorejem Gerijem obtožena umora drugega ljubimca Cesareja Brina. Zgodba, ki jo nekateri novinarji imenujejo kar »poletna kriminalka«, se že več tednov odigrava na savonskem sodišču. Brin pa je bil umorjen pred dvema letoma v kraju Cairo Montenotte pri Savoni.

Gigliola Guerinoni je očarljiva ženska, bivša medicinska sestra, politično zelo blizu desničarskim krogom, ki se je lepega dne naveličala bolnega moža Pina Gustinija in si poiskala ljubimca. Ettore Geri je sedaj star 72 let, Gigliola pa mu je v času njunega razmerja svetovala razne investicije, ki so ga pripeljale na rob revščine. Tedaj je stopil na prizorišče premožni in ugledni farmacist Cesare Brin, ki je Guerinonijevi dajal velike vsote denarja. Medtem je njen mož Pino Gustini, diabetik, umrl, menda zaradi boleznin, ni

pa izključeno, da mu žena ni nudila potrebne pomoči. Stari Geri se je tako dokončno preselil v Gigliolino stanovanje, kamor je redno zahajal tudi Brin. Geriju ljubosumje ni dalo miru, Gigliola pa ga s svojim vedenjem še izzivala. Neke noči je, tako trdi Guerinonijeva, v izbruhu jeze pograbil kladivo in Brinu razbil glavo. Geri in Guerinonijeva sta truplo odnesla v gozd in ga zažgala, resnica pa je kmalu prišla na dan. Ženska ima tudi 15-letno hčerko Sorayo, njen oče pa je priletni Geri. Deklica, ki je bila takrat stara 12 let, naj bi prisostvovala umoru, očetu pa je menda prav ona prinesla kladivo iz shrambe.

Tako Geri kot Guerinonijeva trdita, da sta nedolžna in da so Brina ubili neznanci, ki so prišli iz Milana. Vsi dokazi pa izpodbijajo to trditev, saj so na stopnišču stanovanja, kjer stanuje ženska, izvedenci našli koščke lobanje in krvave madeže. Javni tožilec je za sarmantno zapeljivko zahteval dosmrtno ječo, za Gerija pa 25 let zapora.

Priča trdi: Giorgio Albertazzi je streljal

FIRENCE — Igralec Giorgio Albertazzi ni nikoli zanimal svojega političnega prepričanja, za katerega se je odločil že v mladih letih, ko je z navdušenjem pristopil k salojški republiki in oblekel sukno republikinca. Do danes pa je vztrajno zagovarjal stališče, da ni sodeloval pri usmrtilvi partizana Ferruccia Manninija. Sedaj se je oglašila neka priča, ki trdi, da je 28. julija 1944. leta prav podčastnik Albertazzi pokončil s strelom pištole v glavo malega partizana. Priča je ime Giancarlo Bertolucci, 58-letni srednješolski tajnik, ki mu je bilo 13 let, ko so usmrtili Manninija. Bertolucci trdi, da je na lastne oči videl, kako je Albertazzi ustrelil partizana. Sam pravi tudi, da je dobro poznal Albertazzija, ki je redno zahajal k njegovi mami, mestni knjižničarki, saj je bil republikinec lepega videza strasten bralec. Bertolucci pravi, da je svojo verzijo povedal nič kolikokrat, tokrat pa jo je ponovil tudi v javnosti, ker je Albertazzi prav tako javno izjavil, da ni streljal.

Jugoslovanska zunanja politika se lovi med dvema pogledoma

Notranje razmere v Jugoslaviji seveda odsevajo tudi na jugoslovansko zunanjo politiko, na njeno dejavnost v mednarodnih odnosih, na njeno tako rekoč diplomacijo. Ta je, rekli bi, med ključnimi in nakovalom. Njene težave, neglede na to, da jih skuša prikriti z diplomatskim plaščem, so prozorne. Tudi nekatera sredstva obveščanja zadnje čase opozarjajo na težave, ki jih brez dvoma ima tako pri tolmačenju pomembnejših problemov, kakor tudi pri reševanju sprotih vprašanj.

Državno tajništvo za zunanje zadeve se še kako zaveda (če drugače ne, ker se ukvarja z zunanjepolitičnimi vprašanji in je njegovo delo obrnjeno navzven), da je pot Jugoslavije v demokraciji, pluralizmu in človekovih pravicah, hkrati pa tudi v tržnem gospodarstvu, če mislimo na ekonomijo. Nekateri južni deli Jugoslavije, pri katerih prednjači, da ne rečemo da jih vodi, Srbija, pa se potegujejo za takoi imenovani realni sistem po meri ene republike in enega naroda. Sliši se, da letijo zadnje čase na račun jugoslovanskega zunanjega ministrstva očitki, češ da se je premalo potrudilo, da bi razpis znanega srbskega javnega posojila (ki v državi mukoma uspeva) žel v tujini pričakovane uspehe. Zmeraj bolj pogosti pa so tudi glasovi, da zahtevajo srbski dejavniki kadrovske

spremembe v državnem sekretariatu, seveda predvsem z namenom, da bi ta republika tudi v diplomaciji okrepila svojo navzočnost.

Takšno stanje je toliko bolj neprijetno, ker po svoje z ene strani podžiga afere v mednarodnem svetu (Jugoslavija v tem žal prednjači), z druge strani pa izkopava možnosti, da bi jih pošteno razkrinkovali in dosegli, da bi jih bilo čim manj. Pogosto pa gre tudi za kočljiva politična ravnanja. Ameriški kongres je, kakor vemo, pred dnevi sprejel postavko, da v Jugoslaviji (zlasti pa na Kosovu) ne spoštujejo človekovih pravic, odbor za zunanje-politična vprašanja pri zvezni skupščini pa je reagiral češ da je to iz trte izvit. Posredovanje zunanjega sekretariata, se pravi jugoslovanske diplomacije, ki seveda dobro ve, kakšno je stanje, niso prijetna naloga.

Tudi v zvezi z Evropo stvari niso čiste: diplomacija skuša opraviti svoje delo, toda tegobe so na dlani. Dejavniki zunanjega ministrstva z Lončarjem na čelu, na vsakem koraku naglašajo povezovalnost, pa tudi pripadnost Jugoslavije Evropi (v tem duhu je tudi zadnji intervju predsedujočega v državi, Janeza Drnovška, sarajevskemu Oslobojdenju), toda kaj, ko pa ponekod na Jugu v bistvu pravijo, da je to vprašljivo in da se Jugoslavija ne bi smela priključiti Evropi "kar tako". Podoben odtonek vsebuje navsezadnje tudi intervju, ki ga je dal Milošević "Le Monde".

Dogaja se, da diplomacija z zmeraj večjo težavo štiti jugoslo-

vanski federalni sistem, ki ga znotraj dobesedno rušijo. Dejavniki zunanjega sekretariata zmeraj bolj odkrito svarijo (ne glede na še vedno vsaj na videz neokrnjeno čvrstost njegove tako rekoč programske politike), da jim pričinja biti dejansko težko zastopati stališča, ki naj bi bila resnično vsejugoslovanska usmeritev.

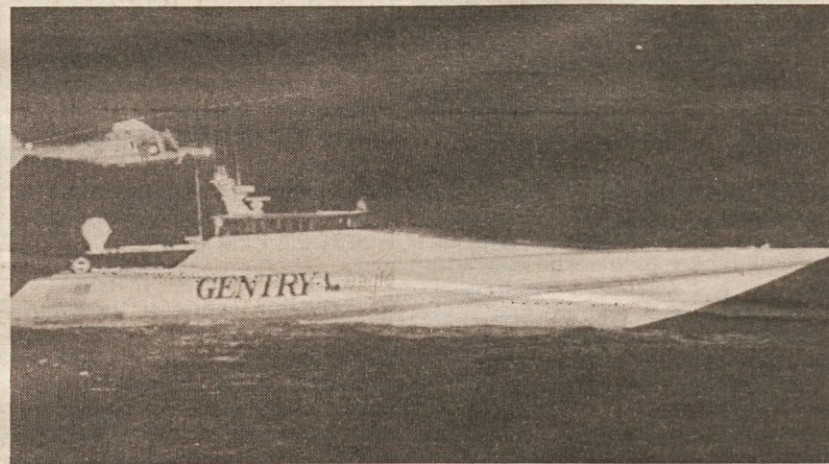
Problem je namreč prav v tem, da nekateri dejavniki na Jugu dežele ne napadajo "poklicnosti" jugoslovanske diplomacije, njene tako rekoč profesionalne sposobnosti, ki je nesporna, marveč politiko, ki jo vodi in načela, iz katerih izhaja, dejansko že vsa leta po vojni. Prozoren je cilj, da bi pričeli razbijati tudi zunaj, kar je vse bolj majavo že znotraj.

Medtem se bliža dan začetka devete konference nevrščenih. V zunanjem sekretariatu kajpak menijo, da bi morala biti jugoslovanska stališča na tem pomembnem mednarodnem shodu (ki naj bi imel tudi prelomno obeležje) enotna in kristalna tembolj, ker je Jugoslavija gostitelj, veliko pa bo odvisno prav od njenih pogledov in priporočil. Presenečenj pa ne izključujejo; presenečenj v tem smislu, da utegnejo tudi že na "vrhu" nevrščenih prodreti (čep-rav zaviti v diplomatski celofoan) prozorno navzkrižni pogledi na problematiko njihovega razvoja, se pravi na to, ali naj se usmerijo sodobno ali pa naj dokončno zatavajo v živi pesek dosedanje deklarativnosti.

Slednje bi za gibanje bilo seveda pogubno.

MIRO KOČJAN

Čez Atlantik kot blisk

Ameriški Eagle, last milijonarja Toma Gentryja, je postavil nov rekord v plovlbi čez Atlantik. 34-metrski motorni čoln je preplul veliko lužo v 2 dneh, 14 urah in 7 minutah (Telefoto AP)

Poroka na srbski način

SMEDEREVO — Po Beogradu se širijo govornice, da čaka Markovića, predsednika jugoslovanske zvezne vlade, vroča jesen. Natanko nasproti vходу v poslopje zvezne skupščine so komunalci pred dnevi asfaltirali precejšen kos zelenice, kar opazovalci ocenjujejo kot "darilo" Srbije demonstrantom, ki naj bi jeseni "spontano" prihajali pred parlament protestirati zaradi inflacije in padanja standarda.

O inflaciji in revščini bo torej jeseni še veliko govora, zato se tokrat pomudimo za hipce pri drugi jugoslovanski skrajnosti: razmetavanju denarja in primitivnem nastopaštvu, ki buri duhove morda še bolj kot množice ljudi na robu lakote.

Tako se je beograjsko časopisje pred dnevi obširno razpisalo o svatbi v družini Pajčetić iz okolice Smedereva. Poročila sta se trgovec Miroslav (sicer srbski boksarski prvak) in prodajalka Maja, ata Borivoje pa je priredil ohcet, kakršne Smederevo še ni videlo. Samo za hrano in pijačo je zapravil 600 milijonov dinarjev (60 starih milijard, kar Jugoslovani bolje razu-

mejo). Svatba je trajala tri dni in vse je teklo kot po maslu - razen kosila, ki se je začelo šele opolnoči, česar pa veseli gostje niti opazili niso. Pojedli so dve toni jagnjetine, popili 1500 litrov vina, 2000 litrov mineralne vode, 5000 litrov piva in sokov ter za 30 milijonov dinarjev slaščic.

Izkazala sta se tudi dedek Milorad in babica Ljubinka, ki sta mladoporočencema podarila 600 milijonov dinarjev, ženinovo očka pa je zlatnini, vredni 400 milijonov, primaknil še stanovanje v Požarevcu (vredno milijardo novih dinarjev). Tudi stric in teta nadebudnega boksarja nista želela zaostajati: pripeljala sta nov ford-escort in mladoporočencema izročila ključe lokala, primernege za mirnejšo obrt.

Bralcev "ciriličnih" časopisov, ki veselo prebirajo omenjene številke, seveda ne moti, da gre večinoma za zdomece, ki svoj v tujini prisluženi denar radi zapravijo tako da čimbolj odmeva. Najvažnejše je to, da jim ni treba poslušati ves čas samo o revščini in stiskah za katere je tako in tako kriv Marković. (zš)